

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 2 2023

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 2 maj 2023

Årgång 89

ISSN 0015-4431

Förbundets Höge Beskyddare:

Amiral H.M. Carl XVI Gustaf

Rikshedersordförande:

Konteramiral Ewa Skoog Haslum, Marinchef

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Ingmar Elofsson – ingmar.elifsson@flottansman.se

Tel: 076-800 1600

Blåportshöjden 2E, 371 56 KARLSKRONA

GRAFISK FORMGIVARE:

Thomas Engevall – thomas.engevall@flottansman.se

Tel: 070-588 7589

Junibacken 9, 135 54 TYRESÖ

TRYCKERI: Åtta45, Järfälla

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

INFORMATION OCH ANNONSANSVARIG:

Bo Schagerberg, 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordförande: Konteramiral Thomas Engevall

Tel: 070-588 75 89

Vice ordförande: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

Förbundssekreterare:

Krister Hansén tel 070-381 03 12

kristerh@flottansman.se

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennartbresell8@gmail.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Innehållsförteckning

Ledare	3
Redaktören har ordet.....	4
4.sjöstridsflottiljen.....	5
Rysslands anfallskrig mot Ukraina	6
Marinförvaltare – en befattning i tiden	9
Frivillig sjöräddare – ett ideellt arbete att undsätta medmänniskor	13
Ubåtsveteraner och dagens ubåtspersonal hedrade HMUB Ulven.....	16
HM Ubåt Ulvens förlisning	20
Manligheten blev pontonkaj	22
Röjdykare en av de hårdaste utbildningarna i försvaret.....	24
Röjdykarnas födelse och uppväxt – Från Bohus-Björkö till Skredsvik	26
Skredsviksbasens historik	28
Flottans Män på västkusten	31
Galeasen Jönköping	41
Råå Museum för fiske och sjöfart	42
M 20 deltog i räddningen av Danmarks 7 000 judar.....	44
Riksråsmötet 2023	46
Bokrecensioner	50
Lokalföreningarna informerar.....	51
In memoriam.....	59
Vi hyllar	60
Nya medlemmar.....	61
Avlidna kamrater.....	62
Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar	63

Omslagsbild:

Flottans Mäns flaggvakt vid HM Ubåt Ulvens fartygschef, kapten Eskil Gustav Hedelius, grav på Galärvarvskyrkogården. Fr.v. Bo Johansson och Lennart Bresell, Flottans Mäns kanslichef.

Foto: Försvarmakten, Melina Westerberg.

Nummer 3 2023 utkommer i september. Manusstopp den 15 augusti och för lokalföreningar den 10 augusti.

Dåtid – Nutid – Framtid

Jnom flottans Män har vi som allom bekant tre honnörsord; Kamratskap – Örlogstradition – Sjöförsvaret. Lika sant är att alla som nu är medlemmar kommer från dåtiden – lever i nutiden – och rör sig obönhörligen mot framtiden. Det är bra, och jag brukar säga att jag är tacksam för varje år som går när jag kan bidra att sakta men säkert bidra till att höja medelåldern i alla de föreningar jag är med i.

För Flottans Män som helhet är dock en sakta stigande medelålder inte bra utan vi måste på alla möjliga sätt sträva efter en ökad nyrekrytering som gör att vi kan både överleva och utvecklas inom alla våra 25 lokalföreningar och även sammantaget.

Jag har när jag varit ute och besökt de olika lokalföreningarna sagt vad jag tror präglar vår veksamhet och det är att:

- Grunden för verksamheten är lokal.
- Den regionala/centrala verksamheten är ett sammanhållande kitt.
- Som aktiv medlem tycker man att verksamheten är trevlig, rolig och intressant.
- Man kan umgås med sina gamla "skeppskamrater" på ett otvunget men likväl marint sätt.
- Man kan också vara medlem för att man stödjer idén om marinens och sjöfartens betydelse för Sverige.

Men, lika sant är att vi måste jobba för att göra detta känt bland fler tänkbara medlemmar. Om man inte vet om att en förening existerar så kommer man heller inte att gå med i den. Med andra ord så behöver vi ställa oss ett antal frågor av typen:

- Hur får vi verksamheten att bli så pass känd att potentiella medlemmar söker sig till oss?
- Hur ser vår verksamhet ut så att de känner att de vill vara med och engagera sig?
- Vilka ska vi sikta in oss på?
- Vill vi bredda oss (ung som Danmark gjort med *Marineföreningen*)?

Detta är frågor som jag menar behöver diskuteras i alla lokalföreningar, på de regionala möten som hålls och på våra lokalföreningskonferenser när vi träffas gemensamt. Under riksårsmötet nu i maj fick vi till en bra diskussion med goda idéer och också exempel såsom Göteborgsföreningens medlemsvärningar under båt-mässan. Tillsammans med andra ansträngningar har det lett till att Göteborgsföreningen rekryterat inte mindre än 26 nya medlemmar sedan utgivningen av tidningens föregående nummer. Från Kalmar kom förslaget att alla skulle sätta upp antalsmässigt tydliga rekryteringsmål och inte ge sig förrän dessa var nådda o.s.v.

Till detta kommer även en annan fråga, nämligen den om vårt namn, "Flottans Män". Så har vi alltid hetat sedan grundandet 1935 och så kan vi så klart fortsätta

att heta i många år till. Frågan jag menar att vi behöver ställa oss är dock om det är långsiktigt bra att hålla fast vid namnet till varje pris.

I dagens flotta/marin (som vi i våra stadgar säger att vi ska stödja på olika sätt) är det mycket som förändrats sedan jag själv började 1979. De spänningar som fanns mellan flottan och kustartilleriet långt in på 1990-talet är idag bortblåsta och flottans fartygsförband, amfibieförbanden och marinbasen är gemensamt Marinen. Likaledes utgör kvinnor idag knappa 25 % av de värnpliktiga. Av de anställda är procenandelen lägre men växer sakta men säkert. Marinchefen är kvinna, vi har en generalmajor som är det och ett antal kommandörer och flottiljförvaltare m.fl. När många av oss som är med i Flottans Män började var de kvinnor som fanns i systemet marinlötter eller civilanställda till exempel i sjöbevakningscentralerna. Så är det inte längre.

För att provocera något brukar jag be alla närvarande på mina lokalföreningsbesök att fundera på hur många: a, kvinnor, och b, soldater och befäl ur amfibiekåren som när det är aktuellt tidsmässigt kommer att gå med i en förening vars namn är "Flottans Män". Efter en stund brukar svaret bli "- Några få."

Men som sagt, detta är ingen enkel fråga och det finns så klart mycket tradition och känslor kopplade till namnet. Därför får det ta den tid det tar att diskutera igenom frågan lokalt och regionalt för att komma fram till om, och i så fall hur, vi vill agera i namnfrågan.

Jag tror inte det är en bra idé att vänta, det som behöver diskuteras är lika bra att diskutera direkt. I slutändan så menar jag att vi måste skapa en situation där:

- Vi måste anstränga oss mer för att visa att vi finns!
- Vi behöver öka rekryteringen av yngre medlemmar!
- Vi måste se till att vår verksamhet är intressantare och trevligare än andra förenings verksamhet!
- De som söker sig till oss måste känna sig välkomna!

Frågorna behöver diskuteras ordentligt i lokalföreningarna, regionalt och på lokalföreningskonferenserna framöver. Med andra ord: Sätt igång!

En trevlig sommar önskar,

*Thomas
Engvall*

Redaktören har ordet

Vi har nu genomfört ett trevligt och givande Riksårsmöte ombord på M/S *Silja Symphony* på resa till Helsingfors. Jag fick tillfället att träffa många av våra medlemmar vilket är värdefullt för mig i arbetet med vår tidskrift. En rad viktiga frågor diskuterades på lokalföreningskonferensen och bland medlemmarna som har bäring på framtiden och är viktiga för fortsatt arbete. Några av dem är medlemsrekryteringen och huruvida vi ska överväga ett namnbyte, kanske mer anpassat till dagens marin. Viktigt, som vår förbundsordförande slagit fast, är att det sker i lugn takt och med en bred diskussion bland våra medlemmar och lokalföreningar.

I detta nummer har vi en inriktning på västra Sverige. Du kan bland annat läsa om en av de största fredstida katastroferna i svenska flottan, minsprängningen av HM Ub *Ulven* den 15 april 1943. 80-årsminnet genomfördes med en värdig ceremoni ombord på ubåtsbärgningsfartyget *Belos*. Minnesstunder hölls även i Göteborg, Karlskrona och Stockholm. Mycket har förändrats sedan dess, både vad avser beredskap och utrustning för att undsätta en ubåt och även att ta hand om både personal och anhöriga.

Jag fick ett brev från Svante Stål. Han hade läst artikeln om BB-60 *Alabama* och operationen "Magic Carpet" vilken innebar transporter av allierade krigsfångar från Japan till USA efter andra världskriget. Bland de som transporterades fanns en svensk kvinna som Svante träffade på en flygresor några decennier senare. Hon berättade att fartyget som hon transporterades med hade gjort ett bra jobb och skjutit ned 22 flygplan, samma antal som BB-60 *Alabama* redovisar som målning på fartyget, och besättningen bar T-shirts med texten "BOFORS BOY". Inte minst det senare glädde särskilt Svante då han var överingenjör på Bofors och väl förtrogen med deras 40 mm akan som även fanns i dubbelversion. Över 100 000 av dem tillverkades under andra världskriget.

Bilden är viktig och säger mer än tusen ord är ett välkänt talesätt. Det gäller givetvis också för vår tidskrift. Sänd gärna in bilder från verksamheten i lokalföreningarna och era artiklar. Det är viktigt att de är av stort format och inte inklipta i ett worddokument. Ring gärna till mig om ni är tveksamma eller har några andra frågor om ert material. Viktigast för en tidning och tidskrift är dess läsare och vad ni som läsare tycker och önskar av innehållet. Alla synpunkter, tips och annat är välkommet.

I nästa nummer som kommer ut i mitten av september har vi ställt innehållskompassen mot norr. Då

Redaktören med kameran i högsta hugg. Bilden är tagen för ett antal år sedan i samband med att brittiska så kallade "Sea-riders" från "Flag Officer Sea Training" (FOST) genomförde strids- och skyddstjänstutbildning ombord på svenska örlogsfartyg.

kommer du att kunna läsa en hel del om vår norra landsdel. Ja, givetvis även annat som kommer från övriga riket.

Slutligen vill jag önska er alla en trevlig och skön sommar!

Ingmar Elofsson

Ps. du når mig på: Ingmar.Elofsson@flottansman.se
Tfn:076-800 1600

4.sjöstridsflottiljen

Tillsammans med den finska marinen och den svenska kustbevakningen under Aurora 23

Försvarsmaktsövningen Aurora 23 är avslutad. Deltagande fartyg och enheter är åter hemmabas Berga och Skredsvik, återställda och klara för nästa uppgift. Några av enheterna passerade knappt basen innan order för sjöövervakning respektive hamnsäkerhet erhöles. Sjöstridsförbanden har enligt mig en tämligen unik förmåga att ställa om mellan övning och operationer där vi t.ex. efter losskastning inhämtar och delger högre chef (Marinstaben) sjölägesinformation samtidigt som utbildning, träning och övning genomförs.

Jag instämmer helt med övningsledaren för Aurora 23, brigadgeneral Stefan Andersson, när han uttrycker ”Jag är otroligt nöjd med övningen. Alla deltagares positiva inställning och professionalism har varit helt avgörande för övningens framgång. Nu har vi på allvar visat att vi kan samarbeta över gränserna och agera tillsammans för att försvara våra värderingar”. Inom 4.sjöstriflj sjöstyrka hade vi ett mycket värdefullt bidrag genom den finska flottan och vår egna svenska kustbevakning. Samarbetet med Finland är mer än ett samarbete, vi kan faktiskt ses som integrerade i en sjöstyrka och stabsarbete, och därmed blir vi tillsammans farligare för motståndaren.

Särskilt nöjd är jag med hur flottiljen bedriver värnpliktsutbildning. Chefer, instruktörer, skepps-/gruppkamrater och inte minst de värnpliktiga tar sin uppgift på absolut största allvar, dessutom bedömer jag att nivån av trivsel är hög.

Till sist, stort tack för gästfriheten Flottans Män i Stockholm, mycket trevligt att få träffa er den 18 april!

Anders Bäckström
Flottiljchef

Delar av den svensk-finska sjöstyrkan under Aurora 23 samlad för orderuttagning. Foto: 4.sjöstridsflottiljen.

Rysslands anfällsrig mot Ukraina

Ätt övergrepp som engagerar och skapar många frågor. Det var därför inte konstigt att vår egen expert, Christian Allerman, försvarsattaché i Moskva 1999- 2002 och 2007-2009, drog fullt hus när han den 14 februari gav sin syn på händelseutvecklingen. Redan två veckor före föredraget blev vi tvungna att sätta stopp och neka intresserade tillträde eftersom Örlogshemmets konferensutrymme inte medgav plats för fler. De som hade anmält sig i god tid fick dock en intressant och pedagogisk föredragning om bakgrund till kriget och dess utveckling.

För att få pusselbitarna på plats redogjorde Christian för den historiska utvecklingen från Kievriket fram till Sovjetunionens upplösning och det självständiga Ukraina som då följde.

Kievriket uppstod på 800-talet som ett resultat av att östslaver och några finsk-ugriska folkstammar under Rurikdynastin förenades till ett rike. Under sin storhetstid sträckte sig riket, med Kiev som huvudstad, från Tamanhalvön i söder, floderna Dnestr och Wislas övre lopp i väster, till Norra Dvinas övre lopp i norr. Mot mitten av 1100-talet råkade riket ut för feodal splittring och sönderföll i ett femtontal separata rusiska furstendömen, styrda av olika grenar av Rurikätten. Kiev, som förlorade sitt politiska inflytande till nya maktcentra, fortsatte formellt att räknas som huvudstad i Rus ända fram till mongolinvasionen 1237-1240, men Kievfurstendömet 1132-1471 förblev i de rusiska furstarnas gemensamma ägo. Under slutet av 1500-talet blev det konflikt mellan det Polsk-litauiska samväldet och de ukrainska kosackerna. Kiev begick då misstaget att söka stöd från Moskva furstendömet och därmed inleddes det ryska intresset för Ukraina. Femton år senare utkämpade Polen och Ryssland ett krig och delade upp Ukraina mellan sig. Ukrainas gränser har under historien flyttats fram och tillbaka, något som också avspeglas i namnet – ordet Ukraina betyder landet på gränsen. Under 1700 och 1800-talen var Ukraina sedan under Moskvans kontroll.

Moskvafurstendömet, som uppstod på 1400-talet, och som efter den ryska revolutionen kom att bli Sovjetunionen, blev världens till ytan största stat och det präglar fortfarande den ryska självbilden. Ryssarna har inte gjort upp med sin historia utan anser att de har en historisk rätt till de landområden som ingick i såväl Tsarryssland som Sovjetunionen.

Hur hamnade Putin i denna ituation?

Den ryska revolutionen 1917 ledde till att storfurstendömet Finland förklarade sig självständigt. En månad senare utropade också det centrala rådet i Kiev Ukraina som en självständig stat. Detta ledde till ett inbördeskrig som, i motsats till Finland, resulterade i att Ukraina 1922 blev sovjetrepublik. Lenin hade då kvävt de

Christian Allerman i berättartagen.

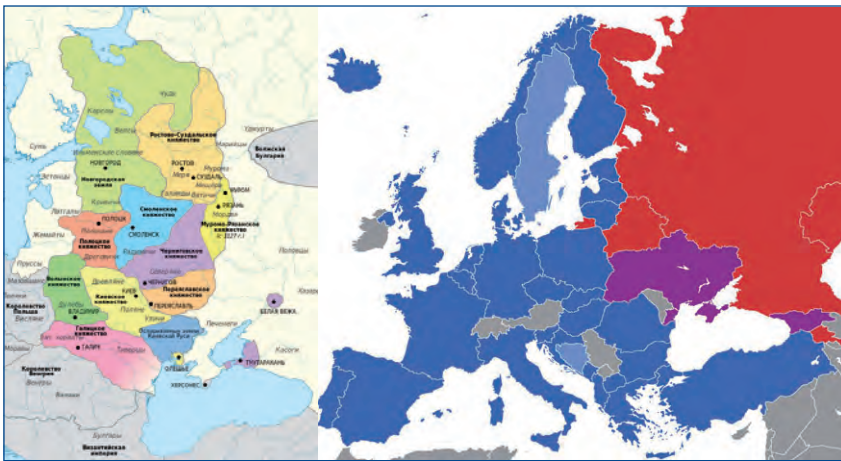
nationella frihetssträvandena och Ukraina hade inget annat val än att underordna sig den sovjetiska överhögheten.

Lenin såg Ukraina som en stor kornbod och beordrade de ukrainska bönderna att leverera brödsäd till de ryska industriarbetarna. Han insåg att han inte kunde kollektivera hela det ukrainska jordbruket eftersom det skulle leda till minskad produktion. Därför fanns det självständiga jordbrukare när Stalin 1929 tog över makten. Stalins linje var att tvångskollektivera jordbruket och att tvinga ukrainarna att leverera hela sin produktion till Ryssland. Ingen säd fick stanna i Ukraina och människor som försökte gömma undan säd för sin egen försörjning straffades hårt. Detta ledde till "Holodomor", svältkatastrofen i Ukraina 1932–1933, en av de största katastroferna i Ukrainas moderna historia. Mellan 2,5 och 4 miljoner människor dog till följd av hungersnöd. Det förekom att mödrar åt upp sina barn med motiveringen att jag kan föda nya barn, men inte återuppstå själv. Ukraina fortsatte efter det andra världskriget att existera som en sovjetisk delrepublik, men 1991 började Sovjetunionen krackelera.

Tre veckor efter kuppörsöket i Moskva den 19 augusti 1991 förklarade sig Ukraina självständigt och den 31 december upplöstes Sovjetunionen av de ryska, vitryska och ukrainska presidenterna.

1994 slöts en traktat mellan Ryssland, Vitryssland och Storbritannien, där gränserna garanterades till

Till vänster karta över det uppdelade Kiev-riket under åren 1054 - 1132.

Källa: Wikimedia commons

Till höger NATO i mörkblått, april 2023.

priset att Ukraina fick lämna sin del av den sovjetiska kärnvapenarsenalen till Ryssland. Den ryska ledningen såg dock aldrig Ukraina som ett riktigt land och den ryske utrikesministern Lavrov förde en nedvärderande politik mot Ukraina samtidigt som Ryssland försökte knyta landet till sig. Ukrainarna blickade dock västerut och började tala om att ansluta sig till EU och Nato. Detta blev för mycket för ryssarna som svarade med att ockupera Krimhalvön och ta östra Ukraina. Från år 2014 har Ryssland fört krig mot Ukraina.

Maktthavarna i Kreml har aldrig förstått att Nato är en försvarsorganisation. De ser i stället Nato som en fiotlig potentiell angripare och de vill under inga omständigheter att Nato flyttar fram sina positioner mot Rysslands gräns. För att ytterligare understryka den ryska ståndpunkten och rädslan för Nato krävde utrikesminister Lavrov december 2021 att Nato skulle lämna Polen och Baltikum samt "förbjöd" han Finland och Sverige att ansluta sig till Nato. Ett Ukraina som medlem i Nato skulle därför anses vara ett direkt hot mot Rysslands säkerhet och kommer aldrig tolereras. Den ryska uppfattningen är i stället att Ryssland sedan 20 år tillbaka är under attack från Väst.

För Putin är det styrka som gäller och han har haft åsikten att västvärlden är svag. Det grundar sig på att det blev lamma reaktioner från Väst när Krim ockuperades och när ryssarna gick in i Georgien för att där förhindra steg mot en Natoanslutning. Likaså hade det nu åttaåriga kriget i östra Ukraina bara lett till ljumma protester och inte särskilt hårda sanktioner. Putin har trampat på och litat på att Väst skulle falla undan även om Ukraina annekterades. Därför beslutade han om att inleda en invasion av Ukraina den 24 februari 2022 i tron att det skulle bli en snabb operation och att folket skulle välkomna ryssarna med bröd och blommor. Emellertid gick det inte som Putin trott. Kriget fortsätter med stora ryska förluster. För att få ut fler soldater beordrades en delmobilisering av vapenföra män. Det togs inte väl upp av de potentiella soldaterna. Upp mot två miljoner unga män har flytt Ryssland och ute i provinserna anläggs eld i värnpliktskontoren för att förstöra mobiliseringsregister.

Kriget har blivit kostsamt för Ryssland, inte bara beroende på internationella sanktioner, utan också i förlust av människoliv. Under Rysslands krig i Afghanistan förlorade de ca 1 500 man per år. Under det år kriget pågick i Ukraina räknar man med 140 000 sårade, tillfångatagna och döda. Krigsmakten har lidit enorma materiella förluster och till exempel förlorat 3 280 stridsvagnar samt mängder med andra fordon och fartyg. Men Putin anser sig vara i krig mot det kollektiva Väst och den ryska propagandan trummar in att det är den ryska folksjälen och kulturen som är hotad. Men om det är något som är farligt för Putin så är det att det ryska folket får klart för sig hur många av landets söner som stupat. Då om inte förr blir det stora folkliga protester.

Hur ser framtidsscenario ut? Väst har vänt Putin ryggen och han försöker värna de få vänner han har kvar. En av dessa är Turkiet som har mycket nära band med Ryssland. När den ryska gasexporten västerut är strypt strömmar i stället rysk gas genom Turkiet och därifrån vidare till ryssvänliga länder i Östeuropa, som t.ex. Ungern. Mot USA:s vilja köpte Turkiet det avancerade ryska luftförsvarssystemet S 400, vilket i sin tur ledde till att USA stoppade export av sitt nya stridsflygplan F-35, som turkarna har varit delaktiga i att ta fram. Erdoğan är dock mycket angelägen om att rusta upp sitt flygvapen, eftersom arvfunden och Natolandet Grekland gjort så. När F-35 gått honom ur händerna försöker han i stället få USA att exportera det mindre avancerade F-16. Och mitt i alltihopa står Sveriges Natoansökan och väger, beroende på bifall från just Ungern och Turkiet.

Ett stort tack till Christian Allerman för hans som vanligt pedagogiska framställning av ett komplicerat ämne. Vår ordförande, Örjan Sterner, överlämnade sedvanlig gåva som tack för att Christian än en gång bidragit till att vi fått större förståelse för den värld som omger oss.

Text: *Krister Hansén*

VATTENTÄT BÅTKIKARE

Från butiken med
landets största
kikaresortiment!

MagniPro 7x50 Marine Compass

Vår populäraste båtkikare, med inbyggd pejlkompass, som dessutom är rejält gummerad och gasfylld vilket gör den helt vattentät. En bra och ljusstark optik ger en skarp och klar bild även under sämre ljusförhållanden. Kikaren levereras med flytrem, väska samt skyddslock. Läs mer om MagniPro 7x50 Marine Compass på www.gofoto.se eller kom in till oss i butiken på Hornsgatan 91. Välkommen!

Pris 3.900kr

GUNNAR OLSSONS FOTO

Hornsgatan 91 • Stockholm • Tel 08-55 60 60 50 • www.gofoto.se

Flatmo
Textila inredningar

DYNOR - RESÅRMADRASSER -
BÄDDMADRASSER - MATTOR

www.flatmo.se 0696-400 95 info@flatmo.se

Specialist på båtjuridik!

Kostnadsfri kortare telefonrådgivning
www.halleradvokatbyra.se
www.batjuristen.se

+46 (0)520-22 10 20 Häller Advokatbyrå AB, Box 68, 461 22 Trollhättan

HÄLLER
ADVOKATBYRÅ

Marinförvaltare – en befattning i tiden

Under marinstridsdagarna tidigare i år befann sig marinförvaltaren Magnus Hall på tjänsteresa i USA tillsammans med sina nordiska marinförvaltarkollegor. Av tekniska och praktiska skäl genomförde Magnus Hall sitt framträdande via länk det och återges här för Flottans Män.

Min resa till USA är en del i vår nordiska samverkan, en samverkan som har ökat markant och vuxit sig väldigt stark de senaste åren. Våra gemensamma fokusområden är ledarskapet, personal, utbildning och övning, dvs de områden som förknippas med förvaltarens roll. Besöket i USA är inget undantag, utan målsättningen med resan inriktar sig på just dessa områden. USA har också under hösten genomfört marinförvaltarbyte, vilket vi såklart kommer att uppmärksamma.

Vår svenska marin har idag förbandsförvaltare på alla våra åtta förband. Det är oerhört glädjande och ger hela organisationen en styrka. Det ger också förbanden en fantastisk möjlighet att arbeta i ledningstriader, och jag kan till min glädje se att triader finns på de flesta ledningsnivåerna. Det är en mycket positiv utveckling som följer försvarsmaktens beslutade befälssystem.

En av mina viktigaste uppgifter är att företräda er specialistofficerare, soldater och sjömän. Det är en uppgift som jag tar på största allvar och ni ska alla ges möjlighet att utvecklas i den riktning som gagnar er och marinen på bästa sätt. Tänk på att det är inte bara jag som ansvarar för er utveckling. Ett stort ansvar ligger på er själva, ni måste berätta vad ni vill och vad ni har för önskemål för framtiden. Annars blir det väldigt svårt för era chefer att agera rätt. Tänk igenom vad ni vill och inte minst förbered er inför era samtal.

Till er hjälp kommer ni att ha Marinens Yrkes- och karriärutvecklingssystem, som är i slutfasen av sin revidering. Dokumentet kommer att underlätta och tydliggöra utvecklings- och karriärmöjligheterna. Jag råder er alla att ta del av den.

Under förra året genomförde fler värnplikten, än tidigare år. Det gör att fler kan tillföras krigsorganisationen, MEN de värnpliktiga ska inte bara krigsplaceras. Det är från de värnpliktiga som vi rekryterar våra GSS, blivande yrkesofficerare och reservofficerare. Viktigt är att vi rekryterar även civila med genomförd värnplikt.

Vi kommer att öka antalet värnpliktiga från dagens 700 upp till 1 100 år 2024. Allt talar för att vi kommer att utbilda ännu fler framgent. Min fasta övertygelse är att om vi ska lyckas med rekrytering på alla nivåer är vi oerhört beroende av ökande värnpliktsvolym. Vi måste dessutom tillse att vi får in de som bäst lämpar sig för en värnplikt i marinen.

Vi har och håller på att förändra våra värnpliktsutbildningar, där vi sedan ett par år lagt till förbandspraktik och vi har anpassat utbildningslängderna utifrån de krav som finns inom respektive inriktning. Hela tiden med en värnpliktsutbildning anpassad för våra behov i fokus.

Magnus Hall har en lång och varierande erfarenhet inom flottan och har varit fartygschef bland annat på minsvepare, minröjningsfartyg, HMS Visborg och HMS Trossö. Hall har även tjänstgjort i de internationella minröjningsstyrkorna som stabschef och i internationella korvettstyrkan som fartygschef på ledningsfartyget. Hall är marinförvaltare sedan tre år tillbaka. Foto: Försvarsmakten, Jimmie Adamsson.

Jag vill passa på att berömma alla er som jobbar med marinens värnpliktsutbildning. Ni gör ett utomordentligt bra arbete. Det har även Pliktrådet uppmärksammat under deras förbandsbesök. Jag är stolt över vår värnpliktsutbildning, stort tack för ert arbete.

Våra yrkesofficersutbildningar, Officersprogrammet, OP, Särskild specialistofficersutbildning, SOFU, och Specialistofficer, SOU, är bra utbildningar men de behöver justeras. OP nautik är förändrad från och med kursstart i augusti 2023. Övriga OP-linjer krigsvetenskap och teknik lämnas i nuläget orörda. (Ytterligare information finns på www.mil.se red anm).

Specialistofficersutbildningen kommer även den att förändras och därigenom förbättras. FM AG "Översyn av SOU" har lämnat sin slutrapport och resultatet kommer att ligga till grund för försvarsmaktens utbildningschef att fatta beslut utifrån.

Marinen sitter inte och väntar. Vi har i marinens utbildningsråd, som ett steg 1, påbörjat diskussioner av innehållet för vissa av våra specialistofficersutbildningslinjer. Vi fokuserar på de utbildningar som fortsätter efter examen, för att där om så är möjligt förkorta utbildningarna utan att kravsatta delar försvinner. Målsättningen är att bra utbildningar ska bli ännu bättre.

Specialistofficer i arbete ombord på HMS Visby. Foto: Försvarmakten, Jimmie Adamsson.

Från min synvinkel är det här det viktigaste vi har att göra. Ska vi tillväxa och kunna rekrytera måste utbildningar anpassas mot dagens behov.

Till Försvarmaktens högre utbildningar, Högre Specialistofficersutbildning, HSOU och Högre officersprogrammet, HOP, erhåller marinen cirka 50 platser årligen. Under 2023–2025 kommer FM dessutom att genomföra Övergångsutbildning HSOU, första kursen startade nu i januari och kommer ha en gemensam examen med ordinarie HSOU i juni. Sammanfattningsvis kan jag konstatera att samtliga elevvolymerna till marinen ökat de senaste åren, och det är oerhört viktigt att det fortsätter så.

Jag får ofta frågan: - Kommer vi att klara av rekrytering till de ökade personalvolymerna?

Svaret blir; Det måste vi, och det är viktigt att förstå är att det är allas vårt ansvar att motivera personalen till ett fortsatt engagemang i Försvarmakten.

Rekryteringen är väldigt beroende av vårt ledarskap. Ledarskapet är även det allas ansvar. Det ingår i vårt uppdrag. För att kunna tillväxa måste ledarskapet på ALLA nivåer var klanderfritt. Här kräver jag ett extra stort ansvar av mina OR 9 som är den högsta specialistofficersgraden och den högsta specialistförvaltaren på respektive förband. De ska vara mentorer och föredömen, och tillse att ordning, reda och ett sunt ledarskap råder i marinen.

Vi har inrättat Marinens traditionsråd vilket är en naturlig del i stärkandet av marinen som försvarsgren. Traditionsrådet ska vara vårt organisatoriska minne och tillse att kunskap och traditioner lever vidare. Här har

marinens specialistofficerare en viktig roll som traditionsbärare.

Förutom allt som vi i marinen själva ansvarar för i vår tillväxt, kom i augusti förra året ÖB dagorder som inriktar sig på personalområdet. Det var mycket välkommet och kommer ge oss bättre förutsättningar inom personalområdet. Jag vet att Stf marinchefen kommer att informera mer om ÖB dagorder. Vi har alla under 2022 fått bevittna hur snabbt världen förändras. Hur vi har påverkats av Rysslands invasion av Ukraina. Det är när vi utsätts för påfrestningar som vi ska vara som starkast och leverera effekt. Det har marinen verkligen gjort under 2022.

Vi får aldrig bli överraskade. Vi måste vara som bäst om krisen eller kriget kommer. Det är mycket viktigt att ha med sig. Vi måste även ha tänkt igenom hur olika scenarier med exempelvis höjd beredskap påverkar var och en av oss.

Mina uppgifter som marinförvaltare påverkas såklart av omvärldsläget, men mitt fokus är att vara mitt i tillväxtprocessen, allt från attraktion/rekrytering, vidareutbildningar och att företräda och utveckla OR-systemet.

Vi ska visa att vi levererar utbildningar av högsta kvalitet från värnplikt till HSOU och HOP. Vi ska också visa att vi erbjuder ett stort utbud av karriärmöjligheter, och sist men inte minst så ska vi förmedla stoltheten av att jobba i marinen. Vi ses ute i verksamheten under året.

Magnus Hall
Marinförvaltare

Fakta Specialistofficerer (Källa: FM internetsida)

Specialistofficerare ansvarar för de militära kärnkompetenserna, deltar i stridsituationer och ser till att andra chefers beslut följs och tillämpas. Det är också specialistofficerarens ansvar att gruppbefäl, soldater och sjömän utbildas och övas för att kunna prestera i stridsituationer och andra typer av uppdrag. Som specialistofficer bygger du vidare på din yrkesskicklighet och expertis, samtidigt som du blir en ledare med många karriärmöjligheter.

De fem specialistgraderna är: sergeant, översergeant, fanjunkare, förvaltare och flottiljförvaltare. I regel måste en specialistofficer inneha sin grad i minst fyra år innan han eller hon kan befordras. Det är chefen på det förband där specialistofficeren tjänstgör som fattar beslut om befordran. För befordran till flottilj- och regementsförvaltare fattas beslutet av Försvarmaktens personaldirektör på Högkvarteret.

Fakta Yrkesofficersutbildningar

OP: Officersprogrammet (utbildning av taktiska officerare) tre år med olika inriktningar.

- *Nautik:* för att bli sjöofficer.
- *Krigsvetenskap:* för att bli officer i Armén, Amfibiesystemet, Flygvapnet eller Hemvärnet.
- *Teknik:* för att bli teknisk officer i Armén eller Flygvapnet

SOFU: Särskild officersutbildning på ca två år (ett snabbspår till officer för den som redan har en akademisk examen 180 p).

SOU: Specialistofficersutbildning 1,5 år.

HSOU: Högre Specialistofficersutbildning, för att erhålla graden förvaltare.

HOP: Högre officersprogram: för att bli antingen örlogskapten/major (ett år) eller kommandörkapten/överstelöjtnant (två år).

OR 9: Den högsta specialistofficersgraden, heter antingen flottiljförvaltare eller regementsförvaltare beroende på förband.

I Flottans Mäns tidskrift nr 4 2019 på sid 59 finns gradbeteckningarna för alla officersgrader. (Red anm.)

Specialistofficer i arbete ombord på HMS Ulvön. Foto: Försvarmakten, Jimmie Adamsson.

Har du svårt att få ekonomin att gå ihop?

***Eller känner du någon efterlevande till en sjöofficer, änkor o barn,
som har det tufft ekonomiskt?***

Sök då understöd hos SEU – Sjöofficerarnas Enskilda Understödsfond!

Vem kan söka?

Sjöofficerare samt ordinarie medlemmar i Sjöofficerssällskapet i Stockholm, Karlskrona eller Göteborg samt änkor och barn till sjöofficerare och till ordinarie medlemmar i ovan nämnda sällskap.

För vad kan man söka?

Stiftelsens ändamål är i första hand att hjälpa änkor och barn till sjöofficerare som är i behov av ekonomiskt stöd, antingen som akut punktinsats eller av mer regelbunden art. Fonden har exempelvis gett understöd till destinatärer som behöver medel för att kunna överbrygga en svår period i livet eller för återkommande läkemedelskostnader.

Därutöver så kan också sjöofficerare och ordinarie medlemmar i sällskapen söka ekonomiskt understöd.

Stiftelsens tredje ändamål är ge ut stipendier för studier vid skola och läroanstalt i såväl Sverige som utomlands. T.ex. vid ett utbytesår på gymnasiet eller exempelvis vid studier på universitet utomlands eller i Sverige.

Hur söker man? Ansökan med ifyllt ansökningsformulär och efterfrågade intyg/bilagor skickas per post till:

SEU – Sjöofficerarnas Enskilda Understödsfond

C/O Drottning Victorias Örlogshem

Teatergatan 3

111 48 Stockholm

samt till kansli@soss.se

Ansökningsformulär återfinns på hemsidan: www.soss.se

Ansökningar kan skickas in under hela året.

Frågor ställes till: kansli@soss.se eller 08-611 31 60

Välkommen med din ansökan!

Frivillig sjöräddare – ett ideellt arbete att undsätta medmänniskor

Mikael Johnsson, t.v. har en lång sjötjänst bakom sig i flottan och varit fartygschef på robotbåt, patrullbåt, korvett och arbetat flera år inom Visbyprojektet och FMV. Mikael arbetade även med framtidsstudier i England under tre år. Kjell Augustzén t.h. har även han en lång sjötjänst bakom sig i flottan på korvetter och varit fartygschef på både patrullbåt och HMS Trossö och även tjänstgjort både som sekond och fartygschef på signalspaningsfartyget HMS Orion. Kjell har även genomfört utlandsmission i Adenviken och tjänstgjort på staber i England. Han tjänstgör idag även som reservofficer och nautiker på flottans segelfartyg.

Vi träffar de båda sjöofficerarna Mikael Johnsson och Kjell Augustzén vid Sjöräddningens nya lokal i centrala Karlskrona. Efter avslutad tjänst i flottan arbetar de båda ideellt inom sjöräddningen.

- Att vi började här, berättar de båda, är dels för att vi ville ha en meningsfull sysselsättning och sedan har vi givetvis på grund av yrkesvalet ett stort sjöintresse.

- Det är också ett sätt för oss att betala tillbaka den utbildning och de erfarenhet vi fått genom åren i försvaret och flottan berättar Kjell.

- Dessutom är det intressant att arbeta med folk och inte minst att få undsätta personer som hamnat i någon svårighet säger de båda.

Sjöräddningssällskapet startades av eldsjälur för över hundra år sedan och har bemannats ända sedan dess av frivilliga. Så är det även idag och alla räddningsbåtar har frivilliga oavlönade besättningar som är redo att ställa upp dygnet runt på årets alla dagar. Sjöräddningssällskapet deltar i 90 procent av all sjöräddning i Sverige och verksamheten drivs utan bidrag från staten. Allt

arbete och verksamhet bygger på gåvor, medlemskap och ideella insatser.

- Vi i Karlskrona tillhör Hasslö Räddningsstation som har 50 frivilliga fördelat på två bryggor där den ena är här i Karlskrona på Hattholmen och den andra på Hasslö berättar Mikael. Eftersom vi är frivilliga så finns det av naturliga skäl en större rekryteringsbas i Karlskrona så det var en av anledningarna till att vi nu finns på Hattholmen, fortsätter han.

- Den andra anledningen, säger Kjell, är att vi har både civil fartygstrafik och omfattande fritidsbåtsverksamhet i den ganska grunda och steniga skärgården i östra Blekinge som då är ett naturligt område att finnas i.

Efter att en tid haft en tillfällig lokalisering i Karlskrona handelshamn fann man en lämplig plats på Hattholmen, mer känd som den gamla Oljehamnen vid östra infartsleden till Karlskrona. Närheten till Marinens båtklubb har även medfört flera samordningsvinster. Här har byggts en ny lokal med hjälp av donationer från företaget och privatpersoner och med räddningsstationens

Mikael och Kjell tillsammans med andra frivilliga bygger lokalen på Hattholmen. Högst upp ställningen en professionell snickare som handledare.

I den nya lokalen på Hattholmen finns ändamålsenliga utrymmen. Mikael och Kjell pekar ut olika insatser som är runt ett hundratal varje år.

ideella krafter. Fackkompetens har använts vid speciella arbeten där lagar och förordningar så kräver.

- All materiel och utrustning är skänkt av företag och privatpersoner i området och vi har fått en mycket bra och ändamålsenlig lokal berättar de båda sjöräddarna. Här finns samlingsrum för möten och utbildning, utrymmen för utrustning samt pentry, dusch och torkrum. Det senare inte minst viktigt då räddningsinsatsen under en del av året tenderar att vara i hårt, blött och besvärligt väder.

- För vårt arbete har vi en åttameters räddningsbåt som är i fartregistret runt 34 knop och är grundgående, 40 cm, och är utrustad med vattenjet.

- Det medför att båten, som även är utrustad med blåljus, snabbt kan ta sig fram i stort sett över allt i skärgården. Vi har även en svävare och med den har vi hela södra Sverige som ansvarsområde. Den står på släp efter en bil och kan sättas in även på inlandsvatten och är en bra resurs inte minst då isar varken bär eller brister eller andra besvärliga farvatten råder fortsätter de.

- Då den transporteras landvägen kan den sjösättas i vilket vatten som helst. Svävaren har även möjlighet

I räddningsbåten finns i stort sett allt vad som kan tänkas vad avser instrumentering och navigationshjälpmedel som erfordras för ett rationellt och snabbt arbete.

Sjöräddningen har 60 båtar av *Gunnel Larsson*-klassen och en är baserad i Karlskrona. Båten är upphissad ur vatten efter förtöjning för att förhindra beväxning.

Längd: 8,4 meter

Bredd: 2,7 meter

Djupgående: 40 cm

Material: Byggt i komposit

Displacement: 2,7-3,1 ton

Motorer på 315–380 hk, vattenjet

Fart: 34 knop

Aktionstid: ca 8 timmar

Besättning: 2–3 personer

Svävare IH-6 Hovercraft

Längd: 5,44 m

Bredd: 2,55 m

Lyfthöjd: 30 cm

Torrsvikt: 750 kg

Marschfart: Is 34 knop, vatten 20 knop

Driftmotor: 110 hkr Lyftmotor: 27 hkr

Besättning: 2 man

Möjlighet att ta en person på bår

Mikael och Kjell i svävarkabinen. Båda har specialutbildning för att köra svävaren. Den är speciellt bra för sjuktransporter och båren appliceras hitom de båda i bilden.

att ta med en person på bår så den är en viktig del i sjuktransporter. Den kräver särskild utbildning och behörighet och är speciell att köra, berättar de båda, trots att de har lång erfarenhet av att framföra örlogsfartyg i fartregistret 35-40 knop i skärgården.

Varje år genomförs gemensam kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte av Sjöreddningens alla svävare och då i Orsajön och Siljan. Hur blir man frivillig sjöreddare, en fråga vi ställer till de båda.

- Ett äkta och stort intresse för sjön är ju klart en förutsättning och sedan är det även mer åt det empatiska hållet.

- Det vill säga att sjöreddaren har ett engagemang, vill hjälpa och bistå människor som hamnat i en nödsituation, berättar Mikael och Kjell.

De båda har en lång och bred erfarenhet av sjön och frågan ställer sig är om det är nödvändigt för att bli sjöreddare?

- Nej absolut inte, kravet är att man kan simma 200 meter, är frisk och har normal kondition. Sedan måste den sökande ha klart för sig att man ska kunna nå räddningsbåten inom 15 minuter, att allt arbete är ideellt och att man måste kunna ställa upp regelbundet då man har jour i princip var tredje vecka.

Det är den lokala räddningsstationen som anställer sina besättningar och det är viktigt att kunna samarbeta och bli en i laget, då inte sällan arbetet är under ganska tuffa väderförhållanden och under dygnets alla timmar. Sökande ska ha fyllt 18 år, men med målsmans medgivande är det möjligt att söka från 16 års ålder. Efter antagning blir det en rad olika utbildningar, dels av personalen på respektive räddningsstation men även andra utbildningar på Sjösäkerhetsskolan på Öckerö och Sjöfartsverkets sjöreddningsskola på Arkö.

Text och foto: Ingmar Elofsson

Ubåtsveteraner och dagens ubåtspersonal hedrade HMUb Ulven

Ubåten Ulven var av Drakenklassen och ingick tillsammans med Gripen och Draken i Göteborgseskadern våren 1943. Foto: Sjöhistoriska museet/SMTM.

Marinens ubåtsbärningsfartyg HMS *Belos* lämnar Arendals hamn för att genomföra en minnesceremoni den 15 april, nästan på timmen 80 år senare än då HMUb *Ulven* förliste. Kl. 18.10 den 15 april 1943 sprängdes *Ulven* av en tysk mina och alla 33 besättningsmännen omkom. Ombord på HMS *Belos* är förutom marinens personal, inbjudna anhöriga, Flottans Män och de fyra ubåtsklubbarna som är en kamratförening för de som tjänstgjort ombord på svenska ubåtar. Väl på platsen för HMUb *Ulvens* förlisning genomförs minnesceremonin. Under ceremonin höll marinchefen tal vilket följdes av korum och kransnedläggning och avslutades med chefen för ubåtsflottiljens tal. Efter ceremonin fick den internationella ubåtsklubben ISA, International Submariners Association tillsammans med marinchefen möjlighet att ge en egen hälsning.

Marinchefen konteramiral Ewa Skoog Haslums tal

Kollegor, ubåtsmän, anhöriga och gäster.

Om fem timmar är det exakt 80 år sedan ubåten *Ulven*, på den här platsen, förolyckades under vårens första taktiska momentövning för Göteborgseskadern. Trots risken att öva i området, med såväl förankrade som drivande minor, så var det av yttersta vikt att hålla ubåtarna och dess besättningar på topp. Omvärldsläget 1943 tillät inte annat av Sverige i en värld i krig.

Pansarskeppet *Manligheten*, tillsammans med fyra jagare, gick i passage mellan ubåtarnas målområden och ubåtarna turades om att skjuta övningstorpeder mot ytfartygen. Under förmiddagen den 15 april sågs *Ulven* genomföra anfall, men inte på eftermiddagen.

Det blev dessvärre också det sista livstecknet av ubåten och dess besättning.

Omkring klockan tio över sex på kvällen gick *Ulven* på en mina som detonerade under manskapsrummet och som skickade en tryckvåg genom hela ubåten. Vatteninflödet var stort och hon sjönk så snabbt att förskeppet trycktes in då det slog emot stenarna på botten. Besättningen omkom omedelbart.

Det dröjde dock inte länge innan man insåg att ubåten var saknad och redan på morgonen fredagen den 16 april beordrades samtliga fartyg ur Göteborgseskadern ut att söka. Klockan 11.30 hittade ubåten *Draken* en telefonboj från *Ulven*, och olyckan kunde konstateras.

I det hårda väder som följde på olycksnatten, med vindar upp emot stormstyrka, sökte man outtröttligt i tio dygn med ett 50-tal fartyg. Förutom ca 20 örlogsfartyg,

De svenska ubåtsklubbarna, här representerad av ubåtsklubben Nordkaparen, och den internationella ubåtsklubben ISA, International Submariners Association, hedrar HMUb *Ulvens* besättning med kepsar med en inskription på en bräda och blommor som fälls i vattnet över haveriplatsen. Foto: Pelle Björnekärr.

Marinchefen, konteramiral Ewa Skoog Haslum, och ubåtsflottiljchefen, kommendör Fredrik Lindén, fäller kransen för att hedra de som förlorade livet på HMUb Ulven. Foto: Försvarsmakten, Sofia Löveborn.

deltog ett 30-tal fiskebåtar, och med runt 300 personer iland var den totala mängden inblandade närmare 1 500 personer som slet i 16 timmar per dag för att finna sina 33 saknade kamrater.

Rapporter om hur man löste spaning- och räddningsarbete på bästa möjliga sätt, med så effektiva resurser som möjligt, vittnar om hur det samarbete vi så ofta talar om, fungerar när vi ställs inför krisens faktum.

Hans von Hofsten inleder förordet i sin redogörelse ”Ulven” från 1989 med orden;

Det Andra Världskriget kostade i rena stridshandlingar ungefär 40 miljoner människor livet. Antalet är så ofantligt, att det är omöjligt att föreställa sig vidden av katastrofens omfattning och det omätliga lidandet, som låg bakom alla dessa människors öden.

Även om vi inte ser omfattningen av andra världskrigets lidande idag, och vi fjärrar oss den verklighet som von Hofsten beskriver rent tidsmässigt, så närmar vi oss den ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv.

Omvärldsläget kräver att vi övar mer intensivt och är medvetna på ett sätt som vi inte varit på länge. Det gäller inte bara oss inom försvarsmakten, utan alla delar av totalförsvaret och övriga samhället. Att hålla krigets fasor borta från vår befolkning är vår yttersta uppgift, och det är en uppgift som innebär att vi ibland måste ta risker.

Precis som *Ulvens* besättning visste om riskerna med sin verksamhet, och gjorde den yttersta uppoffringen

för Sveriges frihet under osäkra tider. Vi ska minnas dem för den uppoffringen. Vi ska också ta oss tiden att reflektera över historien och var vi befinner oss idag. Så att vi kan fortsätta hålla fred och frihet, idag och imorgon.

Jag kan faktiskt inte tänka mig något bättre sätt att hedra *Ulvens* besättning.

Korum, Amiralitetspredikant Charlotte Rönnbäcks tal

Vad vill jag med mitt liv? Den frågan har vi nog alla ställt oss någon gång. Som barn funderade man på: vad vill jag bli när jag blir stor och som vuxen: vad vill jag göra med mitt liv? Det enkla svaret är nog, att vi vill bidra till något som har betydelse. Där min insats gör skillnad.

Kanske kommer ni ihåg Ester i Bibeln. Ester som blir drottning och får i uppgift att rädda sitt folk från undergång, med risk för att själv mista livet. Ester låter inte rädslan stoppa henne från att bidra till trygghet för många människor efter henne.

Idag för 80 år sedan hände en stor tragedi, när HM Ubåt *Ulven* förliste och en hel ubåtsbesättning miste livet. Plötsligt förändrades tillvaron från en dag till en annan för väldigt många människor: både ubåtskamrater och den svenska befolkningen. Men kanske mest för de anhöriga, vars liv troligtvis kantats av sorg och tomhet som kanske påverkat dem under alla dessa år.

Amiralitetspastor Charlotte Rönnbäck håller korum vid Minnesceremonin ombord på Belos. Till vänster chefen för Ubåtsflottillen kommendör Fredrik Lindén. Innan HMS Belos kastade loss tilldelades amiralitetspredikant Charlotte Rönnbäck ubåtarnas förbandsmärke av flottiljchefen Fredrik Lindén. Foto: Pelle Björnekärr.

Att dö, är ingen lätt sak. Alla vill vi leva. Uppnå våra drömmar och få dela tillvaron med nära och kära. Men ubåtsmännen ombord HMU**Ub Ulven** offrade SITT liv, för att vi idag ska få vara trygga. Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem (Matt 7:12). Dessa 33 ubåtsmän har gjort skillnad för Sverige. De bidrog till något som har en större betydelse för väldigt många människor, precis som Ester.

De lät inte rädslan för riskerna med ubåtstjänst stoppa dem från att bidra. Att få leva i demokrati och frihet och på det sätt vi själva väljer, är ingen självklarhet. Varje dag, varje timme året om måste någon garantera detta, som vi har blivit väl medvetna om under det senaste året. Därför känner vi också en stor ödmjukhet för ubåtsmäns arbete. För vi vet genom den hårda vägen att det är ett farligt arbete där mycket kan gå fel, trots stora förberedelser och noggrannhet.

Och just därför ska ett offer av denna dignitet som besättningen ombord HMU**Ub Ulven** gjorde, ses som ett bevis på den yttersta kärleken. Kärleken till sitt land, tro på folket och en ljusare framtid för nästa generation.

Och för detta känner vi en stor stolthet och en djup tacksamhet till dessa 33 ubåtsmän och den betydelse de åstadkommit för många människor efter dem.

Vid korumet genomfördes kransnedläggningen.

Flottiljchefens avslutning

Ubåtsflottiljchefen, kommendör Fredrik Lindén, avslutade sitt tal under minnesceremonin med att läsa upp den hälsning som amiral Fabian Tamm, dåvarande chef för den svenska marinen, skickade ut via radio när HMU**Ub Ulven** hade varit försvunnen i fyra dagar:

”Besättningsmän på Ulven. Edra anhöriga och alla edra kamrater vid flottan följa eder ständigt med varma tankar. Vi äro förvissade om att ni äro modiga. Spara krafterna och håll ut. Allt görs vad som kan göras för eder räddning. Så fort sjön lägger sig komma dykare ned. Belos anländer idag. Hans Majestät Konungen sänder eder en särskild hälsning.”

Flottiljchefen avslutade med de egna orden.

- Spara på krafterna och vila i frid, kamrater.

I Stockholm

En minneshögtid anordnades den 15 april 2023 kl. 15.00 på Galärvarvskyrkogården i Stockholm. Denna är belägen innanför den mur som avgränsade Galärvarvet på Djurgården omedelbart intill Nordiska museet.

I strålände solsken och vårvärme om 10 grader hälsade Hans-Lennart Ohlsson, f.d. Sjöhistoriska museet och numera sekreterare i Försvarets Traditionsnämnd, välkommen till denna ceremoni där de medverkande utgjordes av Svenska kyrkan, Sjöhistoriska museet, Marinstaben, Ubåtsklubben Sjöormen, Föreningen M 20, Flottans Män och Kungl. Örlogsmannasällskapet. Hans-Lennart berättade om kyrkogårdens historik och att den är Stockholms minsta kyrkogård. Ett flertal föremål, bl.a. *Ulvens* förliga telefonboj, finns utställda på Sjöhistoriska museet. Han uppmanade oss att efter ceremonin vandra runt och ta till oss namnen på alla de som är begravda här. Graven för *Vasas* besättning är

*Älvsborgs amfibieregemente tillsammans med Flottans Män och ubåtsklubben Nordkaparen genomför minnesceremoni vid HMU**Ub Ulvens** minnessten på Nya varvets Kyrkogård i Göteborg. Foto: Försvarsmakten, Johanna Frejme.*

Kommendör Jonas Westin inleder. Från vänster fältpräst Julia Bjerléus, flaggtrumslagare Karin Svensson och Hans-Lennart Ohlsson. Foto: Försvarmakten, Melina Westerberg.

ännu tom eftersom tekniska undersökningar av kvarlevorna från Vasa ännu pågår för identifiering.

Efter Hans-Lennarts inledning spelade sedan en sextett ur Marinens musikkår ett Largo av Händel. Musikens besättning utgjordes av signaltrumpet/trumpeter, valthorn, trombone, bastuba, euphonium och slagverk.

Kommendör Jonas Westin, Marinstabens förändringsledare, inledde med att säga att motsvarande ceremonier just nu avhålls i Karlskrona och i Göteborgs norra skärgård. Om tre timmar inträffar den tidpunkt då HMU**b** *Ulven* förliste genom minsprängning. *Ulven* var liksom övriga fartyg ur Göteborgseskadern, bl. a. sina systerubåtar av Drakenklass, HMU**b** *Delfinen* och *Draken* tillsammans med pansarskeppet *Manligheten* och några jagare till sjöss på en taktisk övning den 15 april 1943. *Ulvens* tilldelade ruta var innanför svensk territorialvattengräns (3 M) sydväst om Stora Pölsan i Göteborgs norra skärgård. När *Ulven* inte bekräftat en order om att byta "ruta" under natten påbörjades en eftersökning med alla till buds stående medel. Ett 50-tal fartyg deltog, de flesta civila fiskebåtar och sammanlagt 1 500 personer var engagerade. Efter 19 dagars sökning återfanns ubåten *Ulven* den 5 maj. Hon bärgades under sommaren och hela besättningen om 33 man återfanns döda ombord.

En gemensam jordfästning avhölls på Nya Varvet i augusti, varefter befäl och värnpliktiga fördes till sina hemorter för begravning. "Här på Galärvarvskyrkogården vilar fartygschefen, kapten Eskil Gustav Hedelius och sekonden löjtnant Lennart Westerlund. Vi ska hedra dem och erinra om de ansträngningar för fred och frihet som bedrivs än idag."

Fältpräst Julia Bjerléus förrättade korum som hon avslutade med att "Gud minns våra saknade kamrater" varefter deltagarna, ca 50 personer välsignades. De psalmer som sjöngs till musikkårens akompanjemang var Sv.Ps. 249 "Blott en dag" och Ps 297 "Härlig är jorden". Musikkåren spelade även Tonerna av Franz Sjöberg.

Kommendör Westin och fältprästen lade därefter ner en krans vid sekondens, löjtnant Lennart Westerlunds, grav intill den plats där ceremonin avhölls, varefter de

vandrade över till andra sidan av den lilla kyrkogården och la en krans vid fartygschefens, kapten Eskil Gustav Hedelius, grav. När de återvänt till ceremoniplatsen spelade musikkåren "Vid dagens slut" i vilken ingår olika varianter av tapto flera gånger.

Ceremonin avslutades med nationalsången. Marinens musikkår leddes av flaggtrumslagare Karin Svensson. För flaggvakt och kransbärare ur Marinens ansvarade kadetter ur 1.ubåtsflottiljen, vilka f.n. är studenter på Karlberg. Flaggvakt ur Flottans Män, som var posterade vid FC, kapten Eskil Gustav Hedelius, grav var kanslichefen Lennart Bresell och Bo Johansson.

Text: Lars Nordenberg (ceremonin på Belos) och Sten Munck af Rosenschöld (ceremonin i Stockholm)

I Karlskrona

Minnesceremoni för HMU**b** *Ulven* i Karlskrona vid Marinens 500-årsjubileumssten i anslutning till Karlskrona Amiralitetsförsamlings Minnes- och meditationsplats Skeppet. Foto: Försvarmakten, Jimmie Adamsson.

HM Ubåt *Ulvens* förlisning

Våren 1943 får anses som hoppfull för den demokratiska världen. Krigsläget började gå bättre för de allierade, inte bara på land utan även i det obegränsade ubåtskriget kunde britterna börja skörda framgångar. Varje tysk ubåt kunde nu i genomsnitt bara sänka ett handelsfartyg innan den själv blev sänkt. Under första krigsåret var förhållandet femton sänkta handelsfartyg.

Torsdagen den 15 april 1943 genomförde ubåten *Ulven*, en av tre i Drakenklassen, en övning i Skagerack väst om Stora Pölsans fyr. Övningsområdet begränsades av det stora antalet minor, både drivande minor och slitminor. Dessutom var man hänvisad till att vara på svenskt territorialvatten som vid denna tid var fyra sjömil, men tyskarna erkände bara tre sjömil.

Övningen som var årets första taktiska övning gick till så att pansarskeppet *Manligheten*, som var Göteborgseskaderns flaggskepp, skulle förflytta sig i det smala stråket som var svenskt vatten. Ubåtarna uppträdde inte i samlat förband i motsats till ytstridsfartyg, utan tilldelades särskilda rutor. I rutan norr om *Ulven* övade *Draken* och syd *Delfinen*. Vid denna tid var de navigatoriska förutsättningarna helt olika dagens och för ubåtarna innebar det lägesbestämning genom optiska observationer genom periskopet och död räkning. Det senare innebär att med hjälp av fart, tid och kurs räkna fram läget. Ubåtarna i Drakenklassen, *Draken*, *Gripen* och *Ulven* ansågs vid den tiden som internationellt mycket moderna.

Under natten skulle *Ulven* skifta till en ny ruta, men övningsledningen fick ingen radiokontakt med *Ulven* vilket i och för sig inte är något alarmerande då något tekniskt fel kunnat uppstå på radioutrustningen. Ingen större oro hystes från övningsledningen då ubåtsvapnet alltid fungerat mycket bra och inte varit utsatt för några svårare olyckor. Då *Manligheten* inte kunde se några livstecken från *Ulven* vid fredagens skjutning befarades att något kunde ha hänt henne.

Chefen för Göteborgseskadern beordrade då samtliga fartyg i eskadern till eftersökning och begärde även flygspaning från F 6 och F 9. Resultatet blev att *Draken* hittade en av *Ulvens* telefonbojar, men kabeln som varit fäst i ubåten för att kunna få kontakt var avsliten. Därmed stod det klart att *Ulven* drabbats av en olycka. Då telefonbojen drivit med vind och ström under en tid gav den inte ett exakt läge.

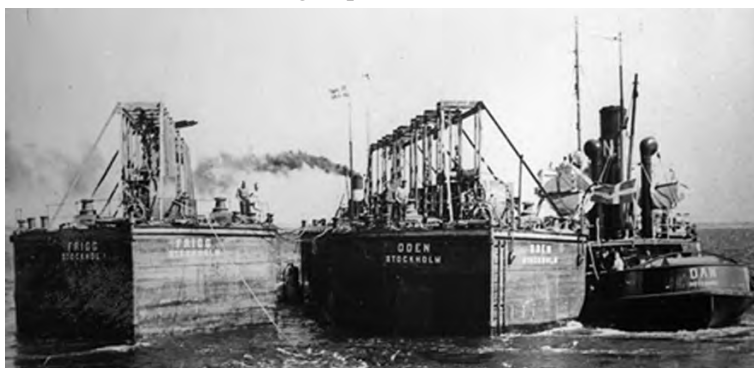
Efter detta larmades den så kallade ubåtspiketen som omfattade alla de resurser som fanns i landet för att undsätta besättningen på en sjunken ubåt. I denna ingick även ubåtsbärningsfartyget *Belos* som vid tillfället fanns i Hårsfjärden. *Belos* satte högsta fart mot Göteborgsområdet och ombord fanns en av Sveriges två dykarklockor, vilka vid den tiden

var de enda i Europa. Det hitintills största sökföretaget startades, vilket omfattade ett 20-tal örlogsfartyg och ett 30-tal inhyrda fiskebåtar. Med ledning av den upphittade telefonbojen och vind och strömmar fastställdes en mindre sökruta och senare visade sig det att dess centrum endast låg 200 meter från där *Ulven* återfanns.

Bärningsarbetet försvårades både genom det stora antalet tyska minor i området och hårda västliga vindar med upp till 20 m/s och dessutom en ström som satte upp mot tre knop. Minor röjdes och sökvajrar drogs och fiskebåtarna drog trål på botten för att försöka få napp. All tillgänglig expertis på olika områden som fanns i landet deltog ombord på fartygen med olika utrustningar. Den dykpersonal som fanns vid denna tid var tungdykare som firades ned i burar för att undersöka lokaliserade föremål. Som sentida betraktare är det viktigt att förstå att de tekniska hjälpmedlen för att navigera, positionera, bottenundersöka och dokumentera med dagens mått mätt var ytterst begränsade.

Det massmediala trycket var stort och likaså intresset från allmänheten. Tidningar och radio rapporterade dagligen om arbetet. Ledningen för sökandet utövades av inspektören för ubåtsvapnet, kommendör Knut Gustaf Hamilton och både dåtida och senare utredningar har visat att arbetet utfördes mycket systematiskt och utnyttjade av alla de resurser som fanns tillgängliga. Den 5 maj fastnade Fiskebåten *Normy av Hälsö* med sin trål i ett stort föremål. Fyndplatsen ligger mitt i det område som räknats fram med ledning av telefonbojfyndet. Dykare från *Belos* konstaterade att *Ulven* hittats och dykaren kunde rapportera att han stod på ubåtens torn. Som bevis tog han med sig *Ulvens* flagga upp och idag förvaras den på Marinmuseum i Karlskrona. Av de båda dykarklockorna, som tillverkades på 1940-talet i Sverige, var alltid en ombord på *Belos* och den andra mobil för att snabbt kunna sättas in. Utanför Marinmuseums entré finns idag en av de båda dykarklockorna.

Då *Ulven* lokaliserats uppstod en diskussion huruvida hon skulle bärgas, eller som inte sällan är fallet till sjöss, låta fartyget vila på botten och lämnas som en orörd gravplats. Det fanns dock ett stort både

Den bärgade ubåten *Ulven* under inbogsring till Göteborg av bogserbåten *Dan* mellan de båda pontonerna *Frigg* och *Oden* 1943.

behov och intresse att fastställa anledningen till förlisningen. Regeringen beslöt därför att tillskjuta medel för bärgningen, vilken utfördes av Röda Bolaget i Göteborg tillsammans med 20 av marinens tungdykare.

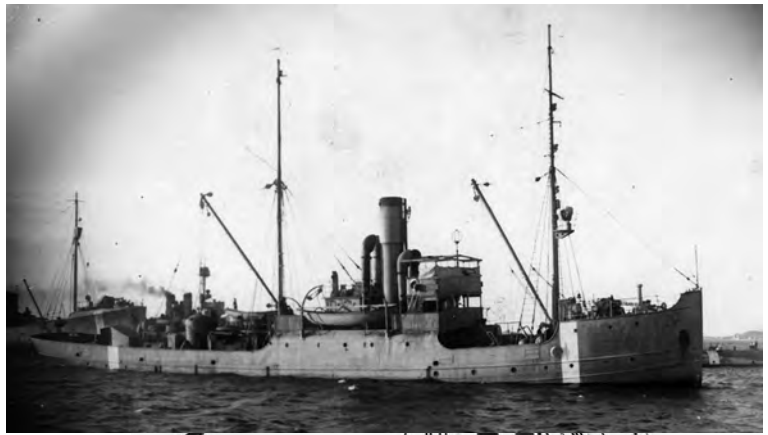
Den 21 juli kunde lyftpontonerna lyfta *Ulven* från 52 till 30 meter och påbörja inbogsring för att längre fram lyftas upp i etapper. Under den långa färden in genom skärgården flaggades det på halv stång och befolkningen iakttog under tystnad färden in till Eriksbergs varv. På morgonen den 2 augusti klockan 05.35 var *Ulven* helt bärgad, torrlagd och utvädrad.

En haverikommission kartlagde händelseförloppet och det kunde snabbt konstatera att en mindetonation hade inträffat under kölen akter om det förliga torpedrummet. Förloppet hade gått mycket hastigt och personalen omkom direkt med anledning av detonationen eller drunknade av det inrusande vattnet som fick *Ulven* att sjunka och då med fören nedåt till 52 meters djup och sedan lägga sig på botten. Efter haverikommissionens rapport genomfördes polisförhör med bland annat militära chefer, för att reda ut om det fanns underlag för åtal i samband med ubåtsövningens planering och genomförande. Den 4 mars 1944 konstaterade Krigsrätten:

... att utredningen i målet ej givit grundad anledning till antagande, att Ulvens förolyckande vållats av fel eller försummelse från militär befattningshavares sida.

Hela händelseförloppet följdes med stort intresse av landets tidningar och radio och nyheten om förlisningen skapade mycket djup förstämning i hela landet. Den 4 augusti 1943 genomfördes jordfästning för de omkomna av marinpastor Uno Eklund på Nya Varvet i Göteborg. "Fosterlandet tackar Dig" lydde inskriften på marinens kransar. Begravning och jordfästning genomfördes sedermera i respektive hemförsamling vilket följdes av stora människoskaror.

Text: Ingmar Elofsson **Foto:** Sjöhistoriska museet

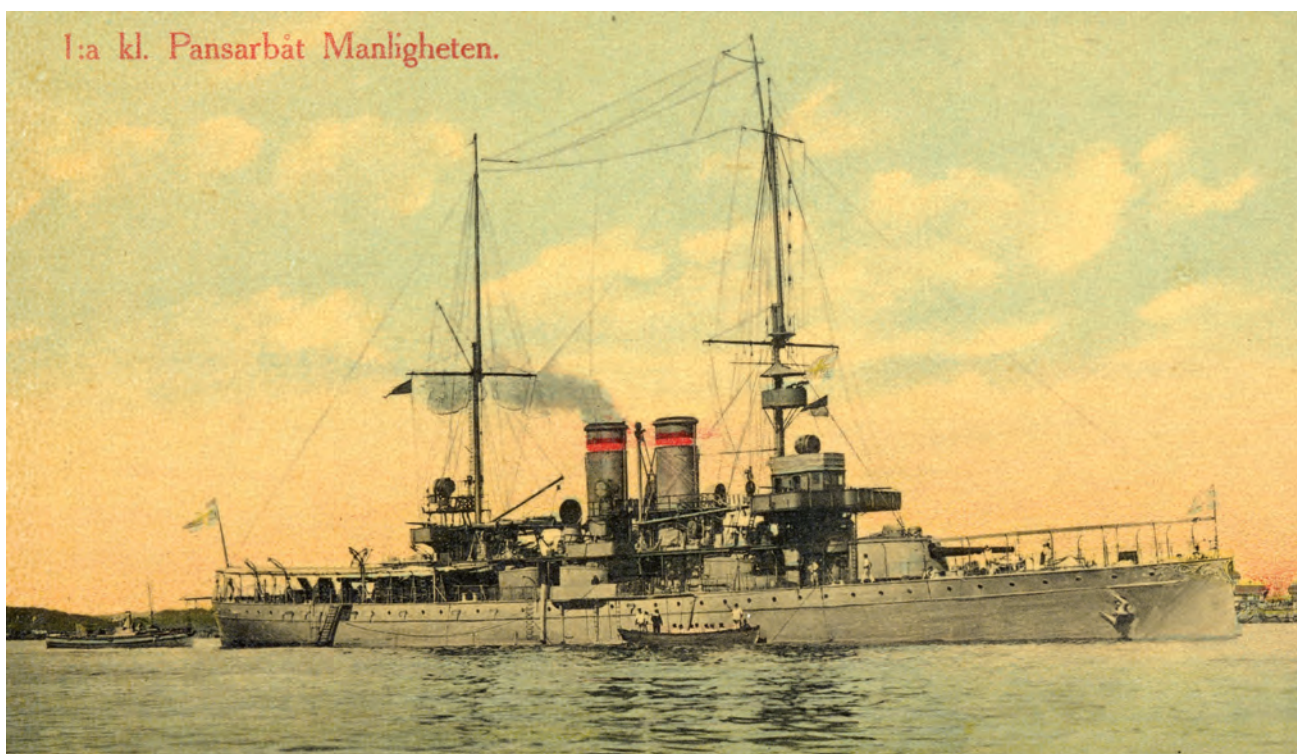

Överst: HMS Belos. Byggd 1885, bredd 7,96 m längd 44,73 m. Maskinstyrka 640 hkr. På akterdäckets styrbordssida syns dykarklockan som ses i närbild ovan.

Göteborg 4 augusti 1943. Från jordfästningen av de vid Ulvenkatastrofen omkomna. Pastor Uno Eklund vid kistorna.

Vad en gammal bild kan berätta – Manligheten blev pontonkaj

HMS Manligheten i ursprungligt skick efter sjösättningen 1 december 1903. Foto Marinmuseum. Fotograf okänd.

Gamla pansarskepp har gått skiftande öden till mötes. Antingen har de skrotats direkt, vilket var det vanligaste sättet, eller har de fortlevt i annan skepnad. Det sistnämnda gäller pansarskeppet *Manligheten*.

Manligheten var en del i den kraftsamling som gjordes för att bygga upp en slagkraftig svensk flotta. Hon fick en kraftig bestyckning och ett pansarskydd, som varierade mellan 48 – 190 millimeter, vilket uppfyllde den tidens krav. Hon byggdes på Kockums i Malmö och sjösattes den 1 december 1903. Hon införlivades i flottan året efter.

Manligheten var det sist byggda skeppet i den s.k. Åranklassen, som bestod av fyra pansarskepp: *Åran*, *Tapperheten*, *Wasa* och *Manligheten*.

Redan 1905, under unionskrisen, ingick pansarskeppet i en flottstyrka sammandragen i Göteborgs skärgård, beredd att ingripa mot Norge. Under första världskriget var fartyget ett fartyg i första linjen.

I december 1939 omkom sex man i samband med en bärgning av ett tyskt minsvep som slutade med en sprängningsolycka. En sprängkapsel fastnade i ankaret och togs ombord på däck, exploderade och orsakade besättningsmännens död.

Göteborgsavdelningen var en styrka under VK I och 1939 organiserades Göteborgseskadern där *Manligheten* var flaggskepp för kommandör Adolf Cassel. Göteborgseskadern kom att kallas för 3.eskadern från 1952 och hade då kryssaren *Gotland* som flaggskepp. 3.eskadern utgick den 1 juli 1959 och ersattes av 1.fregatt-

flottiljen. Därmed upphörde resterna av sjöstyrkerollen som hetat Göteborgseskadern/-avdelningen.

Den 10 juli 1940 mötte *Manligheten* de fyra s.k. Italienjagarna, när de nådde svenskt territorium efter den mycket svåra hemresan från Italien. En omfattande ombyggnad 1940 - 1941 innebar bland annat, att rammstävans ersattes av en fallande stäv, brygga och stridsledning moderniserades och luftvärnet förstärktes. Åtgärderna innebar nästan ett nytt fartyg.

Under tiden i Göteborgseskadern var huvuduppgiften skydd av konvojer. Hon kom också att vara ledningsfartyg vid spaningarna efter ubåten *Ulven* 1943. Detta kan du läsa om på annan plats i tidningen (Red anm).

Efter andra världskriget lades hon, som flera äldre örlogsfartyg, upp på det så kallade "Laget" i Karlskrona örlogshamn. Hon utrangerades 1950.

År 1954 skalades hon av all överbyggnad och skrotades ända ner till tanktaket, så att detta efter all tyngdavlaster flöt en hel del ovanför vattenytan. Med hjälp av järnbalkar byggdes så en pontonplattform ovan tanktaket. Arbetena utfördes i Polhemsdockan på örlogsvärvet i Karlskrona.

Emma, som *Manligheten* kallades, fick under många år (1956 – 1984) göra tjänst som flytande kaj i Skredsvik. *Emma* kommer av förkortningen av fartygsnamnet, *Ma*.

Slutpunkten blev en bra användning av ett gammalt pansarskepp.

Text: Olle Melin **Bild:** Ur Olle Melins arkiv

FROGDIVER 44

Swiss Automatic

Från 16 990 kr

FROGDIVER 44 har utvecklats med svenska Røjdykare. Med en vattentäthet ner till 500 meter i kombination med en egenutvecklad analog djupmätare är Frogdiver den mest avancerade svenska dykarklockan någonsin.

FROGDIVER 44 monteras i MALMs eget urmakeri i Linköping.

MALM
malmwatches.com

ER TRYGGHET - VÅRT MÅL!

Hos oss hittar du världsledande komponenter för framdrivning av båtar och fartyg. Trans-Auto finns med från idé till färdig produkt.

- ✓ Tekniskt stöd & rådgivning
- ✓ 10.000 originalreservdelar i lager
- ✓ Service på plats

wavestream

R & D
MARINE LTD.

HamiltonJet

TRANSAUTO.SE

Förrådsvägen 6, 151 28 Södertälje
+46 8 554 240 00

TRANS-AUTO AB

Driveline systems for mobile and marine applications

Röjdykare en av de hårdaste utbildningarna i försvaret

Röjdykardivisionen ligger väl skyddad i Skredsvik och erbjuder bra möjligheter för utbildning av röjdykare. Under senare år har en rad utbildningslokaler och andra faciliteter byggts på området. Här är också en hemvärnsgrupp baserad i egna lokaler.

Jsnart 70 år har flottan bedrivit röjdykarutbildning i Skredsvik. Från ytterst enkla förhållanden har verksamheten idag vuxit med ett 80-tal tjänstgörande befäl. En rad moderna anläggningar har byggts under senare decennier för att kunna bedriva en rationell utbildning av hög internationell klass. Vi träffar chefen för 44.röjdykardivisionen, kommandörkapten Martin Blomqvist.

- Vi utbildar ett tiotal värnpliktiga varje år och även ett par befäl. Personalen tjänstgör inte bara som instruktörer utan genomför kontinuerlig kompetensutveckling och deltar i olika övningar och skarp verksamhet. Vi tar hand om ett antal olika sjöfynd varje år som kan vara oexploderad ammunition, gamla minor, främst från andra världskriget som flyter upp till ytan eller iland. Dagens röjdykare är specialutbildad och arbetar både i vattnet och på land, berättar Martin.

Röjdykarna har sin bas i Skredsvik i Gullmarsfjorden och basen ligger väderskyddad i en lagun. Bra väderskydd och stort vattendjup i närheten, 57 meter, som behövs för röjdykarutbildningen gör platsen idealisk för verksamheten.

På vår fråga hur en värnpliktig tas ut till röjdykare får vi veta att en blivande värnpliktig söker utbildningen i samband med sin ordinarie mönstring.

- Erhålls tillräckligt goda resultat genomförs en utökad mönstring i Försvarmaktens regi i Karlskrona under fyra dagar. Här testas den fysiska förmågan och vattenvana, en utökad medicinsk kontroll för att bedöma möjligheten till submarin tjänst, fortsätter Martin.

Blir den sökande godkänd genomförs Grundläggande Militär Utbildning (GMU) på AMF 4 i Göteborg. Därefter ett rekrytskede under tio veckor på Berga som

bygger mycket på fysisk uppbyggnad och teoretisk utbildning kopplad till röjdykare. Efter grundläggande sjömanskapsutbildning, skyddstjänst och grundläggande dykutbildning börjar själva dykutbildningen i Skredsvik. Denna grundläggande utbildning tar runt fem månader.

- Efter detta görs en 14 veckor lång utbildning i Skredsvik där eleven lär sig dyktjänsten både under och på vattenytan, berättar divisionschefen.

Kommandörkapten Martin Blomqvist, röjdykare och chef för 44.röjdykardivisionen.

T.v. röjdykare uppställda för utbildning i vattnet och t.h. utrustade med slutet luftsystem redo att gå i vattnet. Systemet innebär att utandningsluften renas och återanvänds vilket ger både ett tyst uppträdande och lång uthållighet.

T.v. röjdykardivisionens ASU-grupp (Area Search Unit) som förbereder en AUV (Autonom undervattensfarkost) för sökning efter dumpad ammunition i någon svensk insjö med hjälp av sonar (ekolod). Ovan: EOD-operatör arbetar med en speciell laddning.

- Efter godkänd utbildning kan röjdykaren söka anställning på någon av de båda sjöstridsflottiljerna som röjdykare på röjdykarfartygen. Ett annat alternativ är att bli anställd som EOD-operatör på EOD-grupp Skredsvik. På frågan vad en EOD-operatör arbetar med får vi veta att huvuduppgiften för en marin EOD-operatör är att arbeta med Explosive Ordnance Disposal vilket betyder att genom ammunitionsröjning skapa säkerhet och rörlighet för egna förband.

- EOD-enheter ingår i alla pågående internationella insatser och våra har bland annat tjänstgjort i Afghanistan och Mali. Dessutom genomför 44.röjdykardivisionen samövningar med flera internationella partners och några av dem är USA, Storbritannien, Norge, Danmark och många fler. Utöver detta löser vi bortåt ett femtiotal skarpa ammunitionsröjningar i Sverige varje år. Som EOD-operatör genomförs även miljöinsatser för att kartlägga, dokumentera och röja dumpad ammunition.

På vår fråga om tillväxten av nya röjdykare svarar divisionschefen:

- De senaste utbildningsåren har det utbildats drygt tio godkända individer per år. Notera att den siffran

även innefattar de som inte är värnpliktiga under utbildningen utan har genomfört värnplikt eller GMU tidigare och nu genomfört utbildningen som anställda i Försvarsmakten.

- Hur stor andel som är värnpliktiga respektive anställda har varierat ganska stort genom åren men det har inte varit enbart en kategori av elever sedan värnplikten återupptogs. Av de värnpliktiga som utbildas söker i stort sett alla anställning i Försvarsmakten efter examen. Antalet sökande till utbildningen har ökat de senaste två åren och till nästa utbildningsomgång beräknas ca 20 stycken att påbörja utbildningen, avslutar divisionschefen.

Officerare kan oavsett bakgrund övergångsutbildas både till röjdykare och till att ingå i sjöstridsflottiljernas växande EOD-funktion. Ett övergångsprogram finns för både de som är yrkes- respektive reservofficer och utbildningen utformas efter individens behov.

Text: Ingmar Elofsson

Samtliga foton: 44.röjdykardivisionen

Röjdykarnas födelse och uppväxt – Från Bohus-Björkö till Skredsvik

Rolf Hamilton är personen och legenden bakom flottans röjdykare samt allt annat som, efter hans långa argumentation för dykeritjänsten i flottan, ledde fram till röjdykarorganisationen. Behov av röjdykare uppstod primärt från min- och ammunitionsröjning där andra minröjningssystem, som t.ex. minsvepare, inte var användbara. Uppgifterna för röjdykarna blev olika uv-sökmetoder, uv-dokumentation, bärgning med lyftsäck och sprängtjänst för röjning och oskadliggörande av olika typer av minor och liknande hinder för sjöfarten samt diverse andra dykeriarbeten. Fram till 1965 svarade Rolf Hamilton för röjdykarutbildningen vid flottan.

Flottans första riktiga röjdykarkurs startade den 7 juli 1952 vid Göteborgsavdelningen och förlades till Bovik på Bohus-Björkö i kustartilleriets baracker. Löjtnant Hamilton tjänstgjorde själv som instruktör och kursledare tillsammans med kapten Gösta Fahlman som var fartygschef på ubåten *Sjöborren*, vilken var baserad vid Bohus-Björkö som dykerifartyg. Ubåten var utrustad med luftkompressor för fyllning av tryckluft till dykartuberna och på ubåtens däck för om tornet fanns en rekompresionskammare samt lådor för förvaring av dykmaterielen. Utöver de 25 värnpliktiga, som skulle utbildades till röjdykare, skulle även tre minutbildade officerare och högst fyra minutbildade underofficerare och underbefäl genomgå utbildning till röjdykare. Den första delen av utbildningen med grundläggande dykarutbildning hade genomförts under andra kvartalet 1952 vid flottans värnpliktskola i Karlskrona. Enligt tidningsuppgifter i slutet av 1952 utexaminerades 18 värnpliktiga röjdykare.

Övningarna under 1950-talet skiljer sig ganska mycket från dagens utbildning men var efter dåtidens mått mycket hårda och krävande.

I början april 1953 började den andra röjdykarutbildningen i Karlskrona med trettio värnpliktiga. Löjtnanterna Rolf Hamilton och Karl-Gustaf Sundfeldt var instruktörer. Andra perioden började den 6 juli och avslutades den 29 augusti. Denna gång med ubåten *U8* förlagd till Björkö. Fartygschef och tillika instruktör var löjtnant Ulf Heiroth. Då kustartilleriets baracker och anläggning på Björkö inte var lediga, förlades kursen de första veckorna till KA-förläggningen i Torslanda. Från förläggningen åkte eleverna bil ned till Hjuviks Brygga och båt ut till Björkö. Förläggningen var mycket enkel och saknade egentligen förutsättningar för att vara en del av en utbildningsplats.

Utbildningsdagarna inleddes med utpurning klockan halv sju, terränglöpning och bad följt av frukost en timme senare. Förmiddagens övningar pågick mellan åtta och halv tolv och efter lunch började övningarna klockan ett igen. Dykövningarna bedrevs i vattnen norr om Björkö.

Vaktförfångningen genomfördes kl 16.15, då övningarna var slut för dagen. Styrkan var indelad i fyra kvarter, varför det blev vakt var fjärde dag med vaktkvarteret förlagt ombord på ubåten. På morgonen efter vaktnatten tjänstgjorde man i handräckningstjänst, varför den dagens dykövningar gick bort. Beväpnad post fanns på ubåtens däck under icke tjänstetid.

Lördagarna ägnades åt rengöring med permission från kl 13.00. Permission gavs till tjänstefria värnpliktiga fram till 22.00 vardagar och till 24.00 onsdagar och lördagar. Den som ville vara ledig över natten mellan lördag och söndag, var tvungen att söka långpermission. Förlängd långpermission från fredag kväll till 01.00 på natten till måndag beviljades en gång under de två månadernas utbildning.

Gullmarsbasen i Skredsvik blev den 7 juli 1954 hemmabas för röjdykarna, då den första röjdykarkursen under ledning av Rolf Hamilton, nu befordrad till kapten. År 1954 har antagits som röjdykarnas födelseår, vilket innebär att de 2024 fyller 70 år.

Göteborgsavdelningen lades ned år 1959 då 6.minröjningsavdelningen bildades och därefter ingick i Kustflottan. En ny epok började därmed där röjdykardivisionen ingick i minröjningsavdelningen och dess efterföljare i förbandsorganisationen. Utbildningen bedrevs i denna organisation med utbildningsanordningar i land och understöd från Gullmarsbasens örlogsbasdepå fram till mitten av 1980-talet. Fem röjdykardivisioner fanns i krigsorganisationen fram till år 2004, vilka var utgångsbaserade på Älgön norr om Göteborg, i Limhamn, Karlskrona och Fårösund samt på Märsgarn. Då Gullmarsbasen lades ner i mitten på 1980-talet diskuterades och utreddes omlokalisering av röjdykarutbildningen

Uppställning inför ett övningspass i Skredsvik. Till höger kapten Rolf Hamilton.

och förbandet till Berga eller Karlskrona. De utmärkta utbildningsbetingelserna samt en starkt enad och övertygande argumentation från röjdykarorganisationen resulterade till slut i att röjdykarutbildningen blev kvar i Skredsvik. Under 1980-talet blev röjdykardivisionen sjörörlig med röjdykarfartyg och ledningsfartyg och med HMS *Skredsvik* avrustning år 2005 blev röjdykardivisionen åter mer stationär i Skredsvik, som då börjat få avsevärda ansiktslyftningar med ny infrastruktur.

Röjdykarnas huvuduppgifter som tidigare nämnts har sedan 1954 i stort varit oförändrade. Under 1980-talet och tidigt 1990-tal präglades emellertid utbildnings- och insatsverksamheten för röjdykarna starkt av spanings- och sökkuppdrag samt uv-dokumentationsuppgifter i samband med ubåtsincidentverksamheten. Under 1990-talet skiftade succesivt fokus mot mer frekventa och avancerade ammunitions- och minröjningsuppdrag under vattnet, men även på land. Under 2000-talet kom verksamheten mer och mer att anpassa sig mot avancerade EOD-uppgifter, vilka påkallats av Försvarens behov av EOD-operatörer i internationella insatser och ett ökat terrorhot i världen.

Idag har röjdykardivisionen i Skredsvik modern infrastruktur och är materiellt ett modernt förband som är anpassat för EOD-uppgifter såväl under vattnet som på land, med fordonsrörlighet, specialkonstruerade RHIB:ar (en båttyp, red. anm), specialutrustning och tekniska hjälpmedel som t.ex. AUV, ROV, röntgenutrustning etc. Om röjdykardivisionen av idag kan man tala mycket och länge, men det är en egen berättelse som får framföras av någon annan.

Text: Jan Thörnqvist **Foto:** Arkiv Birger Rosén

Förhållanden var med dagens mått mätt spartanska de första utbildningsåren i Skredsvik.

HMS Skredsvik, f.d. KBV 172, lämnar Skredsvik för sista gången försommaren 2005 för att avrustas och utgå ur organisationen. Precis för om stäven syns Skredsviks kyrka. Foto: Ingmar Elofsson

Skredsviksbasens historik

Göteborgsavdelningen förtöjd i Gullmarsbasen, Skredsvik, i mitten av 1950-talet. Kajen är skrovet från pansarskeppet *Manligheten*. Foto: Ur Göteborgsavdelningens minnesalbum. Fotograf okänd.

Bakgrund och tillkomst

Under 1940-talet började de marina myndigheterna att komma till insikt om behovet av ett område inom Bohuslän, lämpligt som övningsområde och bas för till Västkusten förlagda örlogsförband. Efter noggranna utredningar kom man fram till att inre delen av Gullmarsfjorden var lämplig för framför allt minsvepar- och röjdykarutbildning. Samtidigt råkade en från fastigheten Cederslund avstyckad del, Ramdalen, utbjudas till försäljning, varför chefen för marinen (CM) föreslog att Kronan skulle förvärva området. Vid det här laget hade vi kommit fram till början av 1950-talet.

I avvaktan på Riksdagens och Kungl. Maj:ts beslut arrenderades området av Fortifikationsförvaltningen (FortF) i september 1952 för en månadskostnad av 1 250 kr. 1953 köptes fastigheten och köpeskillingen utgjorde 250 000 kr. Den 8 maj 1953 meddelade Kungl. Maj:t godkännandet av upprättat köpeavtal. Beslutet var undertecknat av H M Konung Gustaf VI Adolf och försvarsminister Torsten Nilsson. I och med detta beslut uppdrog fortifikationsförvaltningen åt chefen för Göteborgs örlogsvärv (CÖVG) att förvalta och utveckla området till avsett ändamål.

Verksamhetens igångsättande och första verksamhetsåret

Inom Göteborgsavdelningen (GA) fanns vid denna tidpunkt, våren 1953, stort behov av flera lokaler för land-

baserad utbildning. På Nya Varvet stod inga lokaler att uppbringa, varför det redan innan köpet officiellt var i hamn drogs växlar på det nya områdets utnyttjande. Arbetet skulle framför allt inriktas mot att huvudbyggnaden, Schwartzmanska villan, blev i sådant skick att utbildningsverksamhet på Göteborgsavdelningen skulle kunna igångsättas där den 1 oktober 1953.

Storleken på den utbildningskontingent som här var aktuell rörde sig om cirka 60 man inklusive instruktörer. För den händelse inte alla kunde förläggas ombord på fartyg, skulle även förläggningstrymmen på land undersökas. Detta skulle även få konsekvenser som att ekonomipersonal måste anställas och kök- och utspisningslokal i land ordnas.

Fredsbesättningen

Den 17 september 1953 utgick från CM en besättningslista för Göteborgsavdelningens övningsbas i Gullmarren (Ramdalen) att tillämpas från den 1 oktober 1953. Baschef blev en regementsofficer, som tillika var chef för Göteborgsavdelningen. Uppbördsman blev en flaggunderofficer, som tillika var ställföreträdande baschef. Den förste baschefen var kommandör Gunnar Fogelberg, dock tillfälligt och endast till den 15 oktober. Då efterträddes han av kommandörkaptenen av 2:a graden Gunnar Kruse. Eftersom baschefen tjänstgjorde i Göteborg var det den biträdande baschefen, flaggstyrman Arthur Svensson, som i praktiken var platschef. Denne Arthur Svensson antecknade under de första årens

uppbyggnad på ett utomordentligt sätt allt av värde. Den intresserade kan med fördel ta del av Arthur Svenssons prydliga minnesanteckningar.

Fartygen anländer

Onsdagen den 21 oktober 1953 anlände Göteborgsavdelningens fartyg för första gången till Gullmarsbasen. Först in var minsveparen HMS *Ulvön* som chefsfartyg för GA. Chef för GA vid detta tillfälle och tillika chef för Gullmarsbasen var kommandörkapten av 2:a graden Gunnar Kruse. Avdelningen bestod av 4:e, 11:e, 14:e och 16:e minsvepardivisionerna om sammanlagt nio fartyg. Som kuriosas kan nämnas att den första måltiden som åts vid basen klockan 13.13 samma dag, bestod av potatis och kalops. Med musikkår och paradtrupp framför Stora villan hissades klockan 13.30 för första gången örlogsflaggan på Gullmarsbasen och en ny epok i minvapnets historia hade därmed tagit sin början.

Dagen efter invigningsceremonin påbörjades schaktnings- och gjutningsarbetena för en ganska unik kajplats. Det gamla pansarskeppet *Manligheten* hade byggts om till kajponton och förankrades i bukten, för att där tjänstgöra som kaj. Röjningsarbeten påbörjades också för en korthållsskjutbana norr om brygghuset. Namnet blev Gullmars Örlogsdepå (Ögull) vilket basen fick heta fram till nedläggningen 1985.

Verksamheten fram till nedläggningen den 1 juli 1985

Det som mest förknippats med Ögull är utbildningen av röjdykare. Detta kan du läsa om på annan plats. En stor berganläggning för reparation, underhåll och lagring av

Artikelförfattaren major Bo Sandell som under 50 år varit sommarboende och senare permanentboende i Skredsvik och forskat om basens tillkomst, dokumenterat dess historia, tillsammans med händelser av militärhistorisk betydelse i trakten. Artikeln är ett utdrag av en längre dokumentation.

minor och torpeder byggdes och överlämnades 1961 av FortF till Västkustens marinkommando (MKV) och togs i bruk 1963. Röjdykarförbandet har endast varit underställt örlogsbasen ur förläggnings- och kommandantursynpunkt i övrigt sorterade förbandet under Kustflottan och idag 4.sjöstridsflottiljen.

Efter beslut 1982 lades basen ned den 1 juli 1985. Begreppet nedläggning i sammanhanget är faktiskt ganska täjnbart. Vad det egentligen innebar, var att värnpliktsutbildningen och servicefunktionen med kök och matinrättning upphörde. Kvar blev den "civila" delen för underhåll och service i bergrummet. Viss förrådsverksamhet kvarstod också, liksom vakthållning. Röjdykarutbildningen, bedrevs härefter under en period med stöd av M-båtar, som under utbildningsperioden för röjdykarna förtöjde i Skredsvik, med utnyttjande av den gamla skolbyggnaden längst in i lagunen samt en förläggingsbarack. Röjdykarna återkom emellertid åter upp i sin helhet till Skredsvik 1987, men denna gång helt fartygsbaserade och självförsörjande. Detta förhållande bestod ända till 2005 då HMS *Skredsvik* togs ur organisationen och röjdykarna flyttade i land till säsongen 2006.

I samband med stora organisatoriska förändringar och nedläggningar inom Försvarsmakten, har den förra tidigare örlogsdepån på sätt och vis dragit en vinstlott. Röjdykarna och övrig utbildning inom minröjningsområdet med internationella uppdrag som fått allt större betydelse, har inneburit ökad verksamhet högst väsentligt med tillkomst av nya byggnader för administration, utbildning, försörjning och förläggning som du kan läsa om på annan plats.

Dessutom finns en enhet ur armén stationerad inom området, Bohusdalsgruppen, med cirka 15 officerare och civila, som svarar för främst hemvärnets utbildning inom 15 kommuner. Detta sammantaget gör att Skredsviksbasen, eller ÖGull, som vi närboende alltid kommer att kalla den, idag 2007 (2023) innehåller fler aktiviteter än någonsin.

Text: Bo Sandell

MODERNIZING THE FLEET FOR FUTURE DEMANDS

Deliveries 2022

Stena Ebba | Stena Estelle | Stena Pro Marine | Stena Promise, to Proman Shipping
Stena Pro Patria | Stena Prosperous | Santoña, to Brittany Ferries

CARE | INNOVATION | PERFORMANCE

Flottans Män på västkusten

Flottans Män har idag sju lokalföreningar i region väst. Fem av dem utmed västkusten och sedan en förening vardera vid Sveriges två största insjöar. Föreningarna har verkat under många år och flertalet startade redan ett par år efter att Flottans Män bildades 1935. Alla har en varierande verksamhet med en stark koppling till både marinen och Försvarsmakten. Här följer en presentation av de sju lokalföreningarna och vi börjar i syd och arbetar oss nordvärt och inåt i landet. Kontaktuppgifter för respektive lokalförening framgår av presentationerna.

Flottans Män i Ängelholm

Flottans Män i Ängelholm har en lång historia och vi bildades redan 1937, endast två år efter det att Flottans Män kom till. Från början rekryterades föreningens medlemmar från personer som hade tjänstgjort i svenska flottan, som stamanställda eller värnpliktiga. Numera har medlemmarna olika bakgrund, och Flottans Män i Ängelholm ställer inget krav på att medlem ska vara före detta flottist bara att du värnar om det svenska sjöförsvaret. Du kan bo var som helst i Sverige för att bli medlem i just Ängelholm om du tycker att du har en koppling till oss och nordvästskåne.

Vi huserar i en egen lokal som ligger på Östergatan 89 i centrala Ängelholm som vi kallar för Kajutan. På äldre skutor var kajutan skepparens hytt eller på marina fartyg fartygschefens hytt och hos oss är det medlemmarnas hytt och samlingspunkt. Vår verksamhet är kamratskap, möten och studiebesök med marin- och sjöfartsanknytning. Vi har även utbyte med Køge Marineforening i Danmark. Vi arrangerar föredrag i Kajutan eller tillsammans med F10 Kamratförening på Flygmuseet, Valhall Park. Vi gör gemensamma besök i närområdet på svenska och utländska örlogsfartyg när får tillfälle. Vi har även mycket kuriosa i Kajutan, bl.a. en skeppsklocka monterad på en del av relingen till gamla *Dannebrogen*, ett skeppsur från pansarskeppet HMS *Drottning Viktoria* och originalratten till "Italienjagaren" HMS *Psilander*.

Vi har förmiddagsfika, och för de som önskar, förstärkt frukost för medlemmarna varannan söndag i Kajutan. Den 1 maj varje år marscherar Hemvärnets Musikkår till oss och har reveljmusik i vår trädgård varefter vi bjuder kåren på sillfrukost. Under juli månad bjuder vi varje tisdag allmänheten på våfflor och kaffe i Kajutan. En sommarsöndag har vi korum med vår egen präst i Kajutans trädgård. Det är ett tillfälle då vi minns våra kamrater som lämnat oss. I Kajutan har vi även arrangemang som t.ex. ärtmiddag, räkafton och julsamkväm.

Jagaren HMS Psilanders (tidigare Italienska Nicotera) originalratt finns i Kajutan hos Flottans Män i Ängelholm. Ordföranden Bertil Lundvall håller stadigt i ratten. Jagaren på bild ovan.

Den 12 augusti i år gästar minsveparen *M 20 Viken* och genomför en passagerartur och föredrag denna dag. *M 20* har öppet skepp den 13 augusti och vi samarbetar med Sjöfartsmuseet i Viken där det även finns en utställning. Ett bra tillfälle för oss i Flottans Män att både visa upp oss men även att få tillfälle att bekanta oss med *M 20*. (se vidare artikel i tidskriften. Red anm).

För Flottans Män i Ängelholm Bertil Lundvall
Kontakt: www.flottansman.se/angelholm

T.v. klockan längst upp till vänster i bild är ett skeppsur från pansarskeppet HMS Drottning Viktoria. T.h. Hemvärnets musikkår vid den traditionella reveljen 1 maj.

Flottans Män i Halmstad

Prins Bertil på besök hos Flottans Män i Halmstad. Tidningsklipp troligtvis från 1950-60 talet. I bakgrunden Marinstugan. Foto: Halmstad konstmuseum.

Flottans Män i Halmstad bildades redan den 6 mars 1939 och har genom åren varit en aktiv förening. Marinstugan är idag den fasta punkten för föreningen ända sedan 1956. Den invigdes den 16 juni 1956 efter det att yrkesmän av olika kategorier i föreningen gjorde lokalen ändamålsriktig. Utanför huset sattes s.k. ljugarbänkar upp och som blev välbesökta av söderpojkar som andäktigt fick lyssna till skepparhistorier med varierande sanningshalt enligt äldre tidningsuppgifter. Marinstugan är en kulturbyggnad som byggdes 1853 och låg då vid Slottsbrons västra fäste. 1861 flyttades den till nuvarande plats. Den har genom åren använts som ångbåtsexpedition – tullklaringslokal – materialbod – personalrum – omklädnings- och tvättrum för personal på mudderverk och bogserbåtar samt fotogen och drivmedelsförråd.

Marinstugan ägs av Halmstad kommun medan stugorna på innergården ägs av föreningen. "Kajutan" är ett bygge i egen regi och används för administration och bibliotek. "Snappen" är en gåva från kapten Gösta H. Englesson och har varit Englessons sommarstuga i Snapparp. Rakt in i stugan finns en underofficershytt från minsveparen *Bredskär*, byggd 1940 och sänkt som målfartyg 1966. Här finns även en inredning från ett gunrum samt från en officershytt från *Jagaren Ragnar*. De förnämliga väggpanelerna (skotten) i Marinstugan kommer från skrotade Sveabolaget "Ragnes" 1.a klass matsal och musikrum. Passagerarångare *S/S Ragne*, var byggd i Oskarshamn 1919.

Flottans Män i Halmstad har ett mångårigt utbyte av aktiviteter med vår vänförening i "Kongens Lyngby", Danmark. Marinstugan har öppet varje söndag 9-11.30 för medlemmar och besökande för en gratisfika samt för den som så önskar, en guidad tur i våra lokaler.

Besättningen samlad vid Marinstugan för städdag.

Jagaren 22 Ragnar. Byggd på Kockum, sjösatt 30 maj 1908. Ur tjänst 1947. Längd 66,1 m, bredd 6,3 m. Depl 416 ton. Bes 69 man. Foto Sjöhistoriska museet/SMTM.

Marinstugan fungerar även som festlokal för ca 40 personer, som kan hyras av medlemmar och allmänheten för bemerkelsedagar, möten, ölprovning, bröllop, födelsedagar eller andra festliga tillfällen. Köket är välutrustat med alla tillbehör samt en diskmaskin, modell större. För mer information om uthyrning: 0768 80 70 53 (Telefonsvarare).

Flottans Män i Halmstad har idag en varierande verksamhet med föredrag och andra aktiviteter som har koppling till marina frågor. Den 15 augusti gästar minsveparen *M 20* Halmstad och har öppet skepp mellan kl. 17.00 och 19.00. Ett bra tillfälle för Flottans Män i Halmstad att besöka fartyget och även att berätta om oss själva. Mer om *M 20* resa på västkusten finns på annan plats i tidskriften (Red anm).

Du är välkommen som medlem i Flottans Män Halmstad, kontaktuppgifter finns på nätet.

För Flottans Män i Halmstad Leif Leihed
Kontakt: www.flottansman.se/halmstad/

Flottans Kavaljerer, Flottans Mäns sånggrupp, uppträder på Najaden.

Flottans Män i Varberg

Flottans Män i Varberg bildades 1949 och vi har en föreningslokal i Gamla tullhuset som vi hyr av kommunen. Vi har inte hela Tullhuset för oss själva utan två rum och ett kök och i övriga delar finns andra hyresgäster. Här har vi som regel våra träffar och en gång i månaden har vi lördagskafé med allsång och den brukar ledas av vår egen sånggrupp. Vi genomför speciella vad vi kallar skeppskvällar med olika föredrag som har någon marin anknytning. Föredragshållare är ofta någon medlem i föreningen. En av våra medlemmar som har dansk anknytning har berättat om sjökortstillverkning och en annan som har bakgrund som kustjägare har berättat om detta. Sedan skall vi ha information från Försvarets tekniska skola, FMST, i Halmstad. Tidigare har vi även genomfört olika resor till intressanta marina besöksmål.

Vi har en annan marin koppling och det är Grimeton som är en långvågs radiostation för telegrafi från 1920-talet och sedan 2004 ett världsarv. Vår sånggrupp har uppträtt vid stationen med anropssignalen SAQ under FN-dagen 2021. Radiostationen användes då radio-meddelande sändes till HMU**b** *Ulven* då hon saknades och eftersökningarna pågick. Meddelandena var att eftersökning pågick för fullt. Man visste ju inte då om minsprängningen.

Vi har även en annan koppling till Ulvenkatastrofen vilken är aktuell då 80-årsminnet högtidlighölls i april. Vår äldste medlem i Flottans Män i Varberg, Lennart Berntsson som är 102 år och tjänstgjorde ombord på HMS *Manligheten* som var flaggskepp i Göteborgseskadern och varifrån eftersökningsarbetet av HMU**b** *Ulven* leddes. Han har berättat att den störste, kraftigaste och starkaste besättningsmedlemmen gick runt och slog med en slägga i skrovet som en knackningssignal till *Ulven*. En annan medlem har berättat om en replik av en fransk sardinifiskebåt, som de har byggt här i Varberg och seglar med utefter Västkusten och även till bl. a. Danmark.

Själv har jag legat i flottan, men har även en annan koppling till flottan, då min farfars farfar var ombord på

Skeppsafton med föredrag i klubblokalen av Pär Karlsson.

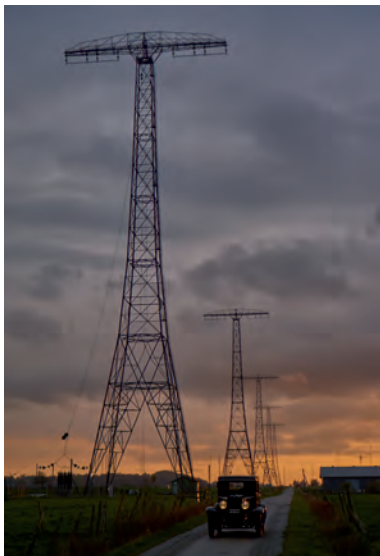

Tullhuset i Varberg där Flottans Män har sin lokal.

korvetten *Carlscrona* som förläste utanför Kubas kust den 30 april 1846. Han var en av de 17 överlevande. En annan överlevande var överstyrman Sandvall som var morbror till honom.

Den 16 augusti gästar minsveparen *M 20* Varberg och har öppet skepp mellan kl. 17.00 och 19.00. Ett bra tillfälle för Flottans Män i Varberg att besöka fartyget och även att berätta om oss själva. Mer om *M 20* resa på västkusten finns på annan plats i tidskriften (Red anm).

För Flottans Män i Varberg, Jan Steinbach (även alla foton utom Grimeton)
[www. https://flottansman.se/varberg](https://flottansman.se/varberg)

T.v. ses långvågsantennen SAQ Grimeton. Härifrån sändes meddelanden till de svenska ubåtarna en gång i tiden. Fotograf Jesper Åhlander. T.h. Flottans Män sångkör i Varberg framträder i Tullhuset.

Flottans Män i Jönköping

Besök av flottan tillhör inte vanligheterna i Jönköping. Ett mer spektakulärt var då torpedbåten T29 besökte Jönköping 1959. Här T29 i full fart med sin maxfart på 49 knop och nio mans besättning. Nästa besök vi fått fram är från år 2010 då tre båtar från amfibiekåren besökte Jönköping. Foto: Marinmuseum/SMTM Fotograf okänd.

Föreningen Flottans Män i Jönköping bildades 1937 av en samling entusiaster som med dåtidens språkbruk formulerade föreningens ändamål på följande vis: "Att utgöra en föreningslänk mellan i tjänst varande och före detta fast anställda och värnpliktiga vid flottan, vårda vapnets traditioner och möjlig göra ett närmare följande av dess utveckling, befordra gott kamratskap genom fri och otvungen samvaro på gemensamma minnens grundval samt befrämja utbyggandet av sådan verksamhet som kan vara av gemensamt intresse för föreningsmedlemmarna".

Efter 23 år lades föreningen ned 1960 troligtvis mest på svårigheter att rekrytera både medlemmar och funktionärer. Tack vare stor entusiasm och idogt arbete återstartades föreningen igen 2011 och idag vill vi uttrycka

oss så här i stället: "Vi värnar om det goda kamratskap och den fina gemenskap som finns i Flottan, både bland dem som tidigare har tjänstgjort och mellan dem som nu tjänstgör. Vi bidrar till att hålla Flottans traditioner levande och till att sprida information om Marinen och dess verksamhet. Vi träffas kring vårt gemensamma intresse och har trevligt tillsammans".

Vår förening saknar tyvärr egen lokal. Vi har dock förmånligt kunna nyttja hotell Savoy med Sofiehof i Jönköping och Domsands Båtsällskap fina klubbhus vid Bankeryd vid Vättern.

Vi genomför olika aktiviteter som föredrag och olika besök som har koppling till sjöfart eller militär bakgrund. Vi genomför vad vi kallar öppet styrelsesammanträde där vi efter lunch och annat har föredrag eller kåseri kring ett aktuellt ämne. En annan viktig uppgift för oss är att rekrytera nya medlemmar.

Jönköping och Vättern har en lång tradition av sjöfart och i kommande nummer av tidskriften kommer du att kunna läsa mer om sjöfart på Vättern. (Red anm).

För Flottans Män i Jönköping Leif Aljered

Kontakt: www.flottansman.se/jonkoping

Jönköping och Vättern har en lång tradition av sjöfart. Här bärgning av S/S Per Brahe som förliste 1918. Fartyget bärgades 12 augusti 1922. I kommande nummer av tidskriften kommer du läsa mer om sjöfart på Vättern. Foto: Jönköpings läns museum/SMTM, Fotograf okänd.

Flottans Män i Jönköping på studiebesök på Helikopterskvadronen i Linköping. Foto: Flottans Män Jönköping.

Flottans Män Göteborg

Kamratföreningen Flottans Män Göteborg har en lång historia och lokalföreningen av Flottans Män Göteborg bildades interimistiskt den 26 maj 1937 i ordersalen på örlogsstationen vid Nya Varvet. Detta var två år efter Flottans Mäns start i Stockholm. 26 maj 1937 räknas som föreningens start så vi har nu uppnått den mogna åldern av 86 år. Trots åldern är vi en aktiv förening med ett stort antal varierande aktiviteter som vi till stor del bedriver i vår egen lokal, namngiven som Marinstugan, belägen på Nya Varvet på Örlogsvägen 6 inom stadsdelen Västra Frölunda. Medlemsantalet har varierat under åren. Som mest i mitten av 90-talet då vi tangerade 600 men har sedan sjunkit till drygt 300 men är nu uppe i cirka 360.

Under åren har kamratskapet varit det viktigaste av honnörorden som gjort att man från en relativt begränsad tillvaro utan egna lokaler stöttat och hjälpt varandra till den förening vi är idag med en bred repertoar från enkla onsdagsmöten till klubbafnarn, öppet hus på vissa söndagar, skeppskvällar med pub-verksamhet, studiebesök, resor till broderföreningar, viss verksamhet i en filial på Marstrand, Marinstugans dag, föredrag med aktuella och intressanta ämnen, besök ombord i gästande örlogsfartyg, Nationaldagsfirande, grillkvällar, sång- och musikaftnar, skaldjurskvällar, deltagande i Båtmässan i Göteborg, deltagande i veterandagen 29:e maj i Göteborg, alltid vara representerade vid Riksårsmötet med minst två personer samt deltagande i de årliga marina och övriga försvarsgrensverksamheter via Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR) där alla i Flottans Män också är medlemmar.

Marinstugan är föreningens nav och 1987 fick föreningen klartecken från dåvarande Fortifikationsförvaltningen (FortF) att köpa fastigheten med befintliga byggnader. En del smärre bodar och gamla uthus revs. Den äldre delen av Marinstugan är från 1870-talet och har bl.a. varit livsmedelsbutik för anställda inom dåvarande

marindistriktet. Med gemensamma krafter och stort engagemang byggdes stugan både om och till. Tillbyggnader har gjorts i två steg den större var klar 1990 och 1995 tillkom en fem meters förlängning av huset mot parkeringen Ett stort arbete var förutom själva byggandet – ritningar, förhandlingar med FortF, banker och entreprenörer. Söndagen den 6 juni 1990 kunde den renoverade och utbyggda Marinstugan invigas. Tomten omfattar ca 900 m² inklusive drygt 20 parkeringsplatser.

Nu, sedan föreningen har en egen arkitekt, har en planering tagit sin början för en varsam om- och utbyggnad då stugan blivit väl trång samt har en helt olämplig toalett. Det senare problemet har prioriterats.

I vår förening har vi som nämnts olika sammankomster i Marinstugan. Föreningen genomför egna och deltar i en rad andra aktiviteter. Av dessa kan nämnas Båtmässan i Göteborg, som efter pandemin åter är i gång. Ett bra tillfälle för föreningen att både visa upp sig och aktivt värva nya medlemmar. Det senare är en av föreningens viktigaste uppgifter och här har vi märkt ett ökat intresse.

Flottans Män Göteborgs egna tidskrift hette under många år Pejling och det var naturligen en enkel stencilerad papperstidning som startades 1978, de första numren skrevs på en gammal skrivmaskin, kopierades genom örlogsbasen och häftades på plats i Marinstugan samt lämnades ut av medlemmarna själva som spred tidskriften. Numera är den en tryckt tidskrift i färg på mellan 16 och 24 sidor som kommer ut fyra gånger per år som posttidning B sedan 2015 varvid namnet ändrades till Pejlingar. Den publiceras även på FM Göteborgs hemsida.

Bojen är en kvinnlig kamrat- och stödförening inom Flottans Män Göteborg. Bojen bildades den 17 september 1956. Klubben består idag av 50 glada, engagerade kvinnor. Syftet med Bojens verksamhet är att samla medlemmarna i trevlig samvaro med möten och aktiviteter som är av gemensamt intresse. Klubbafnarna har ett varierande program förlagda både till Marinstugan

Firande av Marinstugans dag med god mat och skönsång från den egna kören som har en gedigen repertoar med "shanties", d.v.s. arbetslånger till sjöss men självfallet även melodier av Evert Taube, Lasse Dahlqvist m.fl. Foto: Flottans Män i Göteborg.

Aktiviteterna i Marinstugan är många och skiftande, alltid trevliga. Foto: Thomas Engevall

och även till vad som kan kallas besöksmål. Sånggruppen Bojorna är en grupp som träffas och sjunger ett par gånger per månad. Anita Janevik ackompanjerar på dragspel. Framträdandena är uppskattade och Bojorna ser gärna fler körmedlemmar.

Under åren från 1959 till 2022 har damklubben samlat in och överlämnat mer än 250 000 kronor till Flottans Män Göteborg i första hand till Marinstugans underhållsfond. Pengarna har använts för underhåll och reparationer av Marinstugan. En fantastisk prestation av Bojen som kamraterna i Flottans Män Göteborg är mycket tacksamma för.

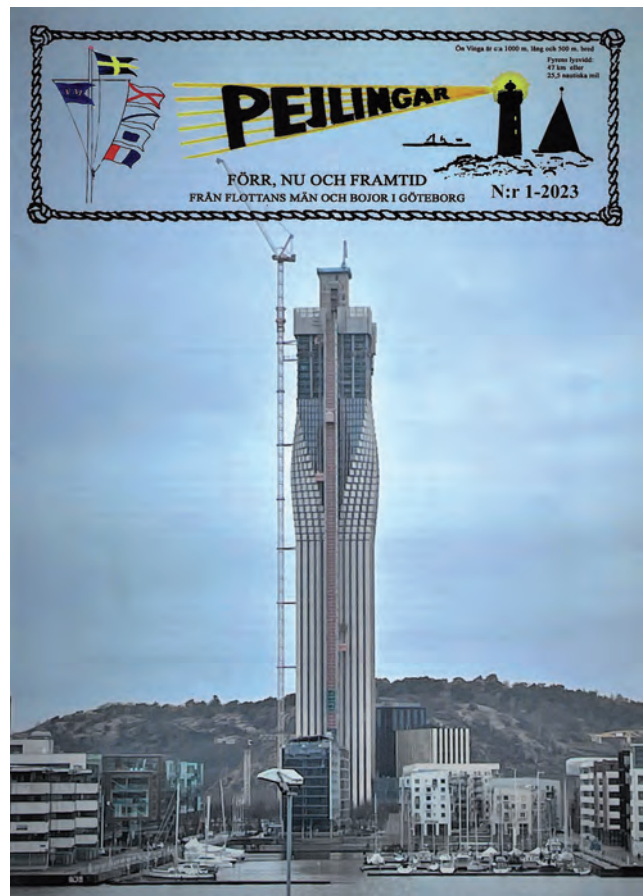
Flottans Mäns Sångkör består för närvarande våren 2023 av 4 musiker och 14 sångare.

Körens uppgift har ända från starten 1981 varit att roa föreningens medlemmar och stå till olika myndigheters förfogande samt skapa goodwill för Flottan. Sångkören har en gedigen repertoar, med arbetslåtar till sjöss s.k. shanties och låtar om havet och dess män men även andra evergreens av skilda slag ingår. Sångkören är vårt mest kända varumärke.

På vår hemsida finner du mer information om Flottans Män Göteborg. Tidigare har rekrytering nämnts som en av våra viktigaste uppgifter. Det är av stor vikt att vi rekryterar nya medlemmar men inte minst även erbjuda en sådan verksamhet att intresset och gemenskapen bibehålls och att vi uppfyller Flottans Mäns tre ledord; Kamratskap–Tradition–Sjöförsvar d.v.s. ett starkt sjöförsvar med en större modern flotta och utökad amfibiekår samt egna och delvis ombordbaserade helikoptrar och drönare. Inte minst arbetar vi för en sjöstridsflottilj på Västkusten med fregatter, minröjningsenheter, ubåtar och sjögående underhållsresurser. Vi har alltid varit för svenskt Natomedlemskap!

Med kamratliga örlogshälsningar!

För Flottans Män Göteborg, Lars-Erik Uhlegård,
Hemsida: www.flottansman.se/goteborg
Facebook: Flottans Män Göteborg

Omslaget till Göteborgsföreningens tidskrift "Pejlingar" Nr 1 2023 med Karlatornet på Hisningen som är under byggnad och ska vara klart 2025.

Flottans Män i Lysekil

Föreningen Flottans Män i Lysekil grundades den 28 februari 1939 av grupp ”unga män för bildandet av en kamratförening bland salta gossar från Svenska Flottan”. Sjöombudsmannen kapten Frithiof Hjelmvik var initiativtagaren och valdes till föreningens ordförande vilken befattning han hade i sju-tion år. För att manifestera tillkomsten och för att attrahera fler medlemmar kontaktades Nya Varvet där kapten Lilieqvist lovade ett jagarbesök i Lysekil i samband med en övning. Den 6 maj samma år kom detta till stånd.

Ombord på jagaren *Wrangel* samlades den inbjudna skaran medlemmar för en sjötur med demonstration av artilleriskjutning. Senare höll kapten Lilieqvist ett föredrag i Lysekils församlingshem om ”Västkustens Marindistrikt dess organisation och uppgifter”. Dagen därefter kunde allmänheten få tillträde till fartyget i regi av Flottans Män.

Länge var Lysekil utposten där uppsikt kunde hållas på transporter som trafikerade Skagerak, Lotsutkiken byggdes och var en viktig källa för information om sjöfarten och säkerheten till sjöss. Genom etableringen av Preemraff blev en ny lotsstation byggd i inloppet till Brofjorden och övervakningen kunde utföras elektroniskt varvid denna högt belägna gamla lotsutkiken fick annan användning.

Den tredje mars 1999 övergick området med byggnad till Flottans Män i Lysekil som ett arrende från Lysekils kommun. Föreningens verksamhet blev därmed att underhålla området och man kunde med goda krafterns hjälp inreda huset och bygga en altan för föreningens möten och aktiviteter som 2016 är vindskyddat genom ett plexiglas montage på insidan av räcket. Insamlade föremål har på ett professionellt sätt kunnat exponeras som ett Marint Museum.

Detta för att visa några av de vapen som krävt många sjömäns liv och påminna om Flottans mäns slagord Kamratskap – Örlogstradition – Sjöförsvaret.

Jagaren J 9 Wrangel, byggd 1917, besökte Flottans Män i Lysekil då föreningen bildades. Här utförs rök- och dimbildning. Foto Marinmuseum/SMTM

I vår verksamhet genomför vi en rad olika aktiviteter, intressanta föredrag, besök vid någon verksamhet som har anknytning till Flottans Män och så givetvis andra trevliga mer lättsamma sammankomster.

Vår ambition att värva nya medlemmar och då gärna i de yngre åldersklasserna och med vår medlemsvargrupp ser vi möjligheter att attrahera personer från andra delar av Bohuslän och trestadsregionen. Du som läser detta och inte är medlem kan kontakta oss via vår Internetsida.

För Flottans Män i Lysekil Leif Lysberg

Kontakt: www.flottansman.se/lysekil

Lotsutkiken där Flottans Män i Lysekil har sina aktiviteter och sina marina artefakter. Foto: Leif Lysberg

Flottans Män i Karlstad-Värmland

Den 16 maj år 2006 startades lokalföreningen Flottans Män i Karlstad. Föreningen har lokal i gamla hamnkaptensbostaden som man delar med Ångbåtssällskapet Polstjärnan och lokalen hyrs av Karlstads kommun. S/S *Polstjärnan* byggdes 1929 vid Lindholmens varv i Göteborg. Fartyget var beställt av Vänerens Seglationsstyrelse för att ersätta det tidigare tjänstefartyget S/S *Polstjärnan II*. Flottans Män har ett väl utvecklat samarbete med sällskapet och gör årliga utflykter med fartyget.

Föreningen genomför måndagsfika varje vecka i stort sett alla veckor året runt och de är mycket uppskattade. Sedan är det olika besök och lokala utfärder till verksamheter som oftast har en marin anknytning. Föreningen har bland annat gjort besök på veteranflotttiljen på Gälö då de har sin traditionella visning som kallas "EDIP = En Dag i Paradiset". Ett annat samarbete är med Värmlands regementes kamratförening, I 2, och Försvarsutbildarna vilket gör att man kan ta del av olika intressanta föreläsningar och aktiviteter.

Jag gjorde själv min värnplikt 1977 som maskinare på Plejadbåten HMS *Arcturus* (T110) sjösatt 1956 och förlagd sista åren i Göteborg. Det var den sista besättningen som utbildades och hon togs ur tjänst 1978 och skrotades 1981. Synd att man inte har bevarat ett exemplar i Veteranflotttiljen men det finns väl någon anledning till det.

Föreningen ger även ut ett informationsblad till medlemmarna som heter DYKDALBEN. I den informeras om vår verksamhet, både det som varit och som kommer. Likaså har vi berättelser från livet i flottan eller något annat som har koppling till vår verksamhet.

Vi vill gärna bli fler medlemmar i Flottans Män i Karlstad-Värmland bara du har intresse för flottan och marina frågor är du välkommen. Kontakt via ordförande eller vår hemsida (se info till höger).

Ovan: Kontorsutrymmen där bl.a. DYKDALBEN produceras och där delar av föreningens samlingar med marin finns anknytning finns.

För Flottans Män i Karlstad-Värmland Göran Olsson
www.flottansman.se/karlstad

Nedan: Erik Rhöse, Flottans Män och Bosse Larsson, Polstjärnans ordförande samtalar i vår lokal.

En del av naturens tystnad

Våra banbrytande innovationer är en del av försvarets förmåga att inte synas eller höras – när det verkligen behövs

SAAB | En del av Sverige

saab.com/endelav

Galeasen Jönköping –

fylld med champagne- och cognacsflaskor, torpederades av tyskarna 1916

Då bild på galeasen Jönköping saknas är här en allmän bild på galeas i den storleksklassen som Jönköping. Galeasen Johannes under alla segel, visande styrbords, lovarts sida. Svensk flagg med äldre unionsmärke under gaffeln. Konstnär: N. Kock, Bild: Sjöhistoriska museet/SMTM

Av en skeppskamrat fick jag del av berättelsen om galeasen *Jönköping*, som torpederades under första världskriget utanför Raumo i Finland.

Skeppet *Jönköping* var en skonare av typen galeas, som byggdes och sjösattes 1895 i Sjötorp vid Göta kanal, Väner. Förutom segel hade fartyget också en maskin med 16 hästkrafter. Dess längd var 20 meter, bredd 7 meter och höjden mellan köl och stortopp 20 meter.

Besättningen bestod av fem man och kaptenen var E. B. Eriksson. Hemmahamn för galeasen var Gävle.

Den 28 oktober 1916 lade *Jönköping* ut från Gävle mot Raumo i Finland och i lastrummet fanns den värdefulla lasten bestående av 17 fat Bardeuvin, 67 fat konjak och 44 lådor av hundra flaskor champagne väl packad. Faten med vin skulle till den finska Riksbanken medan konjak och champagne var på väg att levereras till den ryska kejsarliga armén. (1997 bärgades 2 400 flaskor av märket *Heidsieck & Co Monopole Goet Americain* från vraket och de första 24 flaskorna såldes på en auktionsfirma i London för 474 000 kronor.) Men nu åter till skeppet *Jönköping*.

Fartyget torpederas av den tyska ubåten *U 22* den 3 november eftersom tyskarna inte kunde acceptera

handel mellan Ryssland och andra länder. Besättningen på *Jönköping* togs som krigsfångar och fördes till Berlin där de befann sig några månader innan de kunde släppas.

Flera bärgningsförsök gjordes för att få upp ”Champagnevraket” men alla försök misslyckades och det mesta glömdes bort. Men 1997 återupptäcktes vraket av dykaren Peter Lindberg och dykarteamet Ocean X. Det sista försöket gjordes 1998 men efter 10 timmar ovanför vattenytan brast fartygskroppen. Lasten tillvaratogs i all hast och sedan fick skeppsvraket *Jönköping* sjunka på nytt och vraket ligger nu i tusentals spillror på Östersjöns botten.

Systembolaget har nu återskapat Heidsieck & Co Edition Jönköping Brut, vars ingredienser bygger på den blå pinot noirduvan med en tredjedel chardonnay. Smaken är enligt Systembolaget stenfruktigt fräsch med en smeksam snäll mousse röda bär. Edition Jönköping är inte bara en unik historia som återberättas, det är även en champagne som håller måttet.

Text: Leif Aljered, Jönköping.

Råå Museum för fiske och sjöfart

Råå i södra delen av Helsingborg har en lång sjöfartstradition. Läget vid Råå-åns mynning har varit en betydelsefull plats, där fisket alltid haft stor betydelse. Det strategiska läget har också gjort byn utsatt för fientliga angrepp. Efter att Skåne blev svenskt 1658 anlades skyddsvallar mot danska anfall. Det hindrade inte att en rysk styrka 1788 anföll och brände ned nästan hela byn. Ryktet säger att det under 1800-talets mitt förekom en omfattande spritsmuggling i Råå. Senare kom Råå att utvecklas till Sveriges största fiskeläge och en betydande sjöfartsort. Runt år 1900 fanns i Råå 51 segelfartyg registrerade.

I dag präglas hamnen av privata segel- och motorbåtar. Bilden kompletteras av några fiskebåtar, några små turbåtar till Ven och Sjöräddningssällskapets räddningsstation. Centralt i hamnen ligger Råå Museum för Fiske och Sjöfart. Museet är inrymt i en stor byggnad som tillkommit tack vare generösa donationer bland annat från familjen Rausing. Ruben Rausing, Tetra Paks grundare, härstammade från Råå. Museet ägs av Råå museiförening, som bildades 1936. Museet öppnade

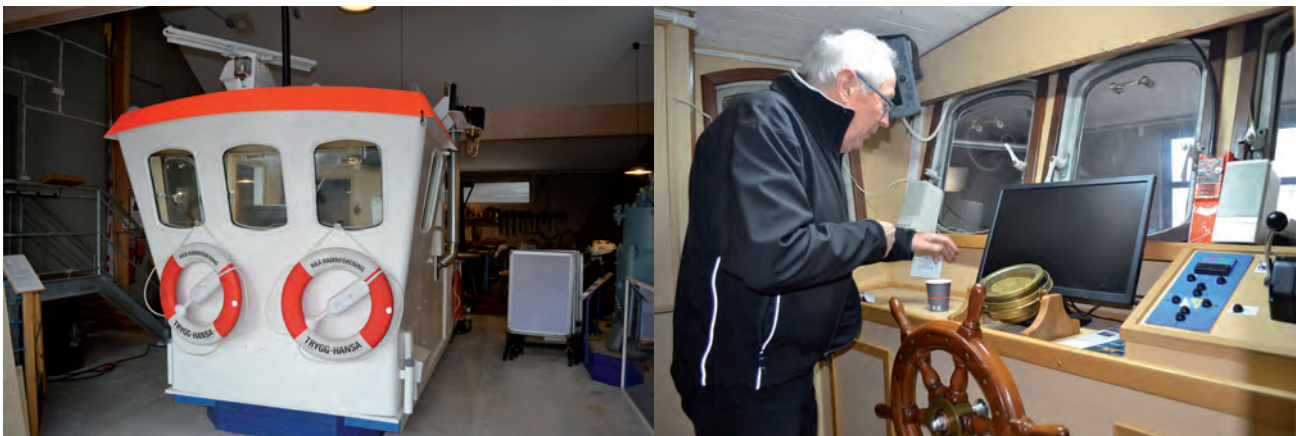
1937 och flyttade 1980 till nuvarande byggnad, en tidigare fabrik för minkfoder i Råå hamn. Efter tillbyggnader 1997 och 2004 har museet en utställningsyta på omkring 750 kvadratmeter.

Museet består av utställningar i tre våningsplan. Utöver själva huvudbyggnaden finns en båthall och en motorhall. Båthallen innehåller fiskekvassen *Jäntan* med en stol för tonfiske, en snipa och segelbåten *Golden Lady*, med vilken Kurt Björklund från Råå seglade jorden runt tre gånger under åren 1980-1991.

Motorhallen är unik. Där förvaras motorer och inredning från Bröderna Linds motorverkstad.

I hallen kan ett antal äldre tändkule- och dieselmotorer startas och köras på riktigt. I styrhuset finns en båt-simulator, där barn och vuxna kan styra sitt fartyg med hjälp av en sjökortsplotter kopplad till AIS. På huvuddäck – durken – finns bryggan av fiskeskutan *Arresø*, inredningen från en gammal skeppshandel, interiören från ett fiskarhem från 1900 och en kaptens kajuta.

I montrar finns stora modeller av fartyg med anknytning till Råå och till färjesjöfarten mellan Helsingborg

En av museets bryggghus (denna från en fiskebåt) från utsidan och med museets ordförande Hans Ingvar Green bakom ratten.

och Helsingör. En mycket fin modell visar djupförhållandena i Öresund. En stor modell av fiskebåten *Wasa* visar hur fisket gick till och hur det ser ut på botten under båten när hon fiskar i Öresund. Museet innehåller givetvis massor av fiskeredskap, navigationsinstrument, namnbrädor, fartygsporträtt etc.

På mellanplanet finns flera modeller av Råå genom tiderna. På översta plane finns modeller av flera av Helsingborgsrederiet Gorthons lastfartyg. Där kommer i sommar också att visas en utställning om sjöräddning, med gamla och nya redskap och hjälpmedel för att rädda skeppsbrutna. Utanför museet finns träbåtar, gångspel, ankare, sjömärken och en kanon från barkskeppet *Tana*. Den som letar efter något sjömilitärt på Råå Museum letar förgäves.

Museet drivs av ett antal frivilliga under ledning av ordföranden Hans-Ingvar Green. Verksamheten är igång året runt men med ordinarie öppningstider maj – september. Museet öppnar gärna för guidade visningar för grupper även under vinterhalvåret. Till Museet i Råå kommer man enklast med buss linje 1 från centrala Helsingborg. Kontakt via info@raamuseum.se

Text och foto: Carl-Johan Jargenius

Nedan några av montrarna i museet vilka har ett både rikt och varierat innehåll

Marindieselmotor av märket Burmeister & Wain, B&W Alpha typ 343. Denna typ av motor fanns i många fiskebåtar, skutor och andra kustfartyg under 1940-1970-talen. Motortypen är en av efterträdarna till den välkända tändkulemotorn. Tillverkningsår 1946, tvåtakts diesel, 170/450 rpm, 3 cylindrar och 165 hkr.

M 20 deltog i räddningen av Danmarks 7 000 judar

Minsveparna M 4, M 6, M 16 och M 20 förtöjda i Marstrand under 1940-talet. Foto: Wåhlén MPD, Sjöhistoriska museet

Klockan 07.10 lördag morgon den 2 oktober 1943, när andra världskriget pågått i fyra år, kastar den svenska minsveparen *M 20* loss från kajen i skånska Limhamn för en rutinpatrullering i Öresund mellan den svenska kusten och danska ön Saltholm. Besättningen på tio man, med Emil Lilienström som fartygschef, har inte en aning om att det fruktade Gestapo, i det av Nazi-Tyskland sedan 1940 ockuperade Danmark, under den gångna natten genomfört en landsomfattande razzia. Den var koncentrerad till Köpenhamn för att gripa, fängsla och deportera landets 7 000 - 8 000 judar till tyska koncentrationsläger.

När *M 20* efter tre timmars patrullering klockan 10.25 förtöjer i Malmö är besättningen fortfarande ovetande både om razzian två mil bort, att den misslyckats och allra viktigast, att de danska judarna gått under jorden strax innan razzian.

Efter att i några dagar ha gömt sig hos vänner, granar, bekanta och obekanta, i sommarstugor, på små hotell och värdshus, i skjul, båthus, lagerlokaler, på vindar och i källare, alltså varhelst man kunnat undgå Gestapos dörrknackande poliser, beger sig nu nästan alla judar i små grupper till Själlands många kustsamhällen för det avgörande steget att rädda sina liv - genom att ta sig över Öresund till Sverige.

Från tjugotalet hamnar, bryggor och båtplatser seglar den första veckan i oktober – och därefter varje natt under hela oktober – en kaotiskt oorganiserad, sällan skådad armada av stora och små fiskebåtar, motorbåtar i alla storlekar, även roddbåtar och enstaka kanoter, alla med högsta fart rakt ut i Öresund, med kurs på närmaste skånska hamn på andra sidan.

Många båtar möts ute i Öresund av svenska krigsfartyg eller fiskebåtar som rekviderats av svenska flottan för att göra militärtjänst som sk hjälpvvedettbåtar. Bland de hundratals deltagande fartygen och båtarna finns

alltså den svenska minsveparen *M 20*, sjösatt så sent som 1941 och under 1943 - 45 stationerad i Öresund för minsvepning, patrullering, eskorttjänst och bevakning av sjöfarten genom sundet, dag som natt.

M 20 möter de danska flyktbåtarna vid den dansksvenska territorialvattengränsen mitt i Öresund, där besättningen tar ombord och snabbt transporterar de ofta genomblöta, stelfrusna och sjösjuka flyktingarna till de skånska hamnarna. Av *M 20*:s bevarade loggboksanteckningar framgår att fartygets besättning på 10–11 man bidrog till räddningen av sammanlagt över 100 judar. Enbart mellan den 7 och 9 oktober räddade man vid sju olika nattliga möten sammanlagt 55 flyktingar, som ute i Öresund togs ombord från danska fiskekuttrar, motorbåtar eller enstaka lastfartyg, och som därefter landstattes i Limhamn, Malmö, Barsebäck och Landskrona. Av målet att deportera 8 000 judar blev endast ett hundratal bortförda till tyska koncentrationsläger.

För att uppmärksamma och högtidlighålla minnet av detta idag av många både danskar och svenskar bortglömda, eller okända, kolossala drama som utspelades i oktober 1943, kommer i sommar och höst en rad evenemang och minnesceremonier att äga rum på båda sidor av Öresund.

I augusti kommer därför *M 20* att – från sin hemmahamn vid museipiren i Galärparken intill Vasamuseet i Stockholm och med historiens vingslag i sitt kölvatten – under tre veckor segla längs östkusten och runt Skåne upp i Öresund, med preliminär avgång Stockholm 30 juli och anlop i flera hamnar enligt bifogad preliminär tabell. Här finns ett utmärkt tillfälle för Flottans Män att både besöka och få veta mer om *M 20* och verksamheten. För mer information och exakta tider se på: <https://minsveparen.se/>

Texten är ett sammandrag av redaktionen av föreningen M20 underlag.

M20 preliminär resplan (aktuell plan uppdateras på www.minsveparen.se)

Hamn	Ankomst	Avgång	Aktiviteter
Nynäshamn	30/7 17.00	31/7 08.30	Öppet skepp 17.30-19.00
Arkö	31/7 16.30	1/8 08.30	Ingen aktivitet
Västervik	1/8 16.30	2/8 08.30	Öppet skepp 17.30-19.00
Byxelkrok	2/8 16.30	3/8 08.30	Öppet skepp 17.30-19.00
Kalmar	3/8 15.30	4/8 08.30	Öppet skepp 17.30-19.00 Föredrag på Kalmar Länsmuseum
Karlskrona	4/8 16.30	7/8 08.30	Öppet skepp 5/8 och 6/8 Passagerarturer 5/8 och 6/8 Utställning på Marinmuseum Föredrag på Marinmuseum
Simrishamn	7/8 17.30	8/8 08.30	Öppet skepp 18.00-19.30
Falsterbo	8/8 16.30	9/8 08.30	Ingen aktivitet
Köge	9/8 14.00	10/8 08.30	Öppet skepp 17.00-19.00 Utställning
Helsingborg	10/8 18.00	12/8 08.30	Öppet skepp 11/8 Föredrag på Dunkers 11/8
Viken	12/8 10.00	14/8 08.30	Öppet skepp 13/8 Passagerartur 12/8. Föredrag. Utställning på Sjöfartsmuseet
Gilleleje	14/8 10.00	15/8 08.30	Passagerartur 10.00. Öppet skepp. Utställning i Skipshallen
Halmstad	15/8 16.00	16/8 08.30	Öppet skepp 17.00-19.00
Varberg	16/8 16.00	17/8 08.30	Öppet skepp 17.00-19.00
Vinga	17/8 17.00	18/8 08.30	Ingen aktivitet
Göteborg	18/8 16.00	21/8 08.30	Öppet skepp. Utställning på Marinan. Sept-okt: Föredrag och utställning på Sjöfartsmuseet
Stockholm	3/10 16.00		Vernissage. Okt-nov: Utställning Sjöhistoriska museet

SKÅNSK GRÄDDGLASS
- sommar året runt sedan 1937

Engelholms Glass AB - ett svenskt familjeföretag Tel. 0431-108 51 www.engelholmssglass.se

Riksårsmötet 2023 – i smul sjö t.o.r. Stockholm-Helsingfors

Riksårsmötet genomfördes traditionellt ombord och i år på färjan M/S *Silja Symphony* på resa mellan Stockholm och Helsingfors. Lika traditionellt som vanligt klarades de olika delarna ut med inledning av förbundsstyrelsemöte och lokalordförandekonferens. Den senare en viktig del då olika frågor kan diskuteras och även inspireras till en framtida utveckling. Förbundsstämman gick i enighetens tecken med omval på de flesta posterna. Försvarsattachén vid svenska ambassaden höll ett intressant föredrag om det finska försvaret och inträdet för Finland som Natomedlem. I Helsingfors bjöds det även på sightseeing och möjlighet till egna aktiviteter. På återvägen till Sverige och Stockholm genomfördes den traditionella och mycket uppskattade banketten.

Lars-Erik Uhlegård, t.h. i bild, ordförande i Flottans Män Göteborg, har lagt ned ett stort och mycket uppskattat arbete för Riksårsmötet 2023 med sin förening och kan nu se tillbaka på ett väl genomfört möte. Här välkomnas gästerna ombord inför första kvällens begivenheter.

Ett annat viktigt syfte för Riksårsmötet är att umgås och träffas under gemytliga former. Att göra detta på en färja är ett bra alternativ vilket också underlättar för alla de möten som skall genomföras. Första kvällen var allmänt mingel och den stora banketten hölls andra kvällen på resan tillbaka från Helsingfors till Stockholm.

Bo Blyvall, lof Stockholm (nedan), underhöll ledamöterna (nedan t.v.) tillsammans med den inhyrde trubaduren med välkända sånger som har anknytning till havet.

Parentation för bortgångna kamrater

Riksstämman 2023

Riksstämman gick i enighetens tecken och även omval för hela styrelsen. Göran Andersson, FM Varberg, som varit valberedningens ordförande under flera år hade av sagt sig uppdraget och ersattes av Lars-Erik Wennersten FM Göteborg. Ordförande väljs om varje år medan två ordinarie ledamöter, en från varje region, väljs för två år och kommande år de andra två. Revisorer väljs för två år medan alla suppleanter väljs för ett år.

Förbundsstyrelsen

Ordförande

Thomas Engevall lof Haninge, region mitt. Omval ett år.

Ledamöter, omval två år

Krister Hansén lof Stockholm Lof Stockholm, region mitt.
Cawe Johansson lof Sundsvall, region nord.

Ersättare, omval ett år

Kjell Johansen, lof Nynäshamn, region mitt.
LarsIngvar Elofsson Memsengrell, lof Krstd, region syd.
Bengt Randevåg, lof Härnösand, region nord.
Ulf Ångemo, lof Halmstad, region väst.

Revisor, omval två år

Bo Johansson lof Stockholm, region mitt.

Revisorerättare, nyval två år

Lennart Persson lof Södertälje, region mitt.

Valberedning (en från varje region)

Åke Semb, Sewe Lindberg och Stieg Andersson omval, nyval av Lars-Erik Wennersten FM Göteborg.

Kvarstår sedan tidigare val till 2024

Ledamöter

Göran Löfgren lof Karlskrona, region syd.
Lars-Erik Uhlegård lof Göteborg, region väst.

Revisor

Jöran Westling lof Norrtälje, region mitt.

Revisorerättare

Maud Biärsjö lof Stockholm, region mitt.

Före Riksstämans öppnande genomfördes traditionell parentation över avlidna kamrater av kaplanen Ingemar Elf från Flottans Män i Karlstad-Värmland och dagligs präst i Svenska Kyrkan i Kristinehamn. Ingemar utgick från Evert Taubes visskatt och Taube var även styrelsemedlem i Flottans Män och deltog i grundandet 1935. *Så länge skutan gå* är en Evert Taubes kända visor och texten är till det yttre en enkel sjömansvisa, men rymmer de stora livsfrågorna om livets mening. Ingemar berättade att Evert Taube blivit ombedd att skriva en psalm till den nya psalmboken. Evert avböjde med motiveringen att han redan skrivit en psalm – *Så länge skutan kan gå*. Svenska kyrkan tog inte in den men Ingemar tycker att den sammanfattar väl en livsgärning, ta glädjen med jobb, från våra bortgångna kamrater i Flottans Män. Avslutningsvis sjöng årsstämman unisont Evert Taubes *Så skimrande var aldrig havet*.

Stämmolokalen ombord där besluten fattas i stor enighet.

Den nyvalda förbundsstyrelsen.

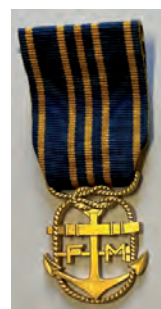
Avgående och tillträdande ordförande i valberedningen Göran Andersson till vänster och Lars-Erik Wennersten

Medaljutdelning vid Riksårsmötet

Närvarande medaljörer vid Riksårsmötet. Fr.v. Chatrin Vinlöv Sundsvall, Nils Borin Norrköping, Bengt Mars Karlshamn, Lars-Åke Svenheden Nynäshamn, JanEric Knutas Göteborg och Cawe Johansson Sundsvall.

De hedersbevisningar som förbundsstyrelsen kan besluta om alternativt föreslå utdelning av, består av följande utmärkelser, hedersstecken och övriga tecken. FM Hedersankare, FM Ankarmedalj i guld och FM Ankarmedalj i silver. Ankarmedaljerna kan för kvinna som inte är medlem, eller som så önskar, monteras med ”rosett”. Vid varje Riksårsmöte delas ett antal medaljer till personer som gjort förtjänstfulla insatser i Flottans män. De som inte kan delta vid riksårsmötet tilldelas medaljen genom respektive lokalföreningsförsorg.

FM Hedersankare

Hedersakare:

Cawe Johansson, Sundsvall

Ankarmedalj i guld:

Per Nejdefelt, Karlskrona

Tommy Lagsjö, Nynäshamn

JanEric Knutas, Göteborg

Lars-Åke Svenheden, Nynäshamn

Lars Danielsson, Gotland

Ulla von Rosen, Kristianstad

Ankarmedalj i silver:

Bengt Randevåg, Härnösand

Roger Karlström, Härnösand

Bengt Mars, Karlshamn

Chatrin Vinlöv, Sundsvall

Sven-Åke Gillberg, Norrköping

Marita Wöldern, Gotland

Rolf Carlsson, Norrköping

Tommy Johansson, Karlskrona

Nils Borin, Norrköping

Sven-Erik Mars, Norrköping

Sewe Lindberg, till höger, lämnade över Karlshamns stads sköld till kanslichefen Lennart Bresell som tack för all hjälp genom åren. Sewe kunde även göra sig tolk och tacka från alla andra i Flottans Män för Lennarts osjälviska och stora arbete han lagt ned genom alla år.

Efter mötet höll försvarsattachén i Finland, kommandör Kalevi Wikström, ett intressant föredrag om det finska försvaret och den aktuella Natoanslutningen. Här flankerad av förbundsordföranden Thomas Engevall och försvarsassistenten Adam Åkerfeldt. Vid banketten på kvällen tackade Cawe Johannson, ledamot i förbundsstyrelsen av valberedningens ordförande Göran Andersson under glada former.

T.v. glatt samspråk under banketten. Fr.v. Commy Gunnarsson, lof Kalmarsund, Stefan Horndahl ordförande Kalmarsund, Sonny Spurr lof Trelleborg och Magnus Leuchovius ordförande lof Västerås. Till höger är paret närmast Lars-Åke Svenheden med sambo Inger, Kjell Johansen, ordförande lof Nynäshamn, med frun Elisabeth och längst bort till vänster Lennart Persson med maka Marianne, lof Södertälje.

Övre bilden till vänster förbundets vice ordförande Göran Löfgren och Kerstin Gruwberger. Till höger om dem sitter Flottans Mäns informationsansvarige Bo Schagerberg med hustrun Berit Åberg Schagerberg. Direkt till vänster återfinns förra förbundsordföranden och ordförande i lof Stockholm Örjan Sierner i samspråk med Claes-Göran Dahl som var redaktör med den äran för marinens jubileumsbok 500 år. Bilden ovan är förbundsordförande Thomas Engevall som håller sitt mycket uppskattade bankettal, med många anekdoter och roliga episoder men ändå med en allvarlig underton. I samband med talet tackades även Lars-Erik Uhlegård med sina medlemmar från Göteborgsföreningen för ett utmärkt arrangemang.

Bokrecensioner

Beredskapsfolket

Boken har undertiteln Krigshot och vardag hos de inkallade krigsåren 1939 - 1945 och behandlar olika delar av den beredskap, som ledde oss som neutrala genom kriget.

Boken inleds med ett kapitel om erfarenheterna från Första världskriget och följs av ett antal kapitel om beredskapen kopplade till händelseutvecklingen under kriget 1939 - 1945 såsom Finska vinterkriget, händelserna den 9 april 1940, tyska anfällskriget mot Sovjetunionen m.fl. Beredskapen skildras utifrån olika aspekter – de stamanställda, de inkallade, de frivilliga o.s.v. Särskilt intressant tycker jag är kapitlet om beredskapen på Gotland, där författaren haft god hjälp av de anteckningar, som gjordes av en underofficer vid Gotlands regemente (I 18), Einar Utterling.

I övrigt skildrar boken beredskapen ur många olika aspekter – de olika försvarsgrenarnas förmåga, beredskapen vid olika förband, inte minst flottans o.s.v.

De frivilliga organisationerna får också sin del i boken – landstormen som successivt avvecklas och ersätts av Hemvärnet, lottorna m.fl. är exempel på detta

De hemmavarande, särskilt kvinnorna och deras stora betydelse i sammanhanget har också sin givna plats i boken. Ett annat intressant område är beskrivning av vardagen vid de inkallade förbanden. Områden som beredskapspropaganda och censur, disciplinproblem, förläggningsförhållandena, inkallelse av hästar, hundar, fordon och båtar, flyktingfrågorna är också områden, som gör boken komplett.

Ett område, som mer sällan skildras, är organisationen med samma namn som boken, Beredskapsfolket, som man kan likna vid en fackförening för de inkallade och som beskrivs väl i boken.

För flottans del har minröjningsverksamheten fått stort utrymme liksom de tragiska olyckorna, som drabbade flottan har fått. Det handlar om olyckan på pansarskeppet *Gustaf V*, minsprängningen på pansarskeppet *Manligheten*, jagarolyckan på Hårsfjärden och minsprängningen av ubåten *Ulven* samt några andra olyckor främst i samband med minröjning. Sammanlagt under kriget förolyckades 782 militärer varav 145 i flottan och 35 i kustartilleriet. Boken ger en mycket god insyn i landet, främst krigsmakten, under de cirka fem beredskapsåren även om den ibland kan kännas lite spretig.

Författaren, professor emeritus vid Försvarshögskolan Lars Ericson Wolke, har skrivit ett 60-tal böcker om försvarsmakten, varav flera behandlar flottan, och hans verk är alltid mycket läsvärda. Boken beredskapsfolket utgör inget undantag.

Carlssons Bokförlag, ISBN 978-91-8906-651-3

Recensent: Olle Melin

Baltikums befrielse

När jag först blev varse boken om Baltikums befrielse, så kopplade jag detta till Berlinmurens fall, upplösningen av Sovjetunionen och andra händelser kring 1989 – 90.

När jag hade boken i min hand, insåg jag, att det handlade om tiden efter första världskriget och de inbördeskrig som drabbade Nordeuropa. Om det finska inbördeskriget har mycket skrivits, men gäller det befrielsekrigen, om de baltiska ländernas frihet, så är litteratur i detta ämne betydligt mer begränsad.

”Baltikum var under Första världskrigets slutskede 1918 och fram till Versaillesfördraget ikraftträdande på nyåret 1920, scenen för strider mellan ett närmast osannolikt antal aktörer; det nybildade Sovjetunionens röda armé, som anföll från öster; den tyska krigsmakten, som dröjde sig kvar efter att under världskriget ha ockuperat regionen och tyska frikårer, som hade rekryterats under den på andra håll demobiliserade ryska armén. Dessutom fanns en vit armé, som stred mot den röda inom ramen för det pågående inbördeskriget. Storbritannien, vars flotta låg i de baltiska hamnarna Tallinn, Riga och Klaipeda, var också inblandat.

Inom de tre baltiska staterna fanns arbetarkretsar, som sympatiserade med revolutionen i Ryssland och välkomnade Röda armén. I motsats till dessa upprättade den baltiska adeln egna styrkor riktade mot de röda. Under århundraden hade denna adel varit en förtryckande överklass.

Mitt uppe i detta kaos framträdde nationalistiska krafter med målsättningen att bilda tre fria och demokratiska stater. I februari 1918 utropade Estland och Litauen och i december följde Lettland efter. Dessa stater var till en början svagast av alla stridande grupper i området. De kontrollerade endast bråkdelar av sina territorier och hade endast embryon av egna arméer till sitt förfogande.”

Så här skriver journalisten och författaren Karl-Olof Andersson om boken och händelserna i Baltikum och vägen fram till de baltiska staternas frigörelse. Författarna Tobias Berglund och Niclas Sennerteg visar genom boken stor skicklighet i att bena upp den komplicerade situationen.

Boken är mycket läsvärd och intressant och berättar insiktsfullt om händelser, som låg nära Sverige och som många i min egen generation haft mycket lite kunskap om. Författarna tar oss också in i framtiden och den utveckling som de baltiska staterna genomgick under 1920- och 1930-talen, innan staterna under Andra världskriget åter blev ockuperade av såväl tyska som ryska styrkor.

Förlaget NATUR & KULTUR, ISBN 9789127170780

Recensent: Olle Melin

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Den 24 februari 2023 höll Flottans Män i Sundsvall sitt årsmöte. Utetemperaturen var några minusgrader med klar himmel. Gångbanorna var isiga varför medlemmarna med försiktiga steg närmade sig lokalen för årsmötesförhandlingarna. Vi hyr in oss i Lions klubblokal vid dessa tillfällen och lokalen ligger centralt i Sundsvalls stadskärna.

18.01 öppnar baren och medlemmarna börjar att droppa in. Samtal uppstår och sorlet tilltar vartefter. Timman innan årsmötesförhandlingarna är en viktig timma då anekdoter får fritt spelrum och nya kontakter tas.

När timman lider mot sitt slut meddelar ordförande Cawe Johansson att det är dags att förflytta sig till stora bordet för att årsmötet ska ta sin början. Med van och säker hand öppnar Cawe årsmötet samt väljs till mötets ordförande.

När ordförande tänt ett ljus inleds, traditionsenligt, årsmötet med att kaplanen, Jan Bränström, håller en parentation över under året bortgångna medlemmar. Jan talar om det förgängliga livet samt ber en bön.

Enhälliga val förrättades och kassören Per Martinsson kunde konstatera att styrelsens uppfattning är att föreningens ekonomi är god. Ulf Holmgren, en av två revisorer, hade ingen annan uppfattning varför han läste upp en s.k. ”ren” revisionsberättelse.

Till kaffet och kakan såldes lotter som gick åt som ”smör i solsken”. Högsta vinsten gick till vår kaplan som uttryckte stor glädje över vinsten.

Varmt som en sommardag, sommardecken på, och tussilago i dikena. Vilken fantastisk inramning till Flottans Mäns ärtmiddag i Sundsvall den 21 april 2023.

18.01, baren öppnar. Samtalen kommer snart igång och här möts vi, oavsett bak-

grund, i en trivsamt stund innan det ordinarie programmet tar sin början.

Efter detta bänkar oss för ett intressant föredrag av Hans Lindén om säkerhetsarbetet i S:t Moritz och i Teheran för Shahan av Irans räkning. Det underhållande föredraget beskrev bl.a. hur det gick till när ”provanläggningen” i S:t Moritz testades. Hans berättade att när anläggningen skulle testas kom åtta man varav en hade kostym och sju hade camouflajkläder. Mannen i kostym satte sig i kontrollrummet och de övrigas uppgift var att försöka att forcera systemet. Resultatet var så bra att Securitas fick i uppgift att på plats i Teheran även ordna säkerhetssystemet för Shahens Palats. En rad dråpliga incidenter innehöll föredraget bl.a. om hunden Melker (ev. uppkallad efter Securitas blivande vd). Melker blev dessvärre dömd till döden, d.v.s. hunden inte vd:n, efter att ha bitit

en människa, något som dock aldrig blev verkställt.

Efter detta intressanta och underhållande föredrag tog den efterlängtade måltiden sin början med sill och potatis som förrätt och ärtsoppa som huvudrätt till efterrätt serverades kaffe och dammsugare. Chatrine Vinlöv stod för en fenomenal service och agerade både kocka, servitris och lotteriansvarig. Lotteriet avslutade måltiden och det visade sig att vinsterna koncentrerades till i huvudsak två personer vilket resulterade i en del grymtande från övriga kamrater.

Efter måltiden kom samtalen igång igen och hade det inte varit för att beställda skjutsar anlänt hade det kunnat fortsätta långt in på natten.

Carl Martinsson

T.v. föredragshållaren Hans Lindén och till höger ordförande Cawe Johansson. T.h. årsmöte och vid kortsidan två legendariska dykare, fr.v. Mats Andersson och Ulf Allringer.

Region Mitt

Gotland

Lördag 25 februari samlades en trogen skara i Marinstugan för att genomföra det stadgeenliga årsmötet. Då styrelsen redan 2022 valdes för två år var det endast valberedning och revisorer som skulle väljas. 2022 var, som vi tidigare skrivit om, ett grandioöst jubileumsår för föreningen. Marinen 500 år och Flottans Män Gotland 80 år. Styrelsen fick med beröm godkänt för såväl programinnehåll som det ekonomiska utfallet. Efter mötet bjöds till "Kaffi med sötfika" i Eric D:s kajuta.

Till mars månads ärtmiddag bjöd programansvarige Lars Danielson in till föredrag om flottans historia på och runt Gotland. Inbjuden som föreläsare var John Stövring-Nielsen som tidigare tjänstgjort som officer vid KA 3 och numera jobbar med KA 3 kamratförenings historiska dokumentation såväl i text som i bild vid den marina delen av Gotlands försvarsmuseum i Tingstäde. Vi fick ta del av många intressanta historiska anekdoter. John kommer att återkomma och fortsatt ge oss bla den historiska plattformen för vår förenings bildande 1941/42 där Visbyavdelningen som låg baserad i Visby hamn under VK II spelade en avgörande roll. Ytterligare information om flottan på Gotland finns också att läsa på www.gotlandsforsvarshistoria.se.

Aprilsammankomsten avslutade vårens program med en intresseväckande före-

läsning av vår egen medlem Eugén Charyszczak som med personliga erfarenheter berättade om undersökningsfasen innan utläggningen 2010 av gasledningarna Nordstream 1 och 2. Mot bakgrund av de senaste händelserna kring dessa gasledningar ställdes många frågor bland annat om minsituationen i Östersjön, botten-

förhållanden och teknikerna för att skapa tillförlitliga djupkartor före utläggning men även hur möjligheter att dolt kunna påverka ledningarna.

"Summarn kummar" hälsar vi på ön till er alla!

Text och bild: Lars Ellebring

Haninge

Flottans Män i Haninge har nu genomfört årsmöte och valberedningens förslag fick bifall, jag tackar härmed för förnyat förtroende. Roligt också att vi fått in två "yngre" förmågor i styrelsen vilket bådär gott för framtiden. Det enda mankemang var att vår föredragshållare hade fått förhinder. Detta löste vår medlem Göran Larsbrink galant genom att kåsera lite om hur man driver med dom fördomar som finns inom olika försvarsmakter i Europa

Till middagen så skaldade vår egen "poet" Lars Åkesson och vi bifogar ett av hans alster till allmän beskådan.

Som vanligt stod Ove och Hans för mycket god och välsmakande måltid.

Dessutom har vi varit representerade en dag vid årets Båtmässa. Flottans

Män hade en monter som bemannades av olika lokalföreningar. Under första helgen var det ett fint vårväder vilket innebar att det inte var fullbelagt under öppettiderna.

Håll utkik på vår hemsida när nästa PUB-kväll är.

Väl mött! Lars Larsson, Ordförande

FM Haninge ordförande på Båtmässan.

Vårlängtan

*En sydvästkuling bjuder upp till dans
och skogens träd ser här sin chans,
att skaka snön av sina grenar.
Det dröjer inte länge 'sen',
innan första solvärmen
smält snö och is från strandens stenar.
Snart har drivan blivit slask
och gäddans ystra vårleksplask
hörs från vassarna om kvällen.*

*Vi drömmar om en ö med solvarm sand,
om segelvind mot fjärran strand,
om solglitter i sommarviken,
om humlesurr i maskrosdiken,
om äppelblom och koltrastdrill,
om lyckan av att finnas till.*

*Hav tålmod och hårda ut,
snart har långa vintern rasat ut.
Nu rasar snön av gran och fur
och vindens sång den går i dur.*

Skepparlasse.

Norrköping

Vårt årsmöte avhölls i vår marinlokal ute på Bråvalla den 18 februari i år. Nils Borin valdes att hålla i årsmötet och som sekreterare valdes Ove Hagström. Årsmötet rullade på och var snabbt avklarat. Mötesdeltagarna bjöds på skagenröra till förrätt och till varmrätt bjöds det sjömansbiff och avslutades med kaffe och kaka till musik av Sven-Erik Mars Ljuva stämma.

Den 12 april blev det ärter och pannkakor, föredragshållare var Janne Frisk och Lars Berglund. Janne informerade oss hur det är att vara fältpostmästare och Lars tjänstgjorde som civilpolis. Föredragen med filmer och tal var mycket intressanta och lärorika och vi satt tysta och lyssnade.

Onsdagen mitt i mars hade vi vårt månadsmöte. Ingmar Åström och Bo Dalgren såg till att vi fick ärtsoppa och pannkaka. Som vanligt fick dom mycket väl godkänt. Vi skulle fått ett föredrag om hur man hanterar att sköta ett samhälle 5 000 personer

Janne Frisk och Lars Berglund

inrymda i ett hangarfartyg. Matlagning, eget tvättereri, sjukvård och allt annat som tillhör ett samhälle. Tyvärr blev föredragshållaren sjuk. Undertecknad fick rycka in

och berätta om torpedens historia och utveckling så gott det gick. Jag fick i alla fall inga burop som skönt var. Några fyllde på med olika upplevelser i kommissen. Träffen slutade med mycket prat o skratt.

Den 31 mars kom vintern lite sent men den kom med fart. Vi fick den mesta snö som det kommit på hela vintern. När man såg ut första april så undrade man har han där uppe börjat med aprilskämt. Men så var det inte. Här i Norrköping så hade vi över två decimeter snö och det mesta hade kommit på tvären. Vi skulle ha pubkväll men dom flesta insåg att det var nog bättre att stanna hemma. Sju stycken trotsade vädret dom fick mycket korb och kaffe. Vädret bara tilltog och några hade det riktig besvärlig att ta sig hem. Vår ordförande kom hem men på vägen hem så var det fyra bilar i diket.

Vi fortsätter med vårt onsdags- och lördagskaffe sällan färre än tio och som mest det dubbla. Vi har mycket trevligt och det finns plats för fler att komma med i trevligt sällskap.

Willy Alberg

Norrtälje

Svensk ubåtsteknik i världsklass. I Norrtälje gick vårprogrammet vidare under februari med att Bo Nirvin visade några filmer om ubåtens utvecklingsfaser, från den första – *Hajen*, som ligger på museet i Karlskrona. Hur den bortglömda Sterlingmotorn fick en renässans och förändrade ubåtars aktionsmöjligheter.

Imponerande elektronik tillverkning. Vi hade förmånen att få besöka kontraktstillsverkaren NOTE för att se avancerad elektronikproduktion för hightechkunder, geografiskt spridda från Täby till Norrtälje och från Stockholm till Kista. De flesta med globala förgreningar.

Avancerad forskning vi inte riktigt kunde förstå. Vår medlem Joseph Nordgren berättade om sin forskning med partikelacceleratorer. Genom den raka strålbanan erhålls skarpa röntgenpulser, miljondels av miljarddel sekunder korta och med pulseffekt av >1 miljard Ringhals 3 / cm²! De används t.ex. för att studera extrema materietillstånd, som t.ex. råder i solen eller en fusionsreaktor

Ryska anfallet på Åland, som kom att beröra Sverige. Vi fick höra Sverker Nyman berätta om det ryska anfallet under finska kriget 1808–1809 mot ett försvarslöst Åland som inleddes i mars 1808.

Horsfjärdenkatastrofen. Jöran Westling hade tagit med Örjan Sundkvist, som är mycket påläst i ämnet. Jöran började med en orientering av omvärldsläget för

tiden. Så fick vi höra Örjans synpunkter på den dramatiska händelsen. Många teorier finns och en del verkar ha mörkats. Tappade flygbomber kan vara orsak. En namnbräda från *Klas Horn* och frälsarkrans från *Klas Ugglas*, som finns hos Flottans Män i Nynäshamn, visades upp. I sammanhanget kan nämnas att vi genom donation fått nyckeln till Chefens hemliga skåp på *Klas Ugglas*. Efter bärgning byggdes *Klas Horn* ihop med *Klas Ugglas* akterskepp och kom att kallas för Hornugglan.

Årsmötet. Den 30:e mars hölls årsmötet. Styrelsen omvaldes i sin helhet och program för resten av terminen delades ut. Vi ombads också notera att den traditionsenliga sillunchen, som avslutar säsongen, i år kommer att avätas på ön Gräddöasken.

Kalla kriget. Jöran Westling höll en inledande orientering om det kalla kriget, som började med Stalins, Roosevelts och Churchills uppgörelse efter andra världskriget, som spände sig över jordklotet från Korea över Europa till Kuba. Därefter tre filmer om hur vi i Sverige förberedde oss på "Om Kriget Kommer".

Seglationer till Stockholm med förnödenheter. Författaren Lars G Soldéus berättade den 20 april om skärgårdsbornas seglation till Stockholm med varor som behövdes i huvudstaden, såsom strömming, fisk, fågel, ägg och grönsaker. Berättade också om skärgårdens bruksbåtar och skutors utveckling. I hans nya bok, som kunde köpas, beskrivs de i detalj med både bilder och ritningar.

Örjan Sundkvist berättar om Hårsfjärdenkatastrofen.

Första fullt bestyckade robotbåten. Medlemmen Hans Olof Dahl har tjänstgjort på mängder av fartygstyper t. ex. *Älvsnabben*, jagare, minsvepare, torpedbåtar, men nu fick vi en intressant föredragning om robotbåtar.

Han benämnde HMS *Luleå* som Sveriges första robotbåt för att det var den som var först att få komplett bestyckning.

Efter beskrivning av utrustning och prestanda berättade han om episoder han varit med om. Till exempel när Silvia skulle bli drottning och fick en åktur för att bekanta sig med flottan. Eller när de blivit så nedlidsade att de måste söka nödhamn på grund av instabilitet.

Fartresurserna behövdes när man skulle duellera med mötande fartyg. De här fartygen med sina vapensystem var oerhört kompetenta.

Göran Hedberg

Stockholm

Från Stockholms horisont

Verksamheten rullar på i enlighet med gängse rutiner. Det är tisdagsfika, föredrag och möten i en lång rad. Årets första föredrag hölls av kommandörkapten Christian Allerman. Temat var Rysslands invasion av Ukraina och intresserade åhörare var fler än vad lokalen i Örlogshemmet rymmer. Tyvärr tvingades vi därför säga nej till flera medlemmar som anmälde sig sent. Det är alltså bra att inte vänta till sista dagen om man vill lyssna till ett föredrag och vara garanterad plats.

Nästa aktivitet var föreningens årsmöte som hölls i Sjöfartshuset på Skeppsbron 10. Också denna gång fullsatt. Förmodligen en kombination av stf marinchefens, Patrik Gardestens, besök och den goda maten som bestod av senapsgravad strömming på pumpnickel, färskost, picklade senapsfrön, forellrom och krasse och vildpepparkryddad kalvrostbiff med sötsyrlig dillsmörsås, bakade gotlandsmorötter, brytböner samt bossad mandelpotatis med brynt smör och gräslök. Patrik Gardesten höll ett humoristiskt och inspirerande anförande där han berättade om Marinens tillväxtproblem, inte minst på personalsidan, samt om detaljer vi inte ägnar så stor tanke åt när det gäller anslutningen till Nato. Till exempel ställs krav att de sjögående förbanden ska operera under ganska många veckor i sträck och det överensstämmer inte med det svenska arbetstidsavtalet. Det är således inte bara turken som sätter käppar i hjulen för det blivande (?) Natolandet Sverige. Kaffe i salongen avslutade sedan ett årsmöte som innefattade två nya i styrelsen, ledamoten Jonas Gramer och suppleanten Jan Berglöw. I övrigt omvaldes den gamla styrelsen.

Den 15 april högtidlighölls 80-årsminnet av ubåten *Ulvens* minsprängning och förlisning 1943. I Stockholm ägde ceremonin rum på Galärvarvskyrkogården, där såväl fartygschefens som sekondens gravar är belägna. Vår förening bidrog med flaggvakt vid fartygschefens grav och flottans

T.v. stf marinchefen Patrik Gardesten och t.h. C 4.sjöstridsflottiljen Anders Bäckström.

flaggvakt fanns vid sekondens grav. För musiken svarade en septett ur Marinens musikkår.

Vanligen har vi våra föredrag i Drottning Victorias Örlogshem, men på grund av platsbrist flyttade vi föredraget den 18 april till gamla Hantverkarskasernen på Skeppsholmen, där vi fick låna Turistföreningens lokaler. Lokalen var väl vald eftersom föredraget handlade om vår flotta, och då i första hand Fjärde sjöstridsflottiljen. Det var flottiljefen Anders Bäckström som gästade oss och gav en fyllig inblick i flottiljens verksamhet, resurser och utmaningar. Anders Bäckström har varit chef sedan den 1 september 2022 och hunnit bli varm i kläderna. Han har en bakgrund som bland annat flerårig fartygschef på minröjningsfartyget *Koster* och han har nyligen genomgått en ettårig utbildning i USA. Han berättade att verksamheten vid flottiljen är indelad i olika avdelningar, och vid flottiljstaben, som är lokaliserad på Berga, tjänstgör cirka 50 personer. Förbandet är organiserat i en korvettdivision, en minröjningsdivision, en underhållsdivision och en röjdykardivision, där röjdykardivisionen geografiskt är lokaliserad till Skredsvik.

De fyra korvetterna är flottiljens slagkraftigaste enheter. HMS *Härnösand* och HMS *Helsingborg* ska genomgå halvtidsmodifiering och då äntligen utrustas med moderna luftförsvarsrobotar. De två korvetterna av Stockholmsklass har nyligen halvtidsmodifierats och blivit mycket vassa. Anders Bäckström sade sig vara mycket nöjd med dessa enheter, som nu i vissa avseenden "övergläns" de inte modifierade Visbykorvetterna.

Ett problem är fartygens bemanning. Helst skulle han vilja se två kompletta besättningar som kunde tjänstgöra i skift, men för närvarande är det ett pussel att få personalsituationen att gå ihop även med en besättning. Är maskinisten hemma och vårdar sjukt barn lämnar inte fartyget kajen. Många tror att penningpåsen efter de senaste försvarsbesluten är öppen. Så är inte fallet. Flottiljen har inte ekonomi att anställa fler officerare än vad de redan har, men måste ändå producera fullt ut.

Värnpliktiga sjömän är ett värdefullt tillskott, men i det nuvarande systemet med en inryckning per år, följd av grundutbildning i land, blir tjänstgöringstiden ombord alldeles för kort. Anders skulle vilja ha de värnpliktiga ombord under minst sex månader samt att det blev två inryckningar per år.

Flottiljen har sedan länge ett utomordentligt bra samarbete med det nya Natolandet Finland och har också tillgång till krypterad kommunikation med Finland. Samarbetet flyter också bra med övriga Natoländer runt Östersjön. Även om vi inte är medlemmar i Nato är vi fullt integrerade med organisationen. Vi har god koll på den ryska östersjömarinen, som inte har förändrats på något avgörande sätt efter anfällskriget mot Ukraina.

Anders Bäckströms föredrag var mycket intressant och faktpäckat och som numera stående vid sidan kan man inte låta bli att imponeras av förbandet. Örjan Sterner tackade Anders för ett informativt och trevligt föredrag och överlämnade sedvanlig buteljerad gåva som tack från föreningen.

Krister Hansén

Södertälje

2023 års årsmöte gick av stapeln den 11 mars 2023 och sittande ordförande Thomas Westerberg hälsade oss välkomna. På valberedningens förslag valde årsmötet Bo Luthin till ny ordförande.

Avslutningsvis tackade årsmötet avgående ordförande Thomas Westerberg och vice ordförande Lennart Persson för deras tid med blommor och applåder för utmärkt utförda uppdrag. Därefter följde sedvan-

liga smörgåstårter och drycker och nya och gamla medlemmar delade med sig av sina minnen från förr. Alla glada att våren kommer och att vi börjar träffas ute på vår ö igen.

Här är en kort presentation av föreningens nye ordförande: Jag heter Bo Luthin, är 55 år gammal och jag är uppväxt i Mariestad. Kamratskap är viktigt för mig, att kunna hjälpas åt och känna tillhörighet är viktigt. Därför känner jag mig stolt och det

ära för mig att ta rollen som ordförande för denna fina förening och vår ö, Notholmen, som ligger strax norr om Skansundet in till farleden till Södertälje (N 59.03.257.; E17.40.968.)

Vi har våra traditionella aktiviteter planerade för 2023. Sillfrukost lördagen före midsommar, midsommarfirande och midsommar dagens lekfulla femkamp samt en kräftskiva i augusti.

Varmt välkomna, Bo Luthin

Region Syd

Karlshamn

Nytt år, och vips har första kvartalet passerats och vi har redan firat påsk och är långt inne i april med dess mildt sagt omväxlande väder.

Till årets första månadsmöte välkomnades vår föredragshållare Rolf Bengtsson och 25 medlemmar av ordförande Sewe Lindberg. Han informerade om vårens händelse inom FM och kommande riksårsmöte. Därefter talade Rolf Bengtsson om Drottninggatan i Karlshamn och vi såg bilder från dess stora förvandling under 60 och 70 talet. Detta väckte minnen och födde livliga diskussioner under årtsoppe-måltiden.

Till februari-mötet hade Anki Mattsson som driver Lundins bokhandel bjudits in. Hon talade entusiastiskt och engagerat om böcker och dess författare och om sin bokhandel som grundades redan 1831. Nästan 200 år sedan! Bokhandeln är en av de äldsta i landet. Hon hade även med sig böcker och kataloger aktuella inför bokrean.

Den 13 mars hade till vår glädje 36 medlemmar slutit upp till årsmötet. Efter välkomnande av vår ordförande inleddes mötet med parad för flaggan och därefter följde en högtidlig parentation för två mångåriga medlemmar, Jurgen Lagerblad samt Lars Olander som avlidit under året.

Ordförande Sewe Lindberg utsågs att leda mötet. Verksamhetsberättelsen, ekonomi och revisionsberättelsen föredrogs och godkändes. Årsmötet beslutade enhälligt att medge styrelsen ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2022. I enlighet med valberedningens förslag omvaldes de styrelseledamöter vars mandattid gått ut. Även revisorerna och valberedningens ledarmöte omvaldes. Gunilla Lindell Lindberg nyvaldes till klubbmästare.

Under övriga ärenden gavs information angående hjärtstartaren som finns i lokalen. Eventuell ändring av mat vid våra månadsmöten diskuterades. Förslag mottogs positivt.

Därefter utdelades hederstecken till Bertil Carlsson, Kenneth Bengtsson, Thord Hallberg och Lars-Johan Svensson Knagg. Kvällen avslutades med välsmakande ärtsoppa och pannkakor med tillbehör, kaffe och kaka som deltagarna bjöds på. Kökspersonalen under Lisa Mars ledning fick beröm.

Lars-Johan Svensson Knagg blåser givakt vid parentationen över avlidna kamrater det gångna året.

Styrelsen 2023 utgörs av: Sewe Lindberg ordförande, Bengt Mars vice ordförande, Göran Fridh kassör, Johan Nyström sekreterare, Bo Ringdahl, Britt-Mari Landgren och Iréne Ericson ledamöter Lars-Ingvar Elofsson adjungerad.

Iréne Ericson

Karlskrona

Vårt medlemsmöte den 16 februari blev mycket välbesökt. Temat för kvällen var Varvshistoria. Vi hade nöjet att välkomna Bo Lindahl, VHFK, Varvshistoriska Föreningen i Karlskrona.

Föreningen grundades 2004 och det första projektet blev "Ångpannor och nitar". Arbetet i föreningen fortsatte med framtagning av Ångpannan Eric Nordevall II. I detta projekt var Ingvar Stenmark och Bengt-Ivar Magnevall, medlemmar i FM Karlskrona, involverade. Andra projekt är Repslagarbanan, Polhemsdockan/Pumphuset. Det pågående projektet är "Ektimmer och linjeskepp" – ett projekt om stora skepp i den seglande flottan på 1780-talet.

Dessutom har föreningen utgivit ett stort antal böcker med anknytning till Varvet. En fotogrupp har samlat in äldre foton från varvmiljöer och personer. En viktig insats har gjorts i form av räddning av äldre fartygsritningar, vilka SAAB/Kockums hotade kasta bort när de övertog Karlskronavarvet. En mycket professionell föreläsning av eldsjelen Bo Lindahl!

Den 16 mars var det dags för vårt årsmöte. Det blev ett välbesökt möte där många medlemmar deltog. Årsmötet inleddes med högtidlig parentation med tända ljus för de tio kamrater som lämnat oss under 2022. Årsmötesförhandlingarna gick som

på räls. Verksamhetsberättelsen, Resultat- och Balansräkningar och revisionsberättelse föredrogs och godkändes och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2022. Budget för 2023 och oförändrad årsavgift för 2024 godkändes.

Valberedningen hade gjort ett bra arbete och de presenterade förslagen till styrelse för 2023, vilka klubbades utan protest. I styrelsen avgick Lars Gelderman och som ny ledamot invaldes Anders Björk. Övriga styrelseledamöter kvarstår.

Veterantecken, efter 18 års medlemskap, tilldelades Åke Larsson, Tommy Melin och Kenneth Silverflod.

Ordföranden tilldelade Sven Stene FM Hederstecken som tack och uppskattning för skänkt fotosamling och en skulptur till föreningen. Klubbmästaren Ingvar Stenmark och assisterande klubbmästaren Elving Gustafsson avtackades efter många års förtjänstfullt arbete med årsmöten grillfester, julsamkväm och medlemsmöten.

Ovan och nedan: Årsmöte med parentation för kamrater som lämnat föreningen under året.

Efter årsmötet bjöds alla på förfriskning innan klubbmästarna vid vackert dukade bord serverade en högklassig tre-rätters meny med därtill väl anpassade drycker.

April månads medlemsaktivitet blev en studieresa till Karlshamn. Första anhalt var hos vår kamratförening FM Karlshamn, där vi mottogs av ordföranden Sewe Lindberg och hans kamrater. Vi blev bjudna på förmiddagskaffe och trevlig samvaro. Vi fortsatte till Karlshamns Sjöfartsmuseum där vi mottogs av Thore Dahl och fick under hans professionella ledning en utförlig beskrivning av museets samlingar och hans egna erfarenheter från ett över 40 års sjöliv i flera länder. Ett museum som varmt kan rekommenderas, vilket drivs till största delen av frivilliga krafter. Därefter var det dags för lunch och denna intogs i AKK's restaurang där vår medlem Kurt Böhme bokade bord för vår grupp. En trevlig lunchsamvaro avslutade en trevlig dag i Flottans Mäns anda.

T.v. Sven Sten tilldelas FM Hederstecken av ordförande Lars Sager och t.h. avtackas Bo Lindhal.

Vårt verksamhetsprogram fortsätter och vi ser fram emot ett stort deltagande i kommande aktiviteter.

För vidare aktuell information om våra aktiviteter gå in på <https://flottansman.se/karlskrona>, för att hitta dagaktuell information. Eller kontakta någon i styrelsen för att få senaste information.

Stellan Andersson

Thord Dahl berättar om Sjöfartsmuseet i Karlshamns samlingar.

Malmö

Vårt första möte 2023, tillika årsmöte, hölls den 27 februari. Det blev ett långt årsmöte eftersom många i styrelsen m.fl. skulle bytas ut eller väljas på nytt. Vi fick även välja ny ordförande eftersom Hans Carlsson hade bett att få bli entledigad från sin post p.g.a. hälsoskäl. Efter mycket dividerande fram och tillbaka och där vi även fick titta i stadgarna hur saker bör hanteras fick vi till slut alla platser tillsatta. Och Jörgen Persson blev enhälligt vald till ny ordförande. Jörgen var ju tidigare ordförande i många år och tar nu befälet igen över vår krympande förening. Vi önskar Jörgen stort lycka till! Som brukligt redovisades även ekonomin och annat som har med föreningen att göra. Därefter kunde vi kasta oss över kvällens skaffning, cateringlandgång och öl. Efter detta ville Hans C, sin vana trogen, ha ett litet föredrag och sitt favoritämne, ubåtar. Vi fick se en hel

del gamla bilder och även filmsnuttar på de äldsta ubåtarna vi haft från början av 1900-talet. Hans sade att han ska fortsätta att hålla föredrag och det är vi mycket tacksamma för.

Mötet den 27 mars blev första mötet med vår ny-gamle ordförande Jörgen Persson vid rodret. Jörgen har ju varit ordförande under flera år förut, så han vet hur man genomför ett möte. Han började med att berätta om läget i föreningen nu när Hans Carlsson avgått. Han hoppas att vi ska kunna fortsätta vår verksamhet. Mötesavgiften har vi ökat med 20 kronor

per gång. Som skaffning serverades varm mat från restaurang Variation2. Det var en utsökt ugnsbakad grissida med skysås, rödkål och rostad potatis. Bland det godaste vi haft på länge.

Stefan Leo och Anders Garin från Malmö-föreningen hade i helgen varit i Göteborg för att fira 45-årsjubileum av deras Älvsnabbenlångresa 1977-78. Stefan berättade om träffen och visade bilder. En utförlig rapport om denna träff kommer i nästa nummer av tidkriften.

Vid mötet den 24 april fick vi också varm mat från restaurang Variation2 som vår nye

T.v. avtackas ordförande Hans Carlsson, t.h. nye ordföranden Jörgen Persson.

Mikael Persson och hunden Buddha samt det mobila soldathemmet.

ordförande Jörgen beställer och hämtar upp på vägen till vår lokal. Denna gång blev det helstekt kotletterad med champinjonsås, gelé och kokt potatis som smakade alldeles utsökt. Som föredragshållare hade vi besök av Mikael Persson, ansvarig för soldathemmet ute på P7, pansarregementet i Revinge som ligger ett par mil utanför Malmö. Det finns för närvarande 23 soldathem runt om i Sverige. Verksamheten skiftar beroende av behov och efterfrågan, men gemensamt för alla soldathem är att de är en naturlig samlings- och träffpunkt för rekryter, personal inom Försvarsmakten och veteraner. Läs gärna mer på deras hemsida: soldathem.org/soldathem-info/. Det märktes att Mikael brinner för sin upp-

gift. Han har ett långt förflutet inom försvaret med bl.a. flera utlandsuppdrag i t.ex. Afghanistan och Libanon, så han vet vad en trygg plats för återhämtning och kamratskap efter uppdragen betyder. Ute på P7 finns i dagsläget ca 350 värnpliktiga varav ca 14 % är kvinnor. Mikaelns uppgift är att se till så dessa värnpliktiga kan slappna av och umgås gemensamt på olika sätt när de inte är i tjänst eller under utbildning. I lokalen finns mycket för dem att göra på fritiden. Ljudanläggning med bl.a. vinylskivor och faktiskt massor med pussel, som de själva begärt att få. Legobyggsatser finns också efter att de gemensamt sett Legomasters på TV. Vid olika högtider pyntas det i lokalen och ofta tävlas det också mellan de

olika grupperna. T.ex. vem som kan göra den fräckaste Halloweeen-pumpen, o.s.v.

Mikael anordnar även grillkvällar och glasskalas. Och när regementet är iväg på övningar följer han oftast efter med ett mobil soldathem, lastat med allt som de vill ha under ledig tid, t.ex. läsk, godis, glass, kaffe m.m. Mikael har en fransk bulldogg som heter Buddha och han är oftast med honom på jobb. Och naturligtvis är Buddha mycket populär bland rekryterna och han bidrar också till att skapa en god stämning i gruppen. Vi tackade Mikael med en stor dominikansk cigarr med omlad från Honduras.

Stefan Leo

Trelleborg

Vår kaplan Anders Blomstrand uppvaktades i Lund på sin 90-årsdag, 12 december 2022 med plakett och blommor av vår ordförande (Thomas) och skattmästare (Sonny) på föreningens vägnar. I samband med detta aviserade Anders att han tyvärr måste monstra av som kaplan av personliga skäl men att han gärna fortsätter att vara medlem av föreningen. Anders har varit en mycket populär medlem sedan 2015 och har regelbundet deltagit i medlemsmöten och flera gånger aktivt som föredragshållare om sin tjänstgöring som sjömanspräst, fartygspräst på HMS *Älvsnabben* och HMS *Carlskrona* under långresor, om sina förfäder som missionärer i Indien och forskare i Norra ishavet och om "människor jag mött". Vi kommer att sakna Anders men ser fram emot att se honom hos oss som medlem så ofta som möjligt.

Anders efterträdes av Hans Rochester som också tjänstgjort som sjömanspräst. Han rekommenderades av Anders och tackade ja till föreningens inbjudan utan

betänketid. Första tillfället för Hans och Trelleborgs FM-medlemmar att bekanta sig med varandra var 20-årsjubileet 10 februari. I vårt medlemsmöte 11 april blev vi bönhörda om vår önskan att se Anders igen. Han eskorterade nämligen Hans till mötet och överlämnade "kallet" till honom. Det var av medlemmarna en mycket uppskattad vaktavlösning och vi känner oss trygga med vår nya kaplan.

Vid årets första medlemsmöte 12 januari gästades vi av en mycket populär och därför återkommande berättare, nämligen Hans (Ubåts-Hasse) Carlsson. Denna gång grävde han djupt i sina lager av information och kunskap och kom upp med "Ubåtsskolan 1911". Ett sammandrag och många fina historiska bilder kan du få dig till del i kommande nummer.

Årsmötet hölls den 9 februari på föreningslokalen i vilket 32 medlemmar deltog. Ordförande meddelade under öppnandet av mötet att glädjande nog hade ingen medlem avlidit under det gångna året (2022) och att fyra nya medlemmar hade hälsats välkomna under samma period. Årsrapporten för 2022 godkändes av mötet och finns upplagd på vår hemsida. Mötet

beslöt att den årliga medlemsavgiften för 2024 skall vara SEK 300, dvs oförändrat sedan 2012.

Innan valet av föreningsfunktionärer, meddelade ordförande att klubbmästaren Jonny Svenning och ansvarig för hemsidan Lanny Göransson har av personliga skäl av sagt sig kandidatur för omval och tackade dem för deras mångåriga och förtjänstfulla tid i styrelsen. Glädjande nog, kvarstår de som medlemmar av föreningen. De andra åtta ledamöterna kvarstod eller omvaldes och en ny ledamot, Lars Sigurdh valdes för att överta ansvaret för hemsidan. Det beslutades vidare att styrelsen ska adjungera den tionde ledamoten under 2023.

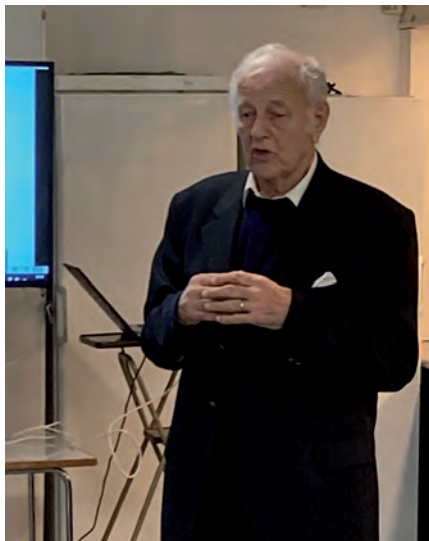
Studiebesök till Diesel House

16 medlemmar av Flottans Män i Trelleborg besökte Diesel House i i början på april för att se och höra starten av B&W 2000 som under ca 30 år (1930–60) var världens största, landbaserade dieselmotor. Den producerar 22 500 hk, väger 1 400 ton, är 25 m lång och 12,5 m hög. Den sattes i drift 1932 och genererade all nödvändig elektricitet i Köpenhamnsområdet.

Motorn visas och startas varje första och tredje söndagsförmiddag i månaden och inträdet är gratis. För den som inte har möjlighet att gör ett besök eller vill förbereda sig för ett besök finns mer information och en kort demonstrationsfilm på www.dieselhouse.dk.

För motorintresserade är motorn ikonisk och måste ses och höras men är magnifik och mycket intressant också för gemene man. Vårt besök avslutades med en trevlig lunch i Dragör på Strandhotellet och det goda humöret hos vädrets makter gjorde sitt till att fullända söndagsutflykten.

Burmeister & Wain (B&W) var ett danskt ingenjörsföretag som grundades 1843 i Köpenhamn av Hans Heinrich Baumgarten och Carl Anton Meckel. B&W var kända för att vara pionjärer inom utvecklingen av dieselmotorer och blev en ledande tillverkare av stora dieselmotorer

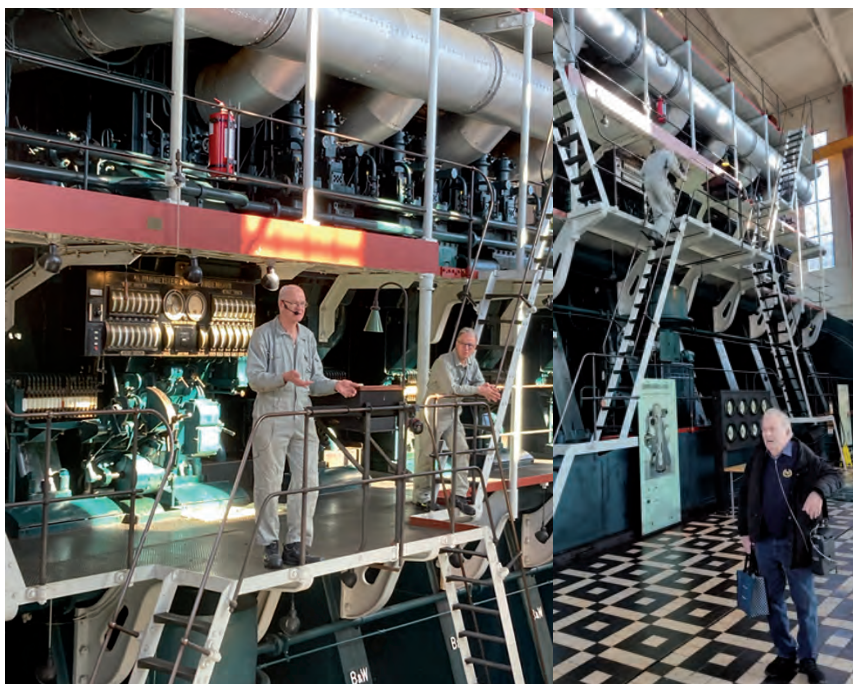
Avgående kaplanen Anders Blomstrand (t.v.) och den nytillträdde, Hans Rochester (t.h.).

som användes i fartyg och kraftverk över hela världen p.g.a. dess effektivitet, driftsäkerhet och långa livslängd. B&W:s första motor konstruerades 1904 av Rudolf Diesel som var uppfinnaren av dieselmotorn. Deras mest kända dieselmotor är B&W typ 6580 som introducerades 1933 och blev en milstolpe inom dieselmotorteknik. Man införde nämligen dubbla förbränningskammare, både ovan och under kolven.

Under 1980-talet genomgick B&W flera strukturförändringar och fusioner. Företaget förvärvades 1980 av MAN Diesel, ett tyskt företag, och blev därmed en del av MAN Diesel & Turbo och en ny ledande tillverkare av dieselmotorer och gasturbiner. B&W-motorerna har fortsatt att vara en viktig del av den marina och industriella sektorn, och deras innovationer och tekniska prestationer har haft en långvarig inverkan på dieselmotorns utveckling och användning.

Lars O Engvall

Trelleborgsföreningens ordförande Thomas Ohlsson avled hastigt i april 2023 efter det att denna berättelse skrevs. På sidan 59 återfinns en minnertext över vår bortgångne kamrat (reds. anm).

T.v. information innan motorn startas och t.h. Janne Ohlsén som var en av de imponerade besökarna där storleken motorn framgår.

Västervik

Försommaren börjar göra sin ankomst här i Västervik och föreningens klubbafnarnar flyter på.

Filmaftonen 20 februari blev en välbesökt tillställning. Vi visade filmer som handlade om Västervik under åren 1960 till 1984/85. Filmer, som för oss Västerviksbor framkallade många minnen och för de personer som flyttat till vår vackra stad i ett senare skede i livet, blev det en inblick i hur Västervik såg ut för runt 60 år sedan. En uppskattad kväll med film, popcorn och ovanpå detta lite ”kvällsskaffning” i form av pyttipanna – en hellyckad kväll i gott sällskap.

20 mars höll vår lokalförening sitt årsmöte, inte lika välbesökt som filmaftonen, men nu har vi i alla fall ”nygammal” styrelse på plats, redo för nya uppdrag och ett nytt verksamhetsår.

Vid klubbafnaden 17 april lockades 21 medlemmar av kvällens program. Vi gästades av Jan Askteg som berättade om livet i Västerviks skärgård från slutet av 1800-talet och fram till slutet av 1900-talet. Jan har även skrivit och gett ut tre böcker från sina

efterforskningar om hur livet kunde te sig för skärgårdsbefolkningen under dessa 100 år, till viss del även från sina egna upplevelser som ”sommarbarn” hos sin mormor och morfar i Västerviks södra skärgård.

Västervik, som så många andra ”sommarstäder” är nu på väg att vakna till liv. Näst sista helgen i april fanns det i princip inte en enda ledig plats på våra uteserveringar – var finns alla människor under vinterhalvåret? För övrigt så är det just nu lite stiltje i Västervik gällande evenemang och inte har vi märkt speciellt mycket av den pågående militärövningen ”Aurora 2023”, varken till land, på sjön eller i luften. Något som många förmodligen hade tyckt varit spännande? Övningen pågår ju fram till mitten av maj, så vem vet vad som väntar?

I väntan på att något spännande kanske händer kring ”Aurora 23” så kan den som är intresserad av Västerviks historia som hamnstad, vilka rederier som funnit här och om stadens varvsverksamhet, hitta en hel intressanta berättelser på Västerviks kommuns hemsida under: www.vastervik.se/Uppleva-och-gora/Kultur-sevardheter/kulturhistoria-kulturarv/skeppsbrokajen

I förra numret av tidningen Flottans Män (1/23) skrev vi en del om färjan *Gotlandia I* som hela sommaren 2022 låg för

Vid vår klubbafn 17 mars berättade Jan Askteg om hur livet kunde te sig för den bofasta skärgårdsbefolkningen, från senare delen av 1800-talet fram till slutet av 1900-talet.

ankar i Västerviks inre hamn och, som enligt rykten under hösten, skulle komma att skrotas – nu vet vi bättre. Färjan är såld och kommer förmodligen att trafikera östra Medelhavet i framtiden.

Barbro Bewernick

In Memoriam

Thomas Ohlsson, ordföranden i FM Trelleborg lämnade oss hastigt 28 april och det är med stor saknad vi tänker på honom. Han var en av de första medlemmarna i vår lokalförening från starten 2003 och valdes som ordförande 2019.

Efter avslutad folkskola sökte Thomas sig som obefaren till handelsflottan för att som motorman skaffa sig erfarenhet. Efter avslutad "lump", på bl.a. Jagaren *Småland*, sökte sig Thomas åter ut och seglade på de sju haven i en mängd olika rederier. Under tiden sökte han sig in på Sjöbefälsskolan och blev maskinchef.

Under de senare åren sökte Thomas sig hemåt och tjänstgjorde på olika "lokala" färjerederier och odlade sina stora intressen som var familjen och trädgården, fantastiskt placerad vid strandkanten i Gislövs Läge. Under de sista åren ägnade han sig också åt släktforskning och hade ett flerårigt engagemang i logen Druiden.

Thomas gav sig hastigt i väg på sin sista seglats och lämnade kvar på land en stor familj och oändligt många vänner och kollegor i sorg och saknad men också fyllda av glada och positiva minnen av en älskad familjefar, uppskattad vän, kollega och personlighet som lojalt och hårt arbetande alltid fanns där.

Sonny Spurr

Kliv rakt in i det svenska sjöförsvarets 500-åriga historia. Upplev äkta föremål, berättelser och möten med människor från 1522 till våra dagar.

Födelsedagar

Vi hyllar

95 år

Lars Malmquist 1928-07-07 NORRKÖPING
Helge Eriksson 1928-08-16 AVESTA
Sören Servatius 1928-09-26 KARLSKRONA

90 år

Alvar Karlsson 1933-07-04 FIGEHOLM
Olof Melin 1933-07-09 VÄSTRA FRÖLUNDA
Lennart Söderberg 1933-08-15 FÅRÖSUND
Folke Gustafsson 1933-08-27 TYRESÖ
Alf Thorson 1933-09-12 VARBERG
Bo Eriksson 1933-09-25 VÄSTERHANINGE

85 år

Rolf Lundblad 1938-07-03 HALMSTAD
Ingvar Danesten 1938-07-12 VÄSTERVIK
Dick Börjesson 1938-07-16 TÄBY
Björn Felix Naeslund 1938-07-17 STOCKHOLM
Stig Borg 1938-07-17 KARLSTAD
Peter Nordbeck 1938-07-19 STOCKHOLM
Manfred Schulz 1938-07-27 LÅNGARYD
Hans Pettersson 1938-08-01 KARLSKRONA
Arne Bengtsson 1938-08-04 HALMSTAD
Kjell Lundin 1938-08-05 NYNÄSHAMN
Jan-Hardy Abrahamsson 1938-08-07 VÄSTERHANINGE
Torbjörn Måhlén 1938-08-10 VÄSTERÅS
Bruno Sandås 1938-08-14 TULLINGE
Eva-Lena Christofferson 1938-08-15 VÄXJÖ
Lars Ericson 1938-08-15 HALMSTAD
Uno Andersson 1938-08-21 TRELLEBORG
Jan Lundqvist 1938-08-25 ANDERSLÖV
Bengt Hultman 1938-09-12 SKÄRHOLMEN
Tage Andersson 1938-09-12 LYSEKIL
Lennart Samuelsson 1938-09-15 HALMSTAD
Håkan Rudérus 1938-09-16 ÖSMO
Göran Nordström 1938-09-23 NORRKÖPING
Bengt Bäckström 1938-09-30 NORRKÖPING

80 år

Jan Bergman 1943-07-01 GÖTEBORG
Lars Flemström 1943-07-03 LJUGARN
Hans Rydbeck 1943-07-04 JÖNKÖPING
Bengt Nörby 1943-07-05 STOCKHOLM
Stig Blomqvist 1943-07-05 UDDEVALLA
Birger Jansson 1943-07-08 NORRTÄLJE
Thomas Norelöv 1943-07-10 TYRESÖ
Hans Hallstedt 1943-07-19 NORRTÄLJE
Håkan Nilsson 1943-07-20 FARSTA
Per-Olov Olson 1943-07-30 KALMAR
Hans Nilsson 1943-08-04 TRELLEBORG
Göran Annebäck 1943-08-05 LYSEKIL
Björn Brocker 1943-08-12 HARESTAD
Tryggve Halvarsson 1943-08-15 NYNÄSHAMN
Ulf Borgman 1943-08-15 BUA
Ewa Olsson 1943-08-16 KARLSHAMN
Bernt Östling 1943-08-19 GNOSJÖ
Rolf Asplund 1943-08-20 HÄRNÖSAND
Alf Haraldsson 1943-08-23 VEDDIGE
Bengt Persson 1943-08-26 KUNGSBACKA

Kennet Hultman 1943-08-28 VELLINGE
Anders Hult 1943-08-30 KARLSKRONA
Ingemar Lundell 1943-08-30 NYNÄSHAMN
Sven-Håkan Lundevall 1943-09-03 NORRKÖPING
Tommy Lövgren 1943-09-03 VARBERG
Ulf Dyberg 1943-09-04 ÅBY
Jan Mellring 1943-09-08 NYNÄSHAMN
Christer Svärdendahl 1943-09-09 STOCKHOLM
Bengt Kjellberg 1943-09-10 KIL
Lars-Erik Pettersson 1943-09-14 ENEBYBERG
Lennart Ahlgren 1943-09-18 DEJE
Peder Wallgren 1943-09-20 NYNÄSHAMN
Britt-Marie Hellgren 1943-09-21 KARLSHAMN
Ewe Jönsson 1943-09-21 KARLSHAMN
Ingemar Karlsson 1943-09-21 LYSEKIL
Kurt Westerlund 1943-09-21 HALMSTAD
Staffan Markström 1943-09-21 UMEÅ
Lasse Björkberger 1943-09-22 STOCKHOLM
Per-Ove Johansson 1943-09-22 NORRKÖPING
Tommy Persson 1943-09-24 KARLSKRONA
Håkan Westerlund 1943-09-26 NYNÄSHAMN
Bo Johansson 1943-09-29 ARVIKA
Jan Eric Bergsten 1943-09-30 VENDELSÖ

75 år

Holger Bernhardsson 1948-07-08 LYSEKIL
Håkan Svenman 1948-07-16 VIKBOLANDET
Einar Blidberg 1948-07-21 STOCKHOLM
Olof Stark 1948-07-21 SKÖNDAL
Rolf Hårdh 1948-07-23 KARLSTAD
Gunnar Pihl 1948-07-25 HALMSTAD
Carl Johan Gezelius 1948-07-26 ENEBYBERG
Jan Andersson 1948-07-29 VÄSTRA FRÖLUNDA
Anders Sallerud 1948-08-13 ÄLVSJÖ
Hans Wiklander 1948-08-16 ÄLANDSBRO
Erland Holger Lindgren 1948-08-18 HÖKVIKSNÄS
Lars Carlsson 1948-08-18 HALMSTAD
Bengt-Olof Slättsjö 1948-08-19 HAVERDAL
Jan-Olof Andersson 1948-08-20 BROMMA
Lars Magnusson 1948-08-21 KATRINEHOLM
Robert Vernsgård 1948-08-22 TRELLEBORG
Mats Andersson 1948-08-29 GRUMS
Benny Jonsson 1948-09-06 VÄTÖ
Åke Fagelberg 1948-09-07 KALMAR
Kenneth Bäckman 1948-09-11 VÄSTERÅS
Roland Karlsson 1948-09-23 VENDELSÖ
Björn Skoglund 1948-09-25 HÄRNÖSAND
Peter Gustav Tinnerholm 1948-09-25 FALUN

70 år

Bo Pauhllsson 1953-07-01 VÄSTERVIK
Lennart Davidsson 1953-07-02 GÖTEBORG
Mats Leminger 1953-07-05 HALMSTAD
Karl-Arne Zotterman 1953-07-10 GRISSLEHAMN
Peter Fjellvind 1953-07-17 LYCKEBY
Anders Kälebo 1953-07-20 HALMSTAD
Curt Schenström 1953-07-23 GÖTEBORG
Yvonne Sandegren 1953-08-01 KYRKHULT
Kent Niklasson 1953-08-05 LYSEKIL
Olle Torrestam 1953-08-09 NORRKÖPING

Lars Pettersson 1953-08-12 KARLSTAD
Siv Andersson 1953-08-15 ÖR
Per Johannesson 1953-08-18 VÄXJÖ
Per Wiberg 1953-08-19 NORRKÖPING
Rolf Cullberg 1953-08-22 VÄSTRA FRÖLUNDA
Bo Westman 1953-08-25 NORRKÖPING
Rolf Lindh 1953-08-25 VÄSTERVIK
Mats Wallsbeck 1953-09-01 SKOGÅS
Carl Martinsson 1953-09-12 NJURUNDA
Hans Stålberg 1953-09-14 SKARA
Lars Ryding 1953-09-15 VÄSTERÅS
Peter Polla 1953-09-22 VÄSTERVIK
Ulf Ericsson 1953-09-23 TYRESÖ
Joakim Benscher 1953-09-24 HELSINGBORG

65 år

Kjell Mårtensson 1958-07-02 MÖRKÖ
Lars Sandberg 1958-07-05 TYRESÖ
Mats Wennberg 1958-07-05 DJURSHOLM
Anders Isaksson 1958-07-19 HALMSTAD
Mats Fredriksson 1958-07-30 SÖDERKÖPING
Per Wikström 1958-08-06 ÖSMO

Annika Josefson 1958-08-08 STENUGNSUND
Staffan Strömbäck 1958-08-08 LIDINGÖ
Eva Olsson 1958-08-09 BRASTAD
Malin Harström 1958-08-23 BROMMA
Geir Lindström 1958-08-24 JÄRFÄLLA
Magnus Brobeck 1958-09-05 HALMSTAD
Dan-Inge Lennström 1958-09-10 SORUNDA
Ulf Gardewall 1958-09-13 JÖNKÖPING

60 år

Jonas Algotsson 1963-07-18 LJUNGBYHOLM
Magnus Byström 1963-07-19 PÅRYD
Claes Johannesson 1963-07-23 BRASTAD
Peter Betzholtz 1963-08-27 STOCKHOLM
Björn Kinert 1963-09-22 HÄRNÖSAND

50 år

Frederik Kjellson 1973-08-08 HOVMANTORP

40 år

Fabian Ängemo 1983-09-02 HALMSTAD

Nya medlemmar

*Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar
att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.*

Göteborg

Bo Andersén
Anders Per Andersson
Jan Bankel
Peter Bergh
Jan Bergman
Rustan Carlström
Lars Cederholm
Christer Dahlstrand
Kjell Fransson
Hans Frölinder
Anders Gahnström
Per-Göran Hogbäck
Göran Nils Höglund-
Stenneberger
Morgan Jallinder
Thomas Jansson
Robin Johannesson
Mikael Kant
Charles Kennergren
Bo Knape
Erland Holger Lindgren
Hans Lorentsson

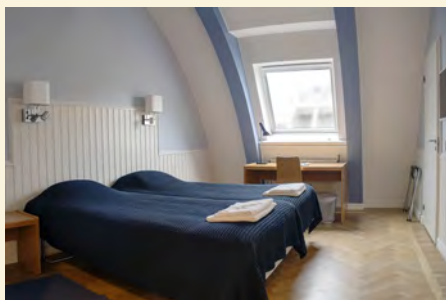
Lars Mattsson
Mats Nilsson
Johan Ryttinger
Sven Evert Simonson
Claes Smith
Halmstad
Jan-Olov Andersson
Rune Forssén
Sven Johannesson
Thore Nordlund
Fredrik Norryd
Kurt Westerlund
Haninge
Mikael Pihl
Härnösand
Gottfrid Saltin
Jönköping
Inge Andersson
Kalmarsund
Tommy Skoog
Karlshamn
Britt-Marie Hellgren
Ewe Jönsson

Karlskrona

Ingvar Almlöf
Bengt André
Christer Book
Karlstad
Peter Stålhammar
Lysekil
Martin Harnevie
Norrköping
Mats Grenstadius
Norrköping
Michael Larm
Anders Mohlén
Nynäshamn
Lena Allansdotter
Bengt Eriksson
Viveca Feldt
Stockholm
Rooney Asplund
Per Brink
Matts Bruno
Per Kregert
Lena Lundberg

Ted B. Olsson

Eva Striem
Berit Ölund
Erling Ölund
Södertälje
Yvonne Ericsson Ström
Magnus Everskog Hellström
Camilla Hansson
Niklas Ångquist
Trelleborg
Hans Rochester
Västervik
Bo A E Johannesson
Anders Wännerdahl
Västerås
Kenneth Bäckman
Ängelholm
Nilsåke Frenneson
Sture Hultman

Hotell Drottning Victorias Örlogshem

Bo som en Drottning men betala som en sjöman.

Du som tillhör Försvarsmakten och någon av alla dess frivilligorganisationer är extra välkommen, det är för dig vi finns till.

Vi är ett litet familjärt hotell på ett av de bästa lägena i Stockholm. Vi erbjuder flera olika rumstyper, enkel, dubbel till sviter. Frukost och gratis wifi ingår.

Avlidna kamrater

Tommy Boström, LYCKEBY
Född den 3 april 1946 Avliden den 12 mars 2023
Håkan Carlsson, HALMSTAD
Född den 28 augusti 1943 Avliden den 17 april 2023
Kent Carlsson, ELLÖS
Född den 5 april 1944 Avliden den 17 juli 2022
Gunnar Ekbladh, ANGERED
Född den 9 januari 1941 Avliden den 1 mars 2023
Jarl A:Son Ellsén, STOCKHOLM
Född den 12 februari 1920 Avliden den 12 februari 2023
Ingvar Ericsson, GRÄNNA ÖRSERUM
Född den 22 mars 1942 Avliden den 1 februari 2023
Stig Eriksson, NORRKÖPING
Född den 4 oktober 1929 Avliden den 13 januari 2023
Patrik Franén, NORRKÖPING
Född den 12 mars 1969 Avliden den 18 mars 2023
Peder Gottlieb, SALTSJÖ-BOO
Född den 6 augusti 1940 Avliden den 15 april 2023
Gunnar Kall, KUNGÄLV
Född den 17 juni 1932 Avliden den 12 mars 2023
Lars-Gunnar Lindberg, LYSEKIL
Född den 28 november 1949 Avliden den 7 maj 2022

Lars Lindstedt, HANDEN
Född den 24 april 1939 Avliden den 11 mars 2023
Agne Lundin, VÄSTERHANINGE
Född den 20 juli 1935 Avliden den 22 december 2022
Klas Malmberg, LOMMA
Född den 25 juni 1938 Avliden den 31 januari 2023
Åke Malmgren, RONNEBY
Född den 25 juli 1943 Avliden den 3 februari 2023
Sven Nejdefelt, KARLSKRONA
Född den 26 september 1923 Avliden den 8 februari 2023
Erling Ohlsson, LYSEKIL
Född den 20 juni 1929 Avliden den 10 oktober 2022
Thomas Ohlsson, TRELLEBORG
Född den 12 april 1947 Avliden den 28 april 2023
Dennis Olausson, LYSEKIL
Född den 30 april 1939 Avliden den 28 december 2022
Tage Tirén, BJURÅKER
Född den 3 augusti 1938 Avliden den 18 april 2023
Bernt Wilander, KISTA
Född den 13 maj 1943 Avliden den 28 mars 2023

**Hedra våra avlidna kamraters minne med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

Efter Din betalning sänder FM kansli blanketten till de sörjande.

Kontaktpersoner i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Thomas Engevall	070-588 75 89	Junibacken 9	135 54	TYRESÖ	thomas.engevall@flottansman.se
Vice förb.ordf	Göran Löfgren	070-495 80 14	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren1@gmail.com
Sekreterare	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennartbresell8@gmail.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennartbresell8@gmail.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Öppet tisdagar 9-16

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: *Cawe Johansson*

Härnösand	Roger Karlström	073-410 24 55	Brunnhusgatan 14B lgh 1002	871 33	HÄRNÖSAND	roger.karlstrom@telia.com
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSÉN	cawejohansson3@gmail.com sundsvall@flottansman.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: *Krister Hansén*

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	gotland@flottansman.se
Föreningslokal:	Marinstugan Gotlandsresor/Scandic Visby,		Färjeleden 3,	621 58	VISBY	
Haninge	Lars Larsson	079-334 18 98	Kullerstensvägen 63	137 61	JORDBRO	haninge@flottansman.se
Norrköping	Ove Kumlov	073-156 10 35	Tallvägen 10	616 34	ÅBY	kumlov49@outlook.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	073-156 10 35	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrköping	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle-jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Marknadsvägen 179	183 78	TÄBY	orjansterner77@gmail.com
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Bo Luthin	070-315 26 46	Soldatsvägen 13	151 68	SÖDERTÄLJE	luthin67@gmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Magnus Leucovius	070-332 01 15	Uniformsgatan 12	723 50	VÄSTERÅS	magnus.leu@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: *Göran Löfgren*

Kalmarsund	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl44@outlook.com
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Lars Saager	0702-815096	Varvsvägen 23	372 97	RONNEBY	lars.saager@telia.com
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navymanelof@gmail.com
Malmö	Jörgen Persson	070-258 80 02	Vångvägen 9	241 32	ESLÖV	momek556@gmail.com
Trelleborg	Maths Witt	073-418 82 25	S:t Gertrudsväg 30	231 53	TRELLEBORG	maths.witt@saabgroup.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Ove Engkvist	073-351 48 15	Lobeliovägen 7	352 51	VÄXJÖ	vaxjo@flottansman.se

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: *Lars-Erik Uhlegård*

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslättsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Ulf Ängemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Stig Karlén	070-530 91 51	Fortunagatan 44	553 23	JÖNKÖPING	stig.karlen@tele2.se
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Mattias Bergsten	070-535 27 94	Valbogatan 72	453 34	LYSEKIL	lysekil@flottansman.se
Varberg	Jan Steinbach	070-632 24 46	Göthriks väg 8	432 98	GRIMETON	varberg@flottansman.se
Föreningslokal:	Gamla Tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 43	VARBERG.	
Ängelholm	Bertil Lundvall	070-257 23 66	Sven Brocks gata 4A	262 64	ÄNGELHOLM	b.lundvall@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 33	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

Bildsvep från Aurora 23 som genomfördes mellan den 17 april och 11 maj, men marinens verksamhet började den 27 april. Totalt övade 26 000 kvinnor och män på att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Tillsammans med 14 andra nationer och ett stort antal myndigheter och regioner togs stora steg mot att öka säkerheten för Sverige och närområdet. Marinens förband rörde sig runt hela Sveriges kust. På västkusten övade 3.sjöstridsflottiljen, 1.ubåtsflottiljen och delar av Älvsborgs amfibieregemente på sjöfartsskydd. På syd- och ostkusten övade övriga marinen på kustförsvar tillsammans med bland andra flygvapnet. Utländska partners understödde både i och utanför Östersjön. Foto: Marinens kommunikatörer samt Operativa kommunikationsförbandet.